

**T.C.
ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

MARKA HUKUKUNDA RÜÇHAN HAKKI

ÖZLEM GÖKMEN

**DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Şirin GÜVEN**

ANKARA 2015

Tez Başlığı: Marka Hukukunda Rüçhan Hakkı

Tezi Hazırlayan: Özlem GÖKMEN

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı:

Prof. Dr. Mehmet YAZICI

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

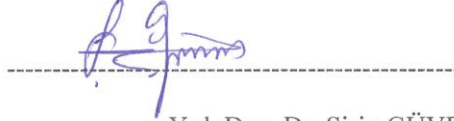
Bu tezin yüksek lisans derecesi elde etmek için gerekli koşulları sağladığımı onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet TURHAN

Özel Hukuk Anabilim Dalı Başkan Vekili

Bu tez, tarafımdan incelenmiş olup Yüksek Lisans Tezi olarak uygun bulunmuştur.

Yrd. Doç. Dr. Şirin GÜVEN

Tez Danışmanı

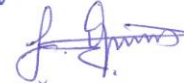
Tez Sınav Tarihi: 26/06/2015

Tez Jüri Üyeleri:

Prof. Dr. Fırat ÖZTAN (Çankaya Üniversitesi)

Yrd. Doç. Dr. Şirin GÜVEN (Çankaya Üniversitesi)

Yrd. Doç. Dr. Burçak YILDIZ (Ankara Üniversitesi)

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile tezdeki bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkeler gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları bilimsel etik kurallarını gözeterek ifade ettiğimi ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

Adı Soyadı :Özlem GÖKMEN

Tarih : 26.08.2015

İmza :

ÖZET

MARKA HUKUKUNDA RÜÇHAN HAKKI

GÖKMEN, Özlem

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Şirin GÜVEN

Haziran 2015, 104 sayfa

Rüçhan hakkı Paris Antlaşması'nda düzenlenmiştir. Paris Antlaşması'nın 4'üncü maddesi ile marka sahiplerine ilk başvuru ile bir başka ülkede yapacakları ikinci başvuru arasında geçen süre içerisindeki hak kayıplarını önlemek amacıyla rüçhan hakkı kullanma imkânı getirilmiştir.

Ülkemizde iş rüçhan hakkı 556 sayılı MarkKHK'de düzenlenmiştir. Rüçhan hakkı, başvuru rüçhanı ve sergi rüçhanı olarak iki türe ayrılmaktadır. Bu haklardan başvuru rüçhanı marka hakkının coğrafî alan, sergi rüçhanı ise zaman bakımından genişletmektedir.

Bu çalışmanın amacı, marka hukuku bakımından rüçhan hakkının açıklığa kavuşturulması, rüçhan hakkına neden gereksinim duyulduğu, rüçhan hakkı başvurusunun nasıl gerçekleştirildiği ve hükümlerinin neler olduğunun ortaya konulmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Marka, Marka Hukuku, Rüçhan Hakkı, Başvuru Rüçhanı, Sergi Rüçhanı

ABSTRACT

Preemptive Right In Trademarks

GÖKMEN, Özlem

The Institute Of Social Sciences, Department of Private Law

Thesis Supervisor: Asisist. Yard. Doç. Dr. Şirin GÜVEN

June 2015, 104 Page

Preemptive right was regulated in Paris Treaty. The fourth item of Paris Treaty provide opportunity to owner trademark in order to prevent the loss of a right in the meantime of them between the first application and second application where the other country.

In our country, preemptive right was regulated in the number 556 no about protection of trademark in the executive order. Preemptive right is divided two types which is the conversion priority and the exhibition priority. The conversion right from these rights enlarge trademark rights in point of geographic area and the exhibition right in point of time period.

The purpose of this study isto clarify the preemptive right in terms of the trademark, why preemptive right required, how the application of preemptive right is performed and is to demonstrate that what the provisions.

Key Words: Trade Mark, Trade Mark Law, Preemptive Right, Conversion Priority, Exhibition Priority.

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL BULUNMADIĞINA İLİŞKİN DİLEKÇE	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MARKANIN TANIMI, TÜRLERİ, TESCİLİ ve MARKA HUKUKUNDAKİ GELİŞMELER

I. MARKANIN TANIMI VE TÜRLERİ	3
II. MARKANIN TESCİLİ	8
III. MARKA HUKUKUNDAKİ GELİŞMELER	10
A. ULUSLARARASI ANTLAŞMALAR	10
1. 1983 Tarihli Paris Antlaşması	10
2. Dünya Fikrî Mülkiyet Teşkilatı (WIPO) Kuruluş Antlaşması	12
3. Dünya Ticaret Örgütü (WTO) Kuruluş Antlaşması ve Eski Ticaretle Bağlantılı Fikrî Mülkiyet Hakları Antlaşması (TRIPS)	13

4. 1891 Tarihli Markanın Uluslararası Tesciline İlişkin Madrid Antlaşması	15
5. Markaların Uluslararası Tesciline İlişkin Madrid Antlaşması ile İlgili 1989 tarihli Madrid Protokolü	16
6. 1957 Tarihli Markaların Tescilinde Mal ve Hizmetlerin Uluslararası Sınıflandırmasına İlişkin Nis Antlaşması	17
7. Markların Şekli Elemanlarının Uluslararası Sınıflandırmasına İlişkin Viyana Antlaşması	18
8. Marka Kanunu Anlaşması	18
9. Topluluk Tüzüğü	19
B. TÜRKİYE’DE MARKALAR KONUSUNDAKİ DÜZENLEMELER	20
1. İlk Düzenlemeler	20
2. 1965 Tarihli Markalar Kanunu	21
3. 1965 Tarihli Kanun Değerlendirmesi	21
4. Markanın Korunması Hakkında 556 Sayılı KHK	23

İKİNCİ BÖLÜM

RÜÇHAN HAKKI KAVRAMI VE HUKUKÎ NİTELİĞİ, RÜÇHAN HAKKININ DOĞUMU, SİCİLE ŞERHİ, ÜLKESELLİK İLKESİ, RÜÇHAN HAKKININ TÜRLERİ

I. RÜÇHAN HAKKI KAVRAMI VE HUKUKÎ NİTELİĞİ	25
II. RÜÇHAN HAKKININ DOĞUMU	27
III. ÜLKESELLİK İLKESİ	28
A. Genel Olarak Ülkesellik İlkesi	28
B. Ülkesellik İlkesi İstisnası ve Rüçhan Hakkı	31
IV. RÜÇHAN HAKKININ TÜRLERİ	32
A. BAŞVURU RÜÇHANI	32
1. Başvuru Rüçhanının Tanımı ve Amacı	32
2. Başvuru Rüçhanının Kaynağı: İlk Başvuru	33
3. Rüçhan Hakkından Faydalanmak İçin Gerekli Şartlar	36
a. İlk Marka Başvurusu ile Rüçhan Hakkı Talep Edilen İkinci	
Marka Başvurusunu Aynı Marka ile Aynı Mal ve Hizmet	
Sınıfları İçin Yapılması	36
b. Rüçhan Hakkından Faydalanacak Kişiler	42
c. Rüçhan Hakkının Öngörülen Süre İçinde Kullanılması	44
d. İlk Başvurunun Usulüne Uygun Olması	45
e. Açıkça Talep Edilmesi	48
B. SERGİ RÜÇHANI	49

1. Sergi Rüçhanının Tanımı ve Amacı	49
2. Yurt İçi ve Uluslararası Fuar	51
3. Sergi Rüçhanının Kaynağı: Te�hir	54
4. Rüçhan Hakkından Faydalanacak olan Markalar	55
5. Sergide Rüçhan Hakkından Faydalanmak İçin Gerekli �artlar	56
a. Hakkın Doğması	56
b. Sergide Te�hir Edilen �eyin Kimliğini ve Sergiye Konulu� Tarihini Tespit Eden Belgelerin Yetkili Mercilere Verilmesi	57
c. Rüçhan Hakkından Faydalanacak Kişiler	58
d. Rüçhan Hakkından Faydalanma Suresi	58
e. Sergi R��hanında Sıra	58
6. Marka Korumasının Etkisizle�mesi: Sergileme	60
7. Sergilerde �r�n Te�hir Edenlere Verilecek Belge	63

  NC  BÖLÜM

RÜÇHAN HAKKININ BELGELENDİRİLMESİ, HÜKMÜ, RÜÇHAN HAKKIYLA İLGİLİ HUKUKİ İŞLEMLER VE SONA ERMESİ

I. PARİS SÖZLEŞMESİ'NİN 4/D MADDESİNE GÖRE RÜÇHAN HAKKININ BELGELENDİRİLMESİ	64
---	-----------

A. Zorunlu Şartlar	64
B. İhtiyarî Şartlar	66
II. TÜRK HUKUKUNA GÖRE RÜÇHAN HAKKININ BELGELENDİRİLMESİ	66
A. Rüçhan Hakkı Belgesi	66
B. Rüçhan Hakkı Başvurusunda Yetkili Mercilere Verilmesi Gereken Belgeler	67
1. Başvuru Rüçhanı İçin Verilmesi Gerekli Belgeler	67
a. Rüçhan Bildirimi	67
b. Rüçhan Hakkı Başvurusunda Bulunan Yetkili Makamlardan Alınacak Rüçhan Belgesi	68
c. Rüçhan Belgesinin Noter onaylı Türkçe Tercümesi	69
2. Sergi Rüçhanı İçin Verilmesi Gerekli Belgeler	70
a. Serginin Açıldığı Devletteki Serginin Düzenleyicilerinden Alınacak, Teşhir Olunan Mal ya da Hizmetlerin Türleri ve Malın ya da Hizmetin Markayla Birlikte Sergide Görünür Şekilde Sergilendiğini Gösterir Belge	70
b. Rüçhan Belgesinin Sergiye Ait Bölümlerinin Noter Onaylı Türkçe tercümesi	70
c. Markanın Onaylı Sureti	71

3. Yetkili Mercii	72
III. RÜÇHAN HAKKININ HÜKMÜ	73
A. Rüçhanlı Başvurunun İncelenmesi ve Değerlendirilmesi	73
B. Rüçhan Hakkının Hükümü	75
C. Rüçhan Hakkının Hükümsüzlüğe Etkisi	79
D. Rüçhan Hakkının Koruma Etkisi	81
E. Rüçhan Hakkının Sınırları	83
F. Rüçhan Hakkının Sicile Şerhi	84
IV. RÜÇHAN HAKKIYLA İLGİLİ HUKUKÎ İŞLEMLER	85
V. RÜÇHAN HAKKININ SONA ERMESİ	90
A. Rüçhan Hakkının Süresi içinde Kullanılmaması	90
B. Rüçhan Hakkından Vazgeçilmesi	91
SONUÇ	92
BİBLİYOGRAFYA	98

KISALTMALAR

ABD.	:Amerika Birleşik Devletleri
a.g.e.	:Adı geçen eser
AT.	:Avrupa Topluluğu
ATAD	: Avrupa Topluluğu Adalet Divanı
BATİDER	:Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Dergisi
B.	:Basım
BK.	:Borçlar Kanunu
bkz.	:Bakınız
C.	:Cilt
DTÖ.	:Dünya Ticaret Örgütü
E.	:Esas
EndTasKHK	:554 Sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
f.	:Fıkra
GATT	:Gümrük Tarifleri ve Ticaret Genel Antlaşması (General Agreement on Tariffs and Trade)
HD.	:Hukuk Dairesi
K.	:Karar
KHK	:Kanun Hükmünde Kararname
m.	: Madde
MarkKHK.	:556 sayılı Markanın Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

OHİM	:Marka Tescili ve Patent Tescil Ofisi (The Office For Harmonization in the Intrenal Market)
OMPI	:Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü (Organisation Mondiale de la Propriete Intellectuel)
PatKHK	:551 Sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
RG.	:Resmî Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TMK.	:Türk Medenî Kanunu
TPE	:Türk Patent Enstitüsü
TRIPS	:Sahte Mal Ticareti Dahil Ticaretle Bağlantılı Fikrî Mülkiyet Sözleşmesi (The Agreement On Trade Related Aspects Of Intellectual PropertyRights, Including Trade In Counterfeit Goods)
TST.	:Ticaret Sicili Tüzüğü
TTK.	:6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
TÜSİAD	:Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
vd.	:Ve devamı
vs.	:Vesaire
WIPO	:Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü Sözleşmesi(World Intellectual Organization)

WTO

:Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Antlaşması (General Agreement on Tariffs and Trade)

Y.

: Yargıtay

GİRİŞ

Marka, bir ticarî işletmenin mal ve hizmetlerini diğer bir ticarî işletmenin mal ve hizmetlerinden ayırt etmeye yaramaktadır. Günümüzde ticaretin gün geçtikçe gelişmesi de markanın önemini daha da artırmıştır. Öyle ki, marka ticarî işletmenin büyüklüğünün, ürettiği ve ortaya koyduğu mal ve hizmetin dahi önüne geçmiştir. Bu açıdan markanın korunması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Marka, ülkesel niteliktedir. Bir marka hangi ülkede tescil edilmişse, kural olarak o ülkede korunur. Bu açıdan marka hakkı, sadece tescil edildiği veya kullanıldığı ülke kurallarına göre doğar. Marka hakkı için koruma o ülke sınırları içerisinde söz konusu olduğu için marka sahibi tescilli markasının bir başka kişi tarafından kullanılmasına sadece o ülke sınırları içerisinde engel olabilir. Bu durum karşısında tescilin hak sağlayıcı ve koruyucu etkisi tescilin yapıldığı ülkenin sınırları ile çizilidir. Ancak bu durum marka sahipleri açısından büyük problemlere neden olmaktadır. Zira, bir marka sahibinin, sahip olduğu markasının diğer ülkelerde üçüncü bir kişi tarafından tescil edilebilme ihtimali bu problemin en büyük örneğidir. Bu açıdan uluslararası bir koruma marka sahipleri açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu nedenlerden dolayı da Paris Sözleşmesi'nin 4/C maddesinde, bu antlaşmaya dahil ülkelerden birinde usulüne uygun olarak marka talebinde bulunmuş olan kişinin veya kanunî vekilinin diğer ülkelerde bu talebin sağladığı rüçhan hakkından altı ay süre içinde yararlanabileceği kabul edilmiştir. Markalar için Madrid Protokolü tarafından öngörülen uluslararası tescil de bu sistemin başka bir unsurudur. Paris Sözleşmesi ile "rüçhan hakkı" markayı ilk olarak tescil ettiren ve markasının başka ülkelerde korunmasını isteyen bir kişinin, ilk ülkedeki tescil ile sonraki tesciller arasında geçecek süre içerisinde, markanın başkaları tarafından

tescil edilmesi veya kullanılması riskini ortadan kaldırmak amacıyla öngörülmüştür. Rüçhan hakkı kelime anlamından da anlaşıldığı üzere kişiye öncelik tanıyan bir haktır.

Ülkemizde de sınai haklarda rüçhan hakkı, 556 sayılı MarkKHK m.25 ve 26, 551 sayılı PatKHK m.49 ve m.50, 554 sayılı EndTasKHK m.29 ve m.30'da düzenlemiştir.

Rüçhan hakkına dayalı olan çalışmamız giriş ve sonuç bölümleri hariç üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm markanın tanımı ve türleri, markanın tescili, marka hukukunda yer alan uluslararası antlaşmalar ve Türkiye'de markalar konusunda yer alan düzenlemelerden oluşmaktadır.

İkinci bölüm rüçhan hakkı kavramı ve hukukî niteliği, rüçhan hakkının doğumu, rüçhan hakkının sicile şerhi, ülkesellik ilkesi ve istisnası, rüçhan hakkının türleri olan başvuru rüçhanı ve sergi rüçhanı konularını içermektedir.

Üçüncü ve son bölümümüzde ise, rüçhan hakkının belgelendirilmesi, rüçhan hakkının hükmü, rüçhan hakkıyla ilgili hukukî işlemler ve rüçhan hakkının sona ermesi ele alınacaktır.

Sonuç bölümünde ise konu ile ilgili genel bir değerlendirme yapılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MARKANIN TANIMI, TÜRLERİ, TESCİLİ ve MARKA

HUKUKUNDAKİ GELİŞMELER

I. MARKANIN TANIMI ve TÜRLERİ

“Markanın içereceği işaretler” başlıklı 556 Sayılı Markalarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin (556 Sayılı MarkKHK) 5’inci maddesinde, “Marka, bir teşebbüsün mal veya hizmetlerini bir başka teşebbüsün mal veya hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlaması koşuluyla, kişi adları dâhil, özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar malların biçimi veya ambalajları gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayınlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işaretleri içerir”¹ denilmek suretiyle marka dolaylı bir şekilde tanımlanmıştır.

Kanun koyucu tarafından yapılan bu tanım oldukça karmaşık ve anlaşılması zor bir tanımdır. Bu nedenle de marka kavramı doktrinde yazarlar tarafından farklı şekillerde tarif edilmiştir. Burada doktrinde marka kavramı için yapılan çeşitli tariflere değinmekte yarar görüyoruz.

Marka, işletmelerin mal veya hizmetlerini diğer işletmelerin mal ve hizmetlerinden ayırt etmek amacıyla kullanılan işaretler olarak tanımlanmaktadır².

¹ KAYA, A.: Marka Hukuku, B.1, İstanbul 2006, s. 13.

² ARKAN, S.: Marka Hukuku (Marka Hukuku), C.1, Ankara 1997, s. 31; TEKİNALP, Ü.: Fikri Mülkiyet Hukuku (Fikri Mülkiyet Hukuku), B.5, İstanbul 2012, s. 360; YASAMAN, H/ALTAY A, Sİ/AYOĞLU, T/ YUSUFOĞLU F/YÜKSEL, S (YASAMAN/YUSUFOĞLU): Marka Hukuku 556 sayılı KHK Şerhi (Marka Hukuku, C.1), C.1, İstanbul 2004, s. 16; DÖNMEZ, İ.: Markalar ve Haksız Rekabet Davaları, İstanbul 1992, s. 1; ŞEHİRALİ, ÇELİK, F,H.: Patent Hakkın Korunması, Ankara 1998, s.23.

Marka, kendiliğinden bir ticarî değer olup, sınaî mülkiyet haklarından birini oluşturmaktadır³.

Bir işletmenin mal veya hizmetlerini diğer işletmelerin mal veya hizmetlerinden ayıran herhangi bir işaret veya işaretler birleşimi de bir marka oluşturabilmektedir⁴.

Marka, bir işletmenin satışa sunduğu ürünlerin üzerine konulan veya bir işletme yoluyla sağlanan belirli hizmetlerin ayıt edilebilmesi için tanıtım sırasında konulan işarettir⁵.

Marka kavramı için yapılan tanımları incelediğimizde karşımıza markanın iki unsuru çıkmaktadır. Birinci unsur, “işaretler”, ikinci unsur ise “ayırt edici” nitelik taşımasıdır⁶.

“İşaret” kavramı, 556 sayılı MarkKHK’de esas olarak tescil edilmemiş unsurları ifade etmek amacıyla kullanılmıştır. Tescil edilmiş bir işaret ise marka olarak adlandırılmaktadır⁷. “Marka” ve “işaret” sözcükleri birbirlerinden farklı anlamlara sahiptirler. İşaret kavramı, marka kavramını da içine alan geniş bir kavramdır. 556 sayılı MarkKHK’nin 5’inci maddesine göre bir işaretin marka olarak tescil edilebilmesi, o işaretin çizimle görüntülenebilmesi veya benzer biçimde ifade edilebilmesi, baskı yoluyla yayınlanabilmesi ve çoğaltılabilmesi şartına bağlanmıştır. İşaret, bir teşebbüsü çağrıştıran, yani onu kısa bir şekilde ifade eden, hedef kitleyi

³ CAMCI, Ö.: Marka Davaları, İstanbul 1999, s. 127; ŞANAL, O.: Markanın Hükümsüzlüğü, Ankara 2004, s. 11.

⁴ AYHAN, R.: Ticari İşletme Hukuku, B.2, Ankara 2007, s. 331; ÇOLAK, U., Türk Marka Hukuku, Ankara 2014, s. 7; KAYA, a.g.e, s. 17.

⁵ ŞANAL, a.g.e, s. 11.

⁶ YILMAZ, Ç, A.: Türk Marka Hukuku ve Avrupa Birliği Hukukunda Mutlak Tescil Engelleri, Ankara 2008, s. 19.

⁷ TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 360.

teşebbüse bağlayan simgedir⁸. Aynı zamanda işaret, bilgi, mesaj ileten ve algılanabilen herhangi bir şeyi ifade etmektedir⁹. Yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere her marka bir işaret olmasına rağmen, her işaret bir marka değildir¹⁰. 556 sayılı MarkKHK marka olamayacak işaretleri madde 7 ve 8’de açıkça hüküm altına almıştır. Bu maddeler doğrultusunda bir işaretin marka olarak tescil edilebilmesi için anılan hükümlerde gösterilen işaretler arasına girmemesi şarttır¹¹.

İşaret kavramı geniş bir anlama sahiptir. Bu kavram; grafikler, tasarımlar, kişi adları, sözcükler, harfler, sayılar, logolar, sloganlar, malların ve ambalajların şekilleri, sözcük ve şekil bileşenleri, üç boyutlu şekiller, jenerikteki veya bir programın sunumu sırasındaki kısa melodiler, kokular, sesler, renkler, renk kombinasyonları ve kompozisyonları da ifade etmektedir¹². Markanın kanunda yer alan tanımında belirtilen “her türlü işaretler” ibaresi, marka olabilecek işaretlerin yukarıda belirtilenlerle sınırlı olmadığı anlamına gelir.

Markanın diğer bir unsuru ise “ayrıt edici” olmasıdır¹³. Ayrıt edici nitelik, bir işaretin herhangi bir sebeple diğerlerinden farklı olmasını sağlayan özellikleri ve öğeleri ifade eder¹⁴. Bir işaretin marka olabilmesi için seçilecek işaretin diğerlerinden farklı olması gerekir. Ayrıt edici nitelik bir taraftan bir malın veya hizmetin hangi teşebbüse ait olduğunu gösterir; diğer taraftan ise kendi simgesel gücünün yarattığı

⁸ TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 360.

⁹ KAYA, a.g.e. s. 17.

¹⁰ ÇOLAK, a.g.e. s. 18.

¹¹ AYHAN, R/ÖZDAMAR, M/ÇAĞLAR, H.: Ticari İşletme Hukuku, B.6, Ankara 2013, s. 229.

¹² KAYA, a.g.e, s. 14; SEKMEN, O.: Markanın Hükümsüzlüğü ve Hukuki Sonuçları, B.10, Ankara 2013, s. 52; TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 364-365.

¹³ ÖZDAL, Ş.: 556 Sayılı KHK’nin 5. Maddesi Çerçevesinde Marka Olarak Tescil Edilebilecek İşaretler, İstanbul 2005, s. 33.

¹⁴ MERAN, N., Marka Hakları ve Korunması, B.2, Ankara 2008, s. 26; TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 365.

farklılık ile diğer işaretlerden ayrılır¹⁵. Bu işaretler tacirleri ve işletmeleri tanıttığı gibi, tüketicinin tercihlerini de kolaylaştırır niteliktedir¹⁶.

556 sayılı MarkKHK'nin kapsamına sadece malların hangi işletme tarafından üretildiğini ya da hangi işletme tarafından piyasaya çıkarıldığını (ticaret markası) gösteren işaretler değil, belli bir malla ilişkisi bulunmayan ve sadece bir hizmeti diğer işletmelerin hizmetlerinden ayırt etmek için kullanılan işaretler de (hizmet markası) alınmıştır. Böylece; özellikle otelcilik, bankacılık, sigortacılık, turizm ve taşımacılık konusunda faaliyet gösteren işletmeler tarafından verilen hizmetlerin de, bir markaya bağlanarak ferdileştirilmesine olanak sağlanmıştır¹⁷.

556 sayılı MarkKHK'de markalar; ferdi marka, ortak marka ve garanti markası olarak üçe ayrılmaktadırlar.

Gerçek ve tüzel kişiler tarafından münferiden ve müstakilen kullanılan markalar ferdi markalardır¹⁸. Ferdi marka ile kastedilen, markanın tek bir kişi adına veya birden ziyade gerçek veya tüzel kişi adına paylı mülkiyet veya el birliği hâlinde mülkiyet hükümlerine göre tescil edilmesidir¹⁹. Ferdi markada markanın sağladığı hak, bu gerçek veya tüzel kişiye veya kişilere aittir; bu kişiler tek bir marka hakkını kullanır veya üzerinde tasarrufta bulunurlar²⁰.

¹⁵ TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 365.

¹⁶ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku C.1, s. 60.

¹⁷ ARKAN, Marka Hukuku, s. 43; ARKAN, S.: Ticari İşletme Hukuku (Ticari İşletme Hukuku), B.18, Ankara 2013, s. 276.

¹⁸ ARKAN, Marka Hukuku, s. 45; ŞANAL, a.g.e, s. 14.

¹⁹ ÇAĞLAR, H., Marka Hukuku Temel Esaslar, B.1, Ankara 2013, s. 26.

²⁰ KAYA, a.g.e, s. 54.

Ortak markada birden çok kişi adına tescil söz konusudur²¹. Birden çok kişi böylece tescil ettirdikleri markayı hepsi ayrı ayrı kullanma hakkını elde etmektedirler. Bunlar hukukî bir kişilik oluşturmayan topluluktur²². 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in (556 sayılı Yönetmelik)²³ 4'üncü maddesine göre, "ortak marka: bir sözleşme çerçevesinde tüzel kişilerin veya tüzel kişilik meydana getirmeksizin bir araya gelen gerçek kişilerin oluşturduğu birliğe dâhil işletmelerce mal ve/veya hizmetleri, diğer işletmelerin mal ve/veya hizmetlerinden ayırt etmeye yarayan ve bu işletmelerce ayrı ayrı kullanılabilen işarettir". Ortak marka, üretim veya ticaret veya hizmet işletmelerinden oluşan bir grup tarafından kullanılan işaretler olarak 556 sayılı MarkKHK'nin 55'inci maddesine tanımlanmıştır.

556 sayılı MarkKHK'nin 54'üncü maddesine göre ise "Garanti markası, marka sahibinin kontrolü altında birçok işletme tarafından o işletmelerin ortak özelliklerini, üretim usullerini, coğrafi menşelerini ve kalitesini garanti etmeye yarayan işarettir". 556 sayılı Yönetmelik'in 4'üncü maddesine göre, garanti markası"marka sahibinin kontrolü altında, bu markayı kullanmaya yetkili kılınmış birçok işletme tarafından üretilen mal ve/veya hizmetlerin ortak özelliklerini, üretim usullerini, coğrafi kaynaklarını ve kalitesini garanti etmeye yarayan işarettir".

ARKAN yapılan tanımlamayı isabetli bulmamıştır. Çünkü garanti markası, işletmelerin özelliklerini, üretim usulleri gibi niteliklerini garanti etmez. Markanın garanti ettiği unsur, garanti markasını kullanma hakkına sahip olan işletmeler

²¹ ÖZDAL, a.g.e, s. 55.

²² ÇAĞLAR, a.g.e. s. 27.

²³556 SAYILI MARKALARIN KORUNMASI HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN UYGULAMASINA DAİR YÖNETMELİK, Resmi Gazete, 27.06.1995, 22326.

tarafından üretilen mal ya da hizmetlerin ortak nitelikleri, özellikleri ve coğrafi kaynağıdır²⁴.

TEKİNALP de aynı gerekçelerle 556 sayılı MarkKHK tanımını eleştirmiştir. Garanti markası, marka sahibinin belirlediği, malın özellik ve niteliklerine ilişkin şartlara sahip her işletmenin kullanabileceği bir marka çeşididir²⁵.

II. MARKANIN TESCİLİ

Markanın sahibine sağladığı haklar 556 sayılı MarkKHK'nin 6'ncı maddesinde belirtildiği üzere tescil ile doğar ve buna markanın korunmasında "tescil ilkesi" denir²⁶. Tescil, burada kurucu etkiye sahiptir²⁷. Tescil edilmiş markalar, 556 sayılı MarkKHK'nin sağladığı korumadan faydalanır. Tescilsiz markalar ise 556 sayılı MarkKHK'ye göre korunamayacaktır. Bunun istisnası ise 556 sayılı MarkKHK'nin 8'inci maddesinin 3'üncü fıkrasıdır. Bu hüküm dışında tescilsiz markalar TTK 54-63'üncü maddeler arasında da yer alan haksız rekabet hükümleri doğrultusunda korunacaktır. Tescilli marka sahibine tekel hak sağlar²⁸. Böylece tescil edilebilen işaret münhasıran marka sahibinin kullanımına tahsis edilir ve marka sahibi bu işaretin üçüncü kişiler tarafından kullanımına engel olabilir.

Tescil ilkesinin bazı istisnaları vardır. Bu istisnalardan birincisi, kullanım nedeniyle yasaklama hakkı elde etmektir. 556 sayılı MarkKHK'nin 8'inci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre, tescilsiz bir markanın veya ticaret sırasında kullanılan bir başka işaretin sahibinin itiraz etmesi üzerine, tescili istenilen marka;

²⁴ ARKAN, Marka Hukuku, C.1, s. 47.

²⁵ AYHAN, a.g.e. s. 348; MERAN, a.g.e. s. 30; TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 372.

²⁶ TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 381.

²⁷ ARKAN, Ticari İşletme Hukuku, s.285; TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 381.

²⁸ ÇAĞLAR, a.g.e. s. 35; ÇOLAK, a.g.e. s. 9; AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, a.g.e. s. 185.

markanın tescili için yapılan başvuru tarihinden önce veya markanın tescili için yapılan başvuruda belirtilen rüçhan tarihinden önce bu işaret için hak elde edilmiş olması ve belirtilen işaretin sahibine daha sonraki bir markanın kullanımını yasaklama hakkı vermesi hallerinde tescil edilemez²⁹. Anılan hüküm ile bir işareti ilk kez kullanıp ona bilinirlik kazandıranın meydana getirdiği ekonomik değerden başkasının haksız olarak yararlanmasının engellenmesi amaçlanmıştır³⁰. Markanın kullanılması ile kazanılmasında, marka üzerindeki hak, markanın ticarî yaşamda ilk defa kullanılmasıyla doğar. Burada tescil bildirici niteliktedir³¹. Hak, tescilden önce doğmuştur ve tescil sadece marka üzerindeki hakkın tescil ettiren kimseye ait olduğunu gösteren bir karine meydana getirmiştir³². Böylece tescil yoluyla oluşan hak sahipliği karinesi, markayı ilk defa kullanan tarafından çürütülebilir. Markayı ilk kez kullanarak bilinir hale getiren kişi, markayı üçüncü bir kişinin tescil ettirmesi halinde 556 sayılı MarKHK'nin 42'nci maddesine dayanarak hükümsüzlük davası açma hakkına sahiptir³³.

İkinci istisna ise, Paris Antlaşması'nın³⁴ 1'inci mükerrer 6'ncı maddesi anlamında tanınmış markadır. 556 sayılı MarKHK'nin 7'nci maddesinin 1 bendine göre, sahibi tarafından izin verilmeyen Paris Antlaşması'nın 1'inci mükerrer 6'ncı maddesine göre tanınmış marka, marka tescilinde mutlak red sebepleri arasında sayılmıştır. Diğer bir deyişle, sahibi tarafından izin verilmeyen Paris Antlaşması'nın

²⁹ UZUNALLI, S.: Markanın Korunmasının Kapsamı ve Tazminat Talebi (Markanın Korunmasının Kapsamı), Ankara 2012, s. 16.

³⁰ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 30.

³¹ ARKAN, Ticari İşletme Hukuku, s. 289.

³² KARAYALÇIN, Ticaret Hukuku Dersleri, B.3, C.1, Ankara 1968, s. 321.

³³ ÜLGEN, H/TEOMAN, Ö/HELVACI, M/KENDİGELEN, A/KAYA, A/ERTAN, N, F. (HELVACI/KENDİGELEN): Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 2009, s. 445; POROY, R/YASAMAN, H.: Ticari İşletme Hukuku, B.14, İstanbul 2012, s. 501; AYHAN, a.g.e. s. 377.

³⁴ Paris Anlaşması 20.03.1883 tarihinde 11 ülkenin katılımıyla imzalanmıştır. Türkiye Bu Anlaşmaya 14.08.1975 tarih, ve 7/10540 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile katılmıştır, RG. 19.11.1975, S. 15417.

1'inci mükerrer 6'ncı maddesine göre tanınmış markalar, başkası adına tescil edilemeyecektir³⁵. Bu hükme rağmen tescil edilmişse, tanınmış marka sahibine, 556 sayılı MarkKHK'nin 42'nci maddesine göre bunun hükümsüzlüğünü isteme hakkı verilmiştir. Ancak 556 sayılı MarkKHK'nin 7'nci maddesinin 1 bendi Anayasa'nın 91'inci maddesine aykırı olduğu gerekçesi ile iptal edilmiştir³⁶. Anayasa Mahkemesi'nin bu kararı sonrası, tanınmış markalara 7/1 bendi kapsamında resen sağlanan koruma ortadan kalkmış durumdadır. Bu karardan sonra tanınmış marka sahipleri, tescil kapsamlarında yer alan mallar veya hizmetlerle aynı veya benzer olmayan mallar ve hizmetler bakımından, 556 sayılı MarkKHK'nin 8'inci maddesinin 4'üncü fıkrası kapsamında ilana itiraz yoluyla haklarını koruyabilecektir.

III. MARKANIN ULUSLARARASI DÜZEYDE KORUNMASI

A. ULUSLARARASI ANTLAŞMALAR

1. 1883 Tarihli Paris Antlaşması

Sınaî mülkiyetin korunmasına ilişkin Paris Antlaşması³⁷, uluslararası nitelikte bir antlaşma olup, sınaî haklara ilişkin uluslararası düzenlemelerin temelini oluşturmaktadır. Paris Antlaşması'nın amacı, üye devletlerin yerel hukuklarını ihlâl etmeden, kurulacak birlik çerçevesinde, sınaî mülkiyet üzerindeki hakların korunması amacıyla temel prensiplerin korunmasıdır³⁸. Bu antlaşma ile markanın yanında diğer sınaî mülkiyet haklarının da korunması amaçlanmış ve haksız rekabet

³⁵ UZUNALLI, Markanın Korunmasının Kapsamı, s. 17.

³⁶ Anayasa Mahkemesi'nin 27.05.2015 tarih, 2015/33 E., 2015/50 K. sayılı kararı.

³⁷ Bu Sözleşme 1891'de Madrid'te yorumlayıcı bir protokolle tamamlanmıştır. Bu metin daha sonra 1900'da Brüksel'de, 1911'de Washington'da, 1925'de La Haye'de, 1934'te Londra'da, 1958'de Lizbon'da, 1967'de ve 1979'da Stockholm'de değişikliğe uğramıştır, YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 36; MERAN, a.g.e, s. 19; ÇELİK/ŞEHİRALİ, a.g.e, s. 29.

³⁸ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 36.

yasaklanmıştır. Dolayısıyla, bu sözleşmenin sınaî mülkiyetin anayasası olarak nitelendirilmesi hukuken mümkündür³⁹. Bu antlaşmanın yapılmasından önce, marka hakkı, her ülkenin coğrafi sınırları içinde, o ülkenin kendi hukuk sistemine göre ihdas ediliyordu. Her ülkenin bu konudaki uygulaması, diğer ülkenin uygulamasından bağımsız olduğundan hukuk sistemleri arasında farklılıklar söz konusu olmakta, böylelikle kişilerin marka hakkının korunmasının kapsamı ülkeden ülkeye değişmekteydi. Paris Antlaşması bu elverişsizliği ve sınaî mülkiyeti yeknesaklaştırmak amacıyla yapılmıştır⁴⁰. Paris Antlaşması 20.03.1883 tarihinde imzalanmıştır.

Türkiye Stockholm Metni'ni 1994 yılında tümüyle kabul etmiştir⁴¹. Yargıtay bir kararında Paris Antlaşması'nın iç hukukumuzda yansımalarını açıkça kabul ettiğini göstermiştir⁴².

Bütün ülkelerin katılabileceği bu sözleşmeye 01.01.1996 tarihi itibarıyla 136 ülke üyedir. Bu sözleşmeye katılan ülkeler bir birlik oluşturmuşlardır. Bu nedenle bu sözleşme 'Birlik Sözleşmesi' olarak da anılmaktadır⁴³.

³⁹MERAN, a.g.e, s. 19.

⁴⁰ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 36.

⁴¹Lozan Sulh Antlaşmasının eki olan Ticaret Mukavelenemesi'nin 14'üncü maddesiyle Türkiye Paris Antlaşması'na katılmayı kabul ve taahhüt etmiştir. 1925 yılında Ticaret Mukavelenemesi'ni 342 sayılı Kanunla onaylamış olan Türkiye; Paris Antlaşması'nın La Haye Metni'ni 1930 yılında benimsemiş, 1957 yılında Londra Metni'ni onaylamış, 1975 yılında antlaşmanın Stockholm Metni'ni 1-2 maddelerine çekince koymak suretiyle kabul etmiş, 1994 yılında ise söz konusu çekinceleri kaldırarak Stockholm Metni'ni tümüyle kabul etmiştir, RG, 23.09.1994, S. 22060,TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 71-72; YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 36.

⁴²" (...) .Ünlü bir yabancı sigara ürününün ambalajında kullanılan bu şeklin (özel rengiyle birlikte) marka olarak 556 sayılı MarkKHK'nin 5'inci maddesinde öngörülen bir başka teşebbüsün mal ve hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlayan niteliğinin bulunduğu kabulü gerekir. Kaldı ki, Türkiye'nin taraf olduğu Paris Antlaşması'nın dördüncü mükerrer 6'ncı maddesinin ilk fıkrası da davacıya bu şekli marka olarak tescil hakkı tanımaktadır" denilerek sigara kutusunun marka olarak tescil edilebileceğini belirtmiştir. (...) Y. 11. HD., 12.11.1999 tarih, 1999/6866 E., 1999/9075 K., sayılı kararı, GÜNEŞ, İ.: Marka ve Telif Suçları (Marka ve Telif Suçları), Ankara 2013, s. 39.

⁴³ MERAN, a.g.e, s. 19.

Sözleşmenin temel hükümleri üç ayrı kategoride sınıflandırılmıştır. Bunlar; ulusal muamele, rüçhan hakkı ve ortak kurallardan oluşmaktadır⁴⁴. Ulusal muamele kategorisine göre sözleşmeye üye ülkeler, Paris Sözleşmesi'ne dahil diğer ülkelerin vatandaşlarına, kendi vatandaşlarına sağladıkları sınaî hak koruması sağlamak zorundadır. Tez konumuz olan rüçhan hakkı kategorisine göre sözleşme ile, patentler, faydalı modeller, markalar ve sınaî tasarımlar hakkında rüçhan hakkı kabul edilmiştir. Buna göre üye ülkelerden birinde başvuruda bulunan kişi patent ve faydalı modeller için 12 ay, sınaî tasarımlar ve markalar için ise 6 aylık süre içinde başka herhangi bir ülkede koruma talep edebilecektir. Daha sonra yapılan başvuru, ilk başvuru ile aynı tarihte yapılmış kabul edilecek, diğer bir deyişle, ikinci başvuru, yukarıda belirtilen süre içinde diğer kişilerce aynı buluş, faydalı model, marka veya sınaî tasarım için yapılan başvurulara göre bir “rüçhan hakkı” yani öncelik elde edecektir⁴⁵.

2. Dünya Fikrî Mülkiyet Teşkilatı (WIPO) Kuruluş Antlaşması

Edebiyat ve sanat eserlerinin korunmasına dair 1883 tarihli “Bern Sözleşmesi” ile sınaî mülkiyet haklarının korunmasına dair 1883 tarihli “Paris Sözleşmesi”ne taraf olan devletler, 1967 yılında Stockholm’de, ‘dünya fikrî mülkiyet kavramını’ yerleştirip geliştirmek ve devletler ile uluslararası örgütler arasında gerekli işbirliğinin sağlanması amacıyla “Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü Sözleşmesi”ni⁴⁶ imzalayarak Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü’nü kurmuşlardır⁴⁷.

⁴⁴ ŞEHİRALİ/ÇELİK, a.g.e,s . 23.

⁴⁵YASAMAN, H/ALTAY, A, S/AYOĞLU, T/YUSUFOĞLU, F/YÜKSEL, S. (YASAMAN/YUSUFOĞLU) : Marka Hukuku 556 sayılı KHK Şerhi (Marka Hukuku C.2), C.2, İstanbul 2004, s.784; TEKİNALP, Fikir Mülkiyet Hukuku, s. 389; ÇOLAK, a.g.e. s. 94; SEKMEN a.g.e, s. 30.

⁴⁶İngilizce “World Intellectual Property Organization (WIPO), Fransızca “Organisation Mondiale de la Propriete Intellectuel (OMPI)” olarak adlandırılmıştır.

Türkiye, Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü'nü kuran sözleşmeyi 1975 yılında kabul etmiştir⁴⁸.

WIPO'nun temel amaçları; fikri mülkiyetin dünya korumasını, ülkeler arasında ve gerektiğinde diğer uluslararası teşkilatlarla işbirliği yaparak geliştirmek, fikrî mülkiyet birlikleri arasında idarî işbirliğini sağlamaktır. Telif hakları ve sınâf mülkiyet haklarıyla ilgili olarak da WIPO; uluslararası sözleşmelerin ve antlaşmaların düzenlenmesini, ulusal düzenlemelerin çağdaş hale getirilmesini, gelişmekte olan ülkelere teknik yardım sağlanmasını, konuyla ilgili bilgi derlenmesini ve dağıtılmasını, buluşlar, markalar ve endüstriyel tasarımların değişik ülkelerde korunmasını kolaylaştıran hizmetlerin verilmesini, üye ülkeler arasında işbirliğini ve teşvik etme görevini üstlenmiş bulunmaktadır⁴⁹.

3. Dünya Ticaret Örgütü (WTO) Kuruluş Antlaşması ve Eski Ticaretle Bağlantılı Fikrî Mülkiyet Hakları Antlaşması (TRIPS)

Teknolojinin, iletişimin, ticaretin ilerlemesi beraberinde birçok sorunu getirmiştir. Özellikle taklit, kopya, değeri düşük ürünlere dayanan korsan ticaret baş göstermeye başlamıştır. Bu nedenle fikrî hak ürünleri konusunda ABD, Avrupa Topluluğu ve Japonya gibi gelişmiş ülkeler fikri ve sınâf hakların uluslararası alanda korunması amacıyla yoğun çabalar sarf etmeye başlamıştır⁵⁰. Nihayet 1948 tarihli "Gümrük Tarifleri ve Ticaret Genel Antlaşması (General Agreement on Tariffs and

⁴⁷ Sınai Haklar ile İlgili Uluslararası Anlaşmalar ve İlişkiler, TPE Yayınları, 2003, s. 2.

⁴⁸RG., 19.11.1975, S.15417, Sınai Haklar ile İlgili Uluslararası Anlaşmalar ve İlişkiler, TPE Yayınları, 2003, s. 2.

⁴⁹ Sınai Haklarla İlgili Uluslararası Anlaşmalar ve İlişkiler, TPE Yayınları, s. 4.

⁵⁰ AYHAN, a.g.e. s. 330.

Trade)⁵¹ (GATT) Dünya Ticaret Örgütü (WTO), 01.01.1995’de yürürlüğe giren antlaşma ile kurulmuştur. 15.12.1993 tarihinde neticelenen Uruguay Müzakereleri neticesinde dünya ticaretine yön verebilmek amacıyla birçok antlaşma metni ortaya çıkarılmıştır. Daha sonra Dünya Ticaret Örgütü’nü kuran antlaşmanın eki olarak 1994 yılında müzakereye katılan 114 devlet ile Avrupa Topluluğu tarafından TRIPS (Agreement on Trade- Related Aspects on Intellectual Property Rights) diye adlandırılan “Sahte Mal Ticareti Dâhil Ticaretle Bağlantılı Fikrî Mülkiyet Sözleşmesi” imzalanmıştır⁵².

Dünya Ticaret Örgütü Kuruluşu Antlaşması’nın 1C ekini Ticaretle Bağlantılı Fikrî Mülkiyet Haklar Antlaşması (TRIPS) oluşturmaktadır. TRIPS fikrî haklar konusundaki en kapsamlı uluslararası sözleşmedir. Bu sözleşme ile; fikir ve sanat eserleri ve bağlantılı haklar, veri tabanları ve bilgisayar programları, markalar, coğrafi işaretler, endüstriyel tasarımlar, patent, yarı iletken topografyalar, açıklanmamış bilgiler konusunda minimum koruma getirilmiştir⁵³.

Türkiye TRIPS Antlaşması’na 03.02.1995 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile 31.12.1994’den geçerli olmak üzere üyedir⁵⁴.

⁵¹ Gümrük Tarifleri ve Ticaret Genel Anlaşması, 1947 yılında Cenevre’de imzalanmış 1967 yılında son şeklini almıştır. 1955 yılında ise anlaşma kapsamında Ticari İşbirliği Örgütü kurulmuştur.

⁵² MERAN, a.g.e. s. 21; ÇAĞLAR, a.g.e. s. 8; YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 37.

⁵³ YASAMAN /YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 37.

⁵⁴ RG. 25.02.1995, S.22213.

4. 1891 Tarihli Markanın Uluslararası Tesciline İlişkin Madrid

Antlaşması

Madrid Antlaşması millî düzeyde tescil edilmiş bir markanın, Dünya Fikrî Mülkiyet Teşkilatı (WIPO) nezdinde tescil edilmesi ve bu yolla markanın, diğer üye ülkelerde de aynı statüye sahip olmasını sağlamak amacıyla 14.04.1891'de Madrid'de akdedilmiştir⁵⁵.

Madrid Antlaşması, 20.03.1883 tarihinde imzalanan Paris Antlaşması'na bağlı tali nitelikte bir antlaşmadır⁵⁶. Paris Antlaşması'ndan sonra, en önemli sözleşme Madrid Antlaşması'dır. Bu antlaşmanın amacı, markaların korunmasını sağlamak ve kuvvetlendirmektir. Bunun sağlanabilmesi için markanın tek tescille, tescilli olduğu ülke dışında başka ülkelerde de korunması gerekmektedir. Bu amaçla uluslararası bir büro olan WIPO kurulmuştur. Madrid Antlaşması, menşe ülkede tescilli bir markanın sahibine, markasını Cenevre'deki milletlerarası büroya tescil ettirerek, işbu sözleşmeye taraf ülkelerin tamamında koruma sağlamaktadır. Marka sahibi, markasını Cenevre'deki (WIPO) büroya tescil ettirerek, tek bir tescille bütün üye ülkelerde korunmuş olacaktır⁵⁷. Madrid Antlaşması değişikliğe uğramıştır⁵⁸.

Türkiye, sınaî mülkiyetin korunması hakkındaki antlaşmanın 1934 tarihli Londra değişikliklerini de 6894 sayılı kanunla kabul etmiştir⁵⁹. Ancak Bakanlar Kurulu, birçok yabancı markaya uluslararası tescil olanağı sağlamasına karşılık tescil

⁵⁵ KIRCA, İ.: Markaların Milletlerarası Tescili (Madrid Sistemi), Ankara 2005, s. 5.

⁵⁶ KIRCA, a.g.e, s. 6.

⁵⁷ ÇAĞLAR, a.g.e. s. 7; AYHAN, a.g.e. s. 328; ARKAN, Marka Hukuku, C.1, s. 265/YILMAZ, a.g.e, s. 23.

⁵⁸ Madrid Antlaşması sırasıyla 1900'de Brüksel'de, 1911'de Washinton'da 1925'de La Haye'de, 1934'de Londra'da, 1957'de Nice'de, 1967 ve 1979'da ise Stokholm'de değiştirilmiştir, SEKMEN, a.g.e, s. 38.

⁵⁹ RG, 07.02.1957, S. 9529.

edilecek çok fazla Türk markası olmadığı ve Türkiye döviz kaybettiği gerekçesiyle Sözleşme'den 20.07.1955 tarihli Kararname ile çekilmiştir⁶⁰.

1891 tarihli Madrid Antlaşması'na göre, uluslararası bir korumadan markanın yararlanabilmesi için, marka sahibinin markasını önce kendi ülkesinde tescil ettirmesi gerekiyordu. Bu zorunluluk 1989 tarihli Madrid Protokolü ile kaldırılmıştır⁶¹.

5. Markaların Uluslararası Tesciline İlişkin Madrid Antlaşması ile İlgili 1989 Tarihli Madrid Protokolü

1891 tarihli Madrid Antlaşması'na göre, uluslararası bir korumadan markanın yararlanabilmesi için, marka sahibinin markasını önce kendi ülkesinde tescil ettirmesi zorunluluğu söz konusuydu. Bu zorunluluk, birçok sorunun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Marka, bazı ülkelerde ulusal yetkili makamlar tarafından yapılacak uzun ve ayrıntılı ön incelemelerden sonra diğer bazı devletlerde ise ilgili yetkili makamca ön inceleme yapılmadan tevdi üzerine tescil edilmekteydi. Ön inceleme sistemini kabul etmemiş ülkeler, ön inceleme sistemini kabul etmiş ülkelere nazaran markanın tescilinde zaman ve para kaybına yol açıyor ve eşitsizlik yaratıyordu⁶². 1989 tarihli Madrid Protokolü, bu eşitsizliği ve dengesizliği ortadan kaldırmak amacıyla hazırlanmıştır. Madrid Protokolü 1981 tarihli Madrid Antlaşması'nı ortadan kaldırmamaktadır⁶³.

⁶⁰ RG, 25.07.1995, S.9089.

⁶¹ YILMAZ, L.: a.g.e, s. 24.

⁶² YILMAZ, L.: a.g.e. s. 24; KIRCA, a.g.e, s. 12.

⁶³ MERAN, a.g.e. s. 19,

Türkiye, bu sözleşmenin 1925 tarihli La Haye tadilatı şekline 1930 yılında 1619 sayılı Kanun ile katılmıştır⁶⁴. Çok sayıda yabancı markanın Madrid Antlaşması'nın getirdiği olanaktan yararlanmasına rağmen, Türkiye'nin yeterli markasının olmaması nedeniyle Türkiye 1955 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile sözleşmeden çekilmiştir⁶⁵. 1997 yılında 97/9731 sayılı karar ile markaların Milletlerarası Tescili Konusundaki Madrid Sözleşmesi ile İlgili Protokol'e katılmıştır⁶⁶.

6. 1957 Tarihli Markaların Tescilinde Mal ve Hizmetlerin Uluslararası Sınıflandırılmasına İlişkin Nis Antlaşması

Her ülke kendi sistemini oluşturması ve bu durumun, farklı bir ülkede tescil başvurusunda bulunanlar için sıkıntılara neden olması, ortak bir uluslararası sınıflandırma sistemine geçilmesini zorunlu hale getirmiştir⁶⁷. Bu sistemle beraber tescili istenen mal ve hizmetlerin, sınıfları aynı veya benzer ise ikinci başvurunun reddedilmesi sağlanmıştır. Bu açıdan Nis Antlaşması büyük bir öneme sahiptir⁶⁸.

Nis Antlaşması 15.06.1957 tarihinde Nice şehrinde akdedilmiştir⁶⁹. Türkiye, 95/7094 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile antlaşmanın 28.10.1979 tarihli değişik şekline 1995 yılında katılmıştır⁷⁰. Antlaşmanın marka tescilinde kolaylık ve uyum getirmiş olması Türkiye için de önem arz etmektedir. Öyle ki, antlaşmayla getirilen

⁶⁴ RG. 29.05.1930, S. 1506.

⁶⁵ RG. 21.05.1955, S. 4/5215.

⁶⁶ RG. 22.08.1997, S. 23088 (1. Mükerrer)

⁶⁷ Sınaî Haklarla İlgili Uluslararası Antlaşmalar ve İlişkiler, TPE Yayınları, s.14.

⁶⁸ MERAN, a.g.e. s. 18; SEKMEN, a.g.e, s. 40.

⁶⁹ Nis Antlaşması 14.07.1967 tarihinde Stockholm'de, 13.05.1977 tarihinde Cenevre'de gözden geçirilmiş; 02.10.1979 tarihinde değiştirilmiştir.

⁷⁰ RG. 12.07.1995, S. 22341.

tescil sistemi başvuru sahiplerine ve ofis çalışanlarına büyük kolaylıklar sağlamıştır⁷¹.

7. Markaların Şekli Elemanlarının Uluslararası Sınıflandırmasına İlişkin

Viyana Antlaşması

Viyana Antlaşması, Nis Antlaşması gibi prosedür açısından kolaylıklar getiren bir antlaşmadır. Bu antlaşma ile markanın kendi üzerinde mevcut şekilli elemanların sınıflandırılması esas alınmıştır⁷². Viyana Antlaşması, Paris Birliği'ne üye devletlerin sınaî mülkiyet bürolarınca yapılan teklif üzerine, 12.06.1973 tarihinde hazırlanmış, 09.08.1985 yılında yürürlüğe girmiş ve 02.10.1985 tarihinde tadil edilmiştir⁷³.

Türkiye, 12.06.1973 tarihinde Viyana'da hazırlanmış olan ve 01.10.1995'de değiştirilmiş olan markanın şekli elemanlarını uluslararası sınıflandırılmasına ilişkin Viyana Antlaşması'na katılmıştır⁷⁴.

8. Marka Kanunu Antlaşması

Marka Kanunu Antlaşması 27.10.1994 tarihinde Cenevre'de yapılan diplomatik konferans ile kabul edilmiş, 01.08.1996 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu antlaşmanın amacı, marka başvurusu, tescili ve tescil sonrası ilgili ofislerce talep edilen belgeler ve işlemlerde uluslararası uyumu sağlamaktır. Bu antlaşma ile hem

⁷¹ MERAN, a.g.e, s. 20.

⁷² AYHAN, a.g.e, s. 329.

⁷³ NOYAN, E.: Marka Hukuku, B.4, Ankara 2009, s. 39.

⁷⁴ 12.07.1995 ve 95/7094 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (RG, 13.08.1995, 22373 S.).

ofislerin belge sayısı azaltılarak, dosya yükü hafifletilmekte, hem de başvuru sahipleri için belge tamamlama süreci ve yapacağı masraflar azalmaktadır⁷⁵.

Türkiye 07.04.2004 tarihli, 5118 sayılı Kanun ile Cenevre’de yapılan diplomatik konferans ile kabul edilen Marka Kanunu Antlaşması’na katılmıştır⁷⁶.

Dünya Fikrî Mülkiyet Teşkilatı (WIPO) ve Singapur Hükümeti, 13- 31 Mart 2006 tarihleri arasında Singapur’da toplanan diplomatik konferansta Marka Kanunları Hakkında Singapur Antlaşması’nı (Revize Edilmiş Marka Kanunu Antlaşması) kabul etti⁷⁷. Bu antlaşma, antlaşmaya taraf ülke sayısını arttırmak amacıyla WIPO ve WIPO üyesi ülke temsilcileri tarafından hazırlanmıştır. Bu antlaşmanın 1994 tarihli antlaşmadan farklı noktaları ise; lisansa ilişkin hükümlerin yeni antlaşma kapsamına alınması, süre limitlerinin dolması durumunda telâfi hükümlerinin oluşturulması ve elektronik başvuru kabul eden ülke ofisleri için minimum standartları belirlenmesidir. Konferans, “Revize Edilmiş Marka Kanunu Antlaşması” adını “Marka Kanunları Hakkında Singapur Antlaşması” olarak değiştirmiştir⁷⁸. Türkiye bu antlaşmayı 28.03.2006 tarihinde imzalamış, henüz yürürlüğe girmemiştir.

9. Topluluk Tüzüğü

Marka hakkının korunması hususunda Avrupa Birliği içindeki önemli düzenlemelerden biri de 20.12.1993 tarihli ve 40/94 sayılı “Topluluk Markası

⁷⁵ NOYAN, Marka Hukuku, s. 40.

⁷⁶RG. 14.04.2004, S. 25433.

⁷⁷UZUNALLI, S.: Avrupa Birliği’ne Uyum Süresince Markanın köken Ayırt Etme İşlevi ile Bağlantılı Kavramların Yorumu (Kavramların Yorumu), Ankara 2007, s.28; AYHAN, a.g.e, s. 329.

⁷⁸AYHAN, a.g.e, s. 329.

Tüzüğü”dür. Tüzüğün kabulü ile bir marka Avrupa Birliği düzeyinde aynı hukukî geçerliliğe sahip olmakta ve aynı şekilde korunması mümkün olabilmektedir⁷⁹.

B. MARKANIN ULUSAL DÜZEYDE KORUNMASI

1. İlk Düzenlemeler

Markaya ilişkin ilk düzenleme Osmanlı İmparatorluğu döneminde hazırlanıp yürürlüğe giren 1288 (1872) tarihli Nizamname’dir⁸⁰. Bu nizamname, 1304 (1888) tarihli “Fabrikalar Mamulâtı ile Eşya-yı Ticarîyeye Mahsus Alâmet-i Fabrikalara Dair Nizamname” ile yürürlükten kaldırılmıştır⁸¹.

Osmanlı İmparatorluğu’nun dağılma dönemi olarak geçen bu dönemde Osmanlı İmparatorluğu kurtulma çabaları içerisinde hareket ederken Fransa’nın çok fazla etkisinde kalmıştır. Bu nedendir ki bu iki nizamname de Fransa’nın etkisi altında düzenlenmiştir. Bu nizamnamelerin kaynağı da 1857 sayılı Fransız Markalar Kanunu’dur⁸². 1304 sayılı Nizamname 25 maddeden oluşmaktadır. Fransız kanununun da etkisinde olan bu nizamname ile markalar herhangi bir incelemeden geçmeden tescil edilebiliyordu⁸³. 1955 yılında 6591 sayılı 28.04.1394 Tarihli Alâmet-i Fabrika Nizamnamesi’ne Ek Kanun ile sistem değişikliği yapılarak, ön incelemeli tescil sistemi kabul edilmiştir⁸⁴.

⁷⁹ ARKAN, Marka Hukuku, s. 5

⁸⁰ ARKAN, Marka Hukuku, s.13; TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 354; ÖZDAL, a.g.e, s. 26, dipnot 142’den alıntı.

⁸¹ ARKAN, Marka Hukuku, s. 13.

⁸² ÖZDAL, a.g.e, s. 26.

⁸³ ARKAN, Marka Hukuku, s. 13.

⁸⁴ RG. 27.05.1955, S. 9013.

Ancak bu nizamname daha sonra dünyadaki gelişmeler karşısında ihtiyaçları karşılayamaz olmuş ve 1965 tarihli 551 sayılı Markalar Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır⁸⁵.

2. 1965 Tarihli Markalar Kanunu

Alâmet-i Fabrika Nizamnamesi zamanın şartlarını karşılayamayınca 03.03.1965 tarihinde 551 sayılı markalar kanunu olarak kabul edildi⁸⁶. 551 sayılı Kanun'un şeklini gösterir yönetmelik de, aynı yıl içinde kabul edilmiştir⁸⁷. Bu yönetmelik ise daha sonra 1995 yılında kabul edilen "Markalar Kanununun Uygulama Şeklini Gösterir Yönetmelik" ile yürürlükten kaldırılmıştır⁸⁸.

Diğer yandan ilanlar için "Sinaî Mülkiyet Hakları ile ilgili Hususlar Hakkında Yönetmelik" çıkarılmıştır⁸⁹. 551 sayılı Markalar Kanunu, markayı tescil ettirmemiş olsa bile, onu ilk kez kullanan ve tanıtan kişinin haklarını, o markayı ilk tescil ettiren kişinin hakların önüne geçirerek kullanma prensibini benimsemiştir⁹⁰.

3. 1965 Tarihli Markalar Kanununun Değerlendirilmesi

Markalar kanunu her ne kadar çağdaş, tüm ihtiyaçlara cevap veren bir kanun gibi gözükse de zamanla içerisinde bir takım eksikliklerin olduğu gözlemlenmiştir. Bu eksikliklere değinecek olursak, şu şekilde özetleyebiliriz.

⁸⁵ RG. 12.03.1965, S.11951.

⁸⁶551 sayılı Kanun hazırlanırken Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası antlaşmalar ve 1890 tarihli İsviçre Fabrika ve Ticaret Markaları ve Menşe İşaretlerinin Korunmasına İlişkin Federal Kanun'un 1939 yılında değiştirilmiş şekliyle yararlanılmıştır, ARKAN, Marka Hukuku, s. 15.

⁸⁷ RG. 11.06.1965, S. 12020.

⁸⁸ RG. 18.04.1995, S. 22262.

⁸⁹ RG. 09.12.1965, S. 12172.

⁹⁰ TEKİNALP, Ü.: "Yeni Marka Hukukunda Tescil İlkesi ve Tescilsiz İşaretlerin Hukuki Durumu" Prof. Dr. Kenan Tunçomağ'a Armağan, İstanbul 1997, s. 469.

Öncelikle bu kanun bir markanın tescilinden önce üçüncü kişilerin tescile itiraz etmelerine olanak tanımamaktaydı. Üçüncü kişiler tescilden sonra dava açma hakkına sahiptiler. Bu da hukukî güvenliği sağlama fonksiyonuna ters düşmüş ve ayrıca bu davaların yargının içinde bulunduğu güçlükler nedeniyle kısa süre içinde çözüne kavuşturulmaması da, belirsizliğin uzamasına neden olmuştur. Ayrıca tescile itiraz davalarının hangi mahkemelerde görüleceği hususu da tereddütlere yol açmıştır⁹¹.

Ülkemizde hizmet sektöründeki gelişme bu sektörde markalaşmayı gerektirmesine rağmen hizmet markasına dayalı bir düzenleme bulunmamaktaydı.

Müşterek marka ve birlik markasına bu kanunda hiçbir şekilde yer verilmemişti.

Markaların korunmasına ilişkin “mal sınıf sistemi” kabul edilmemiştir. Bu da tüketicide büyük bir yanılgıya neden oluyordu. Zira bir marka farklı mal ve hizmetler içinde birden fazla kez tescil edilebiliyordu⁹².

Tescilli bir markanın sonradan başka bir kişi adına ikinci defa tescil edilmesi durumu hakkında da kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktaydı. Bu da uygulamada sorunlara neden olmuştur. Zira, aynı markanın iki defa tescil edilmesi durumunda bu iki marka markalar kanununa göre korunmaktaydı⁹³. Bu durum da haklı olarak doktrinde eleştirilere maruz kalmıştı⁹⁴. Yargıtay bu eleştirileri göz

⁹¹ ARKAN, Marka Hukuku, s. 15.

⁹² KARAHAN, S.: Yeni Marka Hukukunuz ve İlgili Mevzuat, Konya 2000, s. 16.

⁹³ Y. 11. HD. 01.06.1982 tarih, E. 1978, K. 2664 sayılı kararı, YILMAZ, L, a.g.e, s. 9.

⁹⁴ ARKAN, Marka Hukuku, s. 15.

önünde bulundurarak daha sonraki kararlarında, sonradan markayı ilk defa tescil ettiren kişinin haksız rekabet hükümlerine de dayanabileceğini kabul etmiştir⁹⁵.

Bu kanunda tescile itiraz davalarının hangi mahkemelerde görüleceği de düzenlenmediğinden bazı sorunların yaşanmasına neden olmuştur⁹⁶.

Marka hakkına tecavüz halinde talep olunacak tazminatın belirlenmesinde somut ilkelere yer verilmemiş olması da bazı sıkıntıların yaşanmasına sebep olmuştur⁹⁷.

Marka hakkına tecavüzdən kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü Ticaret Mahkemeleri'nin yetki ve görev alanına bırakılmıştı. Ticaret Mahkemeleri'nin ağır olan dava yükü, markaya tecavüze ilişkin davaların eklenmesiyle daha da sıkıntılı bir durum yaratmıştı⁹⁸.

Bu sıkıntılardan da anlaşılacağı üzere 551 sayılı Kanun'un içerisinde yer alan eksiklikler marka hakkına tam olarak bir güvence sağlamamaktaydı.

4. 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

551 sayılı Markalar Kanunu yukarıda da değindiğimiz üzere marka hakkına tam bir güvence sağlayamamış, Kanunun içerisinde yer alan eksiklikler birçok sorunun yaşanmasına sebep olmuştur. Bu kanundaki eksikliklerin giderilmesi fikrî ve sınaî mülkiyet haklarının, yeterli ve etkin biçimde korunması ile uygulanmasının

⁹⁵ Y. 11. HD. 17.12.1992 tarih, E. 5213, K. 11461 sayılı kararı, BATİDER, 1993, C.17, S.1, s.124; Y. 11. HD. 07.04.1997 tarih, E. 659, K.2470 sayılı kararı, BATİDER, 1997, C.19, S.1, s.178-179.

⁹⁶ DÖNMEZ, a.g.e, s. 58.

⁹⁷ ARKAN, Marka Hukuku, C.1, s. 16.

⁹⁸ ARKAN, Ticari İşletme Hukuku, s. 307.

sağlanması maksadıyla kabul edilen Avrupa Topluluğu Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararından sonra, bu karara ve uluslararası gelişmelere uygun olarak 556 sayılı MarkKHK hazırlanmış, 27.06.1995 tarihinde Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir⁹⁹.

556 sayılı MarkKHK ile birlikte getirilen yeniliklerin ilki hizmet markalarının tesciline ve korunmasına izin verilmesidir. Bir markanın, marka korumasından yararlanabilmesi için tescil zorunluluğu getirilmiştir. Buna göre tescilden önce marka tescilinin gerçekleştirilmesi için bu tescil talebine ilişkin değerlendirmenin yapılması kabul edilmiştir. Marka sahibi, markasına karşı bir tecavüz olduğu takdirde buna karşı zararın tazminini talep edebileceği gibi yoksun kaldığı kazancı da talep edebilecektir. Markayı oluşturan sözcüklerin beşten fazla olmaması sınırı kaldırılmıştır. Ayrıca herhangi bir sınırlama olmadan kişi adları, harfler, sayılar, şekiller artık marka olabilecektir. Çizimle veya benzer bir şekilde ifade edilebilmesi şartıyla renkler, üç boyutlu cisimler, ambalajlar, kokular ve sesler de marka olabilecek işaretler olarak kabul edilmiştir¹⁰⁰.

⁹⁹ RG. 27.06.1995, S. 22326.

¹⁰⁰ ÖZDAL, a.g.e, s. 28; TEKİNALP, Fikrî Mülkiyet Hukuku, s. 363; AYHAN/ÖZDMAR/ÇAĞLAR, a.g.e. s. 231-232;ÇOLAK, a.g.e, s. 8.

İKİNCİ BÖLÜM

RÜÇHAN HAKKI KAVRAMI ve HUKUKÎ NİTELİĞİ, RÜÇHAN HAKKININ DOĞUMU, SİCİLE ŞERHİ, ÜLKESELLİK İLKESİ, RÜÇHAN HAKKININ TÜRLERİ

I. RÜÇHAN HAKKI KAVRAMI VE HUKUKÎ NİTELİĞİ

Marka, bir işletmenin mal ve hizmetlerini, diğer işletmelerin mal ve hizmetlerin ayırt etmeye yarayan işarettir. Bir işletme için marka önemli bir unsurdur. Bu nedenle marka sahibi marka hakkının korunması için tescil başvurusunda bulunur. Buna göre marka tescil başvurusunda bulunan bir kişi aynı markayı, aynı mal ve hizmetler için farklı bir ülkede tescil ettirme ihtiyacı hissedebilir. Ancak marka sahibi burada büyük bir risk ile karşı karşıya kalabilir. İlk ülkedeki tescil ile sonraki tescil arasında geçecek süre içerisinde, marka başkaları tarafından tescil edilebilir veya kullanılabilir. Bu durumda markanın ilk sahibi dışında, marka üzerinde marka için ilk sahibinden sonra tescil başvurusunda bulunan kişi de hak iddiasında bulunabilir. Bu riski ortadan kaldırmak amacıyla, 1883 tarihli Paris Antlaşması ile “rüçhan hakkı” öngörülmüştür. Paris Antlaşması'nın 4'üncü maddesi ile marka sahiplerine ilk başvuru ile bir başka ülkede yapacakları ikinci başvuru arasında geçen süre içerisindeki hak kayıplarını önlemek amacıyla rüçhan hakkı kullanma imkânı getirilmiştir.

Rüçhan, üstünlük, öncelik, üstünlüğe sebep olan şey demek olup, rüçhan hakkı başkalarından üstün, önce olmak hakkıdır¹⁰¹. Marka hukuku anlamında rüçhan hakkı ise bir yönden MarkKHK'de öngörülen sebepler dolayısıyla, rüçhan hakkı

¹⁰¹YILMAZ, E.: Hukuk Sözlüğü, Ankara 2006, s. 582.

sahibinin başvurusundan daha sonraki bir tarihte yapılmış olsa bile diğer başvurulara nazaran daha önce yapılmış sayılması; bir yönden ise, rüçhan hakkı sahibin başvurusunun, süresi içinde başkaları tarafından yapılan başvuruların önünde kabul edilmesidir¹⁰². Buradan da açıkça anlaşılacağı üzere rüçhan hakkı kişiye öncelikle tescil ettirme hakkı tanımakta olup, aynı marka için diğer başvuruları ve dolayısıyla tescili engellemektedir.

Paris Antlaşması'nda, markanın uluslararası korunmasında rüçhan hakkı, bu antlaşmaya dahil ülkelerden birinde usûlüne uygun olarak marka talebinde bulunmuş olan kişinin veya kanunî vekilinin diğer ülkelerde bu talebin sağladığı rüçhan hakkından altı aylık süre içinde yararlanabileceği şeklinde kabul edilmiştir. Diğer bir ifade ile tescil talebi, ilk müracaat veya sergide teşhir tarihinden itibaren 6 aylık süre içinde kullanılmalıdır¹⁰³. Bu durumu bir örnekle izah etmek gerekirse, A isimli bir ticari işletme sahibi Türkiye'de marka tescil talebinde bulunur. Ancak A bu markasının başka ülkelerde de korunmasını ister. Bunun korumaya da A markası için koruma istediği ülkede o ülkenin usulüne uygun olarak tescil ettirmekle ulaşır. Bunun için de A markasının Türkiye'de yapmış olduğu başvurudan itibaren 6 ay içinde koruma istediği ülkede tescil talebinde bulunması gerekecektir. Böylece A aynı marka için bir başkasının tescil talebinin önüne geçmiş olacak ve onun tescil talebini geçersiz kılacaktır.

Markanın uluslararası korunmasında, Paris Antlaşması'nın yanı sıra daha kolay bir sistem kurmuş olan ve merkezî tescil usûlünü öngören 1891 tarihli Madrid Antlaşması vardır. Madrid Sistemi'nde marka, menşe ofis tarafından tescil edildikten

¹⁰² TEKİNALP, Fikrî Mülkiyet Hukuku, s. 389; ÇOLAK, a.g.e, s. 93.

¹⁰³ NOYAN, Marka Hukuku, s. 62; ÇAĞLAR, a.g.e, s.42; POROY/YASAMAN, a.g.e, s. 519.

veya tescil için başvurusu yapıldıktan sonra, marka sahibi korumanın sağlanmasını istediği aktif tarafların ofislerine ayrı ücret ödemek ve farklı illerde başvuru formu doldurmak yerine, tek bir ücret ödeyerek ve tek bir dilde tek bir form doldurarak belirlediği ülkelerde marka koruma sağlanmasını isteme hakkına sahiptir.¹⁰⁴

Ülkemizde rüçhan hakkı 556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci ve 28'inci maddeleri arasında düzenlenmiştir. Kişinin rüçhan hakkından yararlanması, Türk Patent Enstitüsü'ne usûlüne uygun yapılan bir tescille mümkün olacaktır. Rüçhan hakkı marka başvurularında sağladığı önceliğin yanı sıra, aynı zamanda markanın rüçhan kapsamında korunduğu süre boyunca ülke genelinde, markaya yapılan tecavüzlere karşı da rüçhan hakkı sahibinin korumadan faydalanmasına imkan tanımaktadır¹⁰⁵.

Rüçhan hakkı niteliği itibariyle marka tescil başvurusu ile talep edilen, başvuruya bağlı olan bir haktır. Yenilik doğuran bir hak¹⁰⁶ olan rüçhan hakkı, geçerli olduğu tarihten itibaren rüçhan hakkına konu aynı markanın üçüncü kişiler tarafından yapılacak diğer başvuru ve tescillerini kendiliğinden hükümsüz hale getirir¹⁰⁷.

II. RÜÇHAN HAKKININ DOĞUMU

Rüçhan hakkı 556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci ve 28'inci maddeleri arasında düzenlenmiştir. 556 sayılı MarkKHK'nin 27'nci maddesi rüçhan hakkı hükmü başlığı

¹⁰⁴ GÜNEŞ, İ.: Marka Hukukunda Önceye Dayalı Haklar (Önceye Dayalı Haklar), B.1, Ankara 2013, s. 93.

¹⁰⁵ KARGI, N.: "Marka Hukukunda Rüçhan Hakkı" İstanbul Barosu Dergisi, C.85, S. 2011/5 Eylül-Ekim 2011, s. 193; POROY/YASAMAN, a.g.e, s. 519; NOYAN, Marka Hukuku, s. 63; TEKİNALP, Fikrî Mülkiyet Hukuku, s. 385.

¹⁰⁶ Yenilik doğuran hak sahibine tek taraflı irade beyanı ile, hukukî durumda bir değişiklik yaratma imkanı verirler. Hak sahibi bir hukukî ilişkiyi kurmak, değiştirmek veya sona erdirmek yetkisine sahiptir. Akde taraf olan veya üçüncü kişinin irade beyanına gerek yoktur, ÖZTAN, B.: Medenî Hukukun Temel Kavramları, B.39, Ankara 2014, s. 70.

¹⁰⁷ KARGI, a.g.e. s. 193.

altında “25’inci ve 26’ncı madde hükümlerine göre rüçhan hakkının hüküm ve sonuçları, rüçhan hakkının talep edildiği başvurunun tarihi itibariyle başlar.”demektedir. Bir ülkede marka başvurusunda bulunan kişi, aynı marka için başka ülkede de 6 aylık süre içerisinde rüçhan hakkından yararlanabilir. MarkKHK’nin 25’inci maddesine göre bu süre içerisinde kullanılmayan rüçhan hakları düşer. Rüçhan hakkı, marka tescili için başvuru yapıldığı tarihten itibaren sonuç doğurur. Rüçhan hakkı, bu hakkın kullanılması süresince, aynı mal ve hizmetler konusunda aynı işaret için başkaları tarafından yapılacak başvuruların kabul edilmemesini sağlayan sınırlı bir korumadır¹⁰⁸. Bu koruma da, rüçhan hakkı için başvuru yapıldığı tarihten itibaren sağlanacaktır. Paris Antlaşması’na ilişkin rüçhan hakkının süresinde kullanılması durumunda sonraki başvuru tarihinin ilk başvuru tarihine kadar geri gittiği ve bu tarihten itibaren hüküm ifade ettiği görülecektir¹⁰⁹.

III. ÜLKESELLİK İLKESİ

A. Genel Olarak Ülkesellik İlkesi

Maddî mallar üzerinde mülkiyet hakkı, esas itibariyle ülkenin coğrafi sınırları dışında da kişiye malı üzerinde hâkimiyet hakkı verir. Buna karşılık, gayrimaddî mallar üzerindeki mülkiyet hakkı, ancak hakkın tanındığı ülkenin coğrafi sınırları içinde etki göstermekte ve sahibine hâkimiyet hakkı vermektedir¹¹⁰. Bu şekilde bir

¹⁰⁸ NOYAN, Marka Hukuku, s. 63..

¹⁰⁹ POROY/YASAMAN, a.g.e. s. 519; BOZGEYİK, H., Markalarda Rüçhan Hakkı, Ankara Barosu Fikrî Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi, C. 7, S. 1, Ocak 2007, s. 53; OYTAÇ, K.: Karşılaştırmalı Markalar Hukuku, B.1, Ankara 2002, s. 234.

¹¹⁰ KARGI, a.g.e, s. 193.

fikrî mülkiyet hakkının sadece hakkın varlığını tanıyan ülkede korunmasına “ülkesellik (mülkîlik ilkesi) adı verilmektedir¹¹¹.

Ülkesellik ilkesi gereği her ülke, maddî ve şeklî koşulları yerine getirmek kaydıyla fikrî mülkiyet haklarını kendi ülkesinin sınırları içinde korur. Yine aynı ilke gereği, her devlet sadece kendi ülkesi içindeki ihlallerde hak sahiplerinin, kendi ülkesinde tanınan hukuk yollarını kullanmasına imkan verir¹¹².

Marka hukuku da “ülkesellik ilkesi”ne dayanmaktadır. Buna göre, marka sahibinin hakkı, bu hakkı veren ülkenin toprağı ile sınırlıdır. Her ülke, ancak kendi sağladığı ve tanıdığı hakları korur. Kural, markanın koruma kapsamının, tescil edildiği ülkede yürürlükte olan hukuk kurallarına göre belirlenmesidir¹¹³. Nitekim, Paris Antlaşması’nın 6’ncı maddesinin 1’inci fıkrasına göre, markanın başvuru ve tescil koşulları her üye ülkenin iç hukukuna göre belirlenecektir. Aynı maddenin 3’üncü fıkrasına göre, birlik ülkelerinden birinde usûlüne uygun olarak tescil edilmiş bir marka, menşe ülkesi dâhil diğer ülkelerde tescil edilmiş markalardan bağımsız olarak kabul edilecektir. Buradan da anlaşıldığı üzere, bu maddede yer alan düzenlemeye göre, markaya sağlanan koruma tescil edildiği ülke ile sınırlıdır¹¹⁴.

Markaların Türkiye’de korunabilmesi için de, markanın kural olarak 556 sayılı MarkKHK hükümleri çerçevesinde tescil edilmiş olması gerekmektedir. Hangi işaretlerin marka olarak tescil edileceği 556 sayılı MarkKHK’de açıkça belirtilmiştir.

¹¹¹UZUNALLI, Kavramların Yorumu, s. 32; YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 4; AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, a.g.e, s. 137.

¹¹² KARAHAN/SULUK/SARAÇ/NAL, a.g.e., s. 8.

¹¹³ ARKAN, S.: Yabancı Markaların Türkiye’de Korunması (Yabancı Markaların Türkiye’de Korunması) BATİDER, C. 20, Haziran 1999, s. 5; YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 7; MERAN, a.g.e. s. 250; UZUNALLI, Kavramların Yorumu, Ankara 2007, s.32.

¹¹⁴ ARKAN, Yabancı Markaların Türkiye’de Korunması, s. 7; YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 5.

Buna göre 556 sayılı MarkKHK'ye uygun olmayan işaretler tescil edilemeyecek, dolayısıyla marka hukukunun tanımış olduğu korumadan da yararlanamayacaktır.

Ülkesellik ilkesine göre, marka sahibi, bir ülkedeki tescile dayanarak başka bir ülkede hak iddia edememektedir. Bu şekilde Türkiye'de korunan bir marka üzerindeki hakkın sahibi, aynı markayı taşıyan ürünlerin Türkiye'ye ithalatını önleyebilir. Nitekim Yargıtay'ın "Bahman" kararında, "...Bahman marka sigaraların 18.03.1991 tarihinde 10 yıl süreli olarak davacı adına tescil edilmiş olup, 556 sayılı MarkKHK'nin 6 ve 9/3 maddeleri gereğince, davalının Bulgaristan'da mevcut tescile dayanamayacağı, davacı marka tescilinin sağladığı koruma ve haklar nedeniyle bu markalı ürünlerin yurtdışında da olsa getirilemeyeceği gibi, aynı markalı ürünlerin yurt içinde de üretilemeyeceği..." belirtilmiştir¹¹⁵. Aynı şekilde "556 sayılı MarkKHK'nin 3'üncü ve 6'ncı maddelerinde ilke olarak marka korumasının ülkeselliği ilkesi benimsenmiştir. Bu ilke çerçevesinde, markasının üçüncü kişiler tarafından izinsiz olarak kullanılmasına engel olma hakkı tanımaktadır. İzinsiz kullanılan markanın yurtdışında bir başka ülkede tescilli olması hâli de bu sonucu değiştirmez. Bu durumda Türkiye'de tanınmış marka olarak tescilli bulunan markanın, mal ve hizmet sınırlamasına tâbi olmaksızın, Türkiye'de tescilli bulunmayan markaya karşı korunması gerekir ve korumanın kapsamına bu işareti taşıyan malların ithalini önleme hakkı da dâhildir"¹¹⁶. Görüldüğü üzere, bir kişinin, başka ülkedeki tescile dayanarak Türkiye'de hak elde etmesi bazı istisnalar haricinde

¹¹⁵ Y. 11. HD'nin 23.9.1999 tarih, E. 1999/4928, K. 1999/7026 sayılı kararı, YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 6-7.

¹¹⁶ Y. 11. HD'nin 26.10.2000 tarihli, 2000/5199 E., 2000/8219 K., sayılı kararı, YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 11.

mümkün değildir. Türkiye’de markaya sağlanan koruma, sicilde hak sahibi olarak gösterilen kişiye tanınmıştır¹¹⁷.

Diğer ülkelerde koruma isteyen marka sahibi, o ülkelerdeki koşullara göre markasını ayrı ayrı tescil ettirmelidir.

B. Ülkesellik İlkesinin İstisnası ve Rüçhan Hakkı

Ülkesellik ilkesine göre bir markanın Türkiye sınırlarında korunabilmesi için o markanın 556 sayılı MarkKHK hükümlerince TPE nezdinde tescil edilmesi şarttır. Bunun dışında, 556 sayılı MarkKHK’nin 8’inci maddesinin 3’üncü fıkrasına göre, tescil edilmemiş bir marka üzerinde de bir hak elde edilmiş olabilir veya bir marka Türkiye’de hiç kullanılmamasına rağmen tanınıyorsa, yine Türkiye’de korunabilir¹¹⁸. Kural olarak bir markanın Türkiye’de korunabilmesi için, TPE nezdinde tescil edilmiş olması, tanınması veya kullanılmış olması gerekir. Ülkesellik ilkesi çerçevesinde, ancak bu tür markaların Türkiye sınırları içinde korunması mümkündür¹¹⁹.

Kural olarak, marka ancak tescil edildiği veya kullanıldığı ülkede korunur. Ancak bu kuralın da bir istisnası vardır. O da rüçhan hakkıdır. Rüçhan hakkı, bir markanın üye ülkedeki tescil talebine dayanarak, belli bir süre boyunca bu üye ülkelerde üçüncü kişiler adına tescil edilmesini önlemeye hizmet eder. Bu durumda, Türkiye’de tescilli bulunmadığı veya kullanılmadığı halde, üye ülkelerden birinde

¹¹⁷ ARKAN, Yabancı Markaların Türkiye’de Korunması, s. 7; YASAMA/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 7.

¹¹⁸ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 796.

¹¹⁹ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 796.

yapılan ilk tescil talebinden itibaren 6 ay içinde markanın başkası adına Türkiye’de tescil edilmesi önlenemez¹²⁰.

IV. RÜÇHAN HAKKININ TÜRLERİ

A. BAŞVURU RÜÇHANI

1. Başvuru Rüçhanının Tanımı ve Amacı

Paris Antlaşması’nın 4/C maddesinde, bu antlaşmaya dahil ülkelerden birinde usulüne uygun olarak marka talebinde bulunmuş olan kişinin veya kanunî vekilinin diğer ülkelerde bu talebin sağladığı rüçhan hakkından altı aylık süre içinde yararlanabileceği kabul edilmiştir¹²¹. Bu hükme benzer bir düzenleme de 556 sayılı MarkKHK’nin 25’inci maddesinde hüküm altına alınmıştır. Bu hükme göre, “Paris Sözleşmesi’ne dâhil ülkelerden birine mensup veya bu ülkelerden birine mensup olmamakla birlikte, onlardan birinde, ikametgâhı veya işler durumunda bir ticarî işletmesi bulunan gerçek veya tüzel kişiler, bu ülkelerden herhangi birinde, yetkili mercilere bir markanın tescili için usulüne uygun olarak yaptıkları başvuru tarihinden itibaren altı ay süre ile, aynı marka için tescil belgesi almak üzere Türkiye’de başvuru yapma konusunda rüçhan hakkından yararlanmaktadır”¹²².

Rüçhan hakkı ile amaçlanan, 556 sayılı MarkKHK’de öngörülen durumlar nedeniyle rüçhanlı başvuru sahibinin başvurusunun daha sonraki bir tarihte yapılmış olsa bile diğer başvurulardan önce yapılmış sayılmasını sağlamaktır. Diğer bir deyişle rüçhan hakkıyla amaçlanan, rüçhanlı başvuru sahibinin süresi içinde

¹²⁰ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.1, s. 10.

¹²¹ POROY/YASAMAN, a.g.e, s. 519; NOYAN, Marka Hukuku, s. 62; NOYAN, E.: Patent Hukuku (Patent Hukuku), Ankara 2009, s. 251; YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 793.

¹²² YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 793; ÇOLAK, a.g.e, s. 93; NOYAN, Marka Hukuku, s. 63; POROY/YASAMAN, a.g.e, s. 519; AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, a.g.e. 252.

başvurmak şartıyla, bu süre içinde başvuru yapan diğer başvuru sahiplerinin önüne geçmesini sağlamaktır¹²³. Ayrıca rüçhan hakkı başvuru sahibinin birden fazla ülkede markasını tescil ettirmek istemesi hâlinde; hem başvurmak istediği ülkelere karar vermesi için hem de bu ülkelerdeki tescil sürecini tamamlayabilmesi için zaman kazanmasına yardımcı olmakta olup tescil için başvuru sahibinin güvenli bir adım atabilmesini sağlayabilmektir¹²⁴.

2. Başvuru Rüçhan Hakkının Kaynağı: İlk Başvuru

Rüçhan hakkı, Paris Antlaşması'na taraf olan veya olmayan ülkelerde yapılan ilk başvurudan doğabilir¹²⁵. Paris Antlaşması'nın 4/C-2 hükmü, rüçhan hakkının ilk başvuru tarihinden itibaren işlemeye başladığını belirtmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere ilk başvuru, rüçhan hakkı için kurucu bir etki yaratmaktadır. Yoksa marka için, ilk tescilden sonraki bir tescile dayanarak rüçhan hakkı talep edilmez.

Hakkın ortaya çıkması için ilk başvurunun yapılmış olması ve ilgili devletin yetkili mercilerince bu başvurunun kabul edilmiş olması gerekir. Ayrıca başvuru, yapıldığı devletin mevzuatına da uygun olmalıdır¹²⁶. Türk hukukunda 556 sayılı MarkKHK'nin 23'üncü maddesine göre, başvuruda herhangi bir eksiklik olmaması hâlinde 556 sayılı MarkKHK'nin 29'uncu maddesinin 1'inci fıkrası gereğince veya eksikliklerin süresi içerisinde giderilmesi hâlinde MarkKHK'nin 30'uncu maddesinin

¹²³ GÜNEŞ, Önceye Dayalı Haklar, s. 92.

¹²⁴TAŞ, İ.: Uluslararası Marka Tescili, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2007, s. 12.

¹²⁵ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 793; BOZGEYİK, a.g.e, s. 53

¹²⁶ BOZGEYİK, a.g.e, 2007, s. 53; YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 794.

4'üncü fıkrasında yer alan hükmü doğrutusunda kesinleşmesi durumunda rüçhan hakkı ilk başvuru tarihi itibariyle doğmuş olur¹²⁷.

556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci maddesi Paris Antlaşması ile benzer şekilde ele alınmıştır. 556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci maddesine göre *“bir markanın tescili için usulüne uygun olarak yaptıkları başvuru tarihinden itibaren altı ay süreyle”* rüçhan hakkının kullanılabilceği hüküm altına alınmıştır. Ancak bu hükümde, yapılan başvurunun markanın tescili için yapılan ilk başvuru olduğu belirtilmemiştir¹²⁸.

Paris Antlaşması'nda 4/C hükmünde rüçhan hakkının, ilk başvuru tarihinden itibaren işlemeye başlayacağı açıkça belirtilmiştir¹²⁹. Oysa 556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci maddesinde rüçhan hakkının ilk başvuru tarihinden itibaren işleyeceği belirtilmemiştir. Bu nedenle 556 sayılı MarkKHK yanlış anlaşılmaya müsait bir şekilde kaleme alınmıştır. Zira ilk başvuru, rüçhan hakkı için doğurucu bir etki yaratmaktadır. Aksi takdirde bir marka ile ilgili olarak, ilk tescilden sonraki bir tescile dayanarak rüçhan hakkı talep edilemeyecektir. İlk başvuru bu kadar önemli bir yere sahipken, 556 sayılı MarkKHK'de yer verilmemesi kanunda bir boşluğun olduğunu göstermektedir. Bu boşluk Paris Antlaşması ile doldurulmuştur. Türkiye, Paris Antlaşması'na taraf bir ülkedir. Bu sözleşme dâhilindeki kurallar Anayasa'nın 90'ıncı maddesinde yer alan *“usulüne göre yürürlüğe konmuş milletlerarası anlaşmalar kanun hükmündedir”* ibaresi doğrutusunda Türk iç hukuku kuralları hâline gelmiştir¹³⁰. Bu nedenle Paris Antlaşması'nda belirtilen rüçhan hakkının ilk

¹²⁷ BOZGEYİK, a.g.e, s. 53.

¹²⁸ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 793.

¹²⁹ NOYAN, Marka Hukuku, s. 62.

¹³⁰ GÖZLER, K.: Türk Anayasa Hukuku, B.23, Bursa 2015, s. 271.

başvuru tarihinden itibaren başlayacağı hükmü, Türk iç hukuku için de geçerli olup, 556 sayılı MarkKHK'deki boşluk bu hüküm ile doldurulmuştur¹³¹.

Rüçhan hakkının doğumu için gerekli olan ilk başvuruya 556 sayılı MarkKHK'de yer verilmeyip, bu boşluğun Paris Antlaşması ile doldurulması büyük bir eksikliktir. Her ne kadar Anayasa'nın 90'ncü maddesi milletlerarası antlaşmaların kanun hükmünde sayılacağına yer vermiş olsa da kanunlar amacına uygun ve hiçbir şüpheye yer vermeyecek açıklıkta düzenlenmelidir. Böylece ortaya çıkabilecek hak kayıpları da baştan önlenmiş olur.

556 sayılı MarkKHK'de yer almayıp, Paris Antlaşması'nın 4/C hükmünde yer alan ve ilk başvuru konusuna istisna getiren bir durum söz konusudur. Bu hükme göre, ilk başvuru olmasa da yapılan ikinci başvuru ilk başvuru olarak kabul edilir ve bu başvuru tarihinden itibaren 6 ay içinde rüçhan hakkı talep edilebilir. Avrupa Topluluğu Topluluk Markası Tüzüğü'nün 29'uncü maddesinin 4'üncü fıkrası da aynı yönde düzenleme getirmiştir¹³². İkinci başvurunun, ilk başvuru kabul edilebilmesi bazı şartların gerçekleşmesine bağlanmıştır. Buna göre;

- Yapılan ilk başvuru ile ikinci başvurunun konusu aynı olmalıdır.
- Yapılan her iki başvuru da aynı ülkede olmalıdır.
- Sonraki başvurunun yapıldığı tarihte, ilk başvuru talebi reddedilmiş olmalı, geri çekilmiş olmalı veya terk edilmiş olmalıdır. Böylece başvuru üçüncü kişilerin incelemelerine tâbi tutulmamış olacak ve buna bağlı haklar doğmamış olacaktır.

¹³¹ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 793.

¹³² YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 794.

- Önceki başvuru, henüz rüçhan hakkına dayanak olarak kullanılmamış olmalıdır.

Bu şartların gerçekleşmesi halinde, yapılan ikinci başvuru rüçhan hakkının temelini oluşturur¹³³. Söz gelimi, A şahsı Türkiye’de bir marka için 01.01.2014 tarihinde başvuru yapmış, B şahsı da aynı konuda 30.02.2014 tarihinde bir marka için başvuru yapmıştır. Ancak A şahsının yapmış olduğu başvuru reddedilmiş, geri çekilmiş veya da terk edilmiştir. Bu takdirde B şahsının yapmış olduğu ikinci başvuru rüçhan hakkının temelini oluşturmaktadır.

3. Rüçhan Hakkından Faydalanmak İçin Gerekli Şartlar

a. İlk Marka Başvurusu ile Rüçhan Hakkı Talep Edilen İkinci Marka Başvurusunun Aynı Marka ile Aynı Mal ve Hizmet Sınıfları İçin Yapılması

Başvuru rüçhanı, bir ülkede marka tescil başvurusunda bulunan bir kişinin aynı markayı, aynı mal ve hizmetler için başka bir ülkede tescil ettirmesi durumunda ona öncelik sağlayan bir haktır. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere ilk başvuru sahibinin Türkiye’de yapacağı başvuru, aynı mal ve hizmete ilişkin markalar için olmalıdır¹³⁴. 556 sayılı MarkKHK’nin 25’inci maddesinin 1’inci fıkrası “...aynı marka için tescil belgesi almak üzere Türkiye’de başvuru yapma konusunda rüçhan hakkından yararlanır.” demekte olup 2’nci fıkrası da “rüçhan hakkına konu olan tescil başvurusunun mal veya hizmetler itibarıyla kapsamındaki başvurular ve bunlar adına yapılacak marka tescilleri hüküm ifade etmez.” hükmüne yer vermiştir. Madde

¹³³ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s.794; BOZGEYİK, a.g.e. s. 53-54.

¹³⁴ TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 385; ÇOLAK, a.g.e, s. 94; YASAMAN/POROY, a.g.e, s. 520; ÇAĞLAR, a.g.e, s. 42; KARGI, a.g.e, s. 197.

metni de açıkça ifade etmektedir ki, ilk başvuru sahibinin yapacağı ikinci başvuru da aynı mal ve hizmete ilişkin markalar için olmalıdır¹³⁵. Buradan da açıkça anlaşılacağı üzere başvuru rüçhanının kullanılabilmesi için markalar ve bunların ilişkin olduğu mal ve hizmetler bakımından ayniyet şartı aranmaktadır.

Ayniyet iki konuda aranmaktadır. Bu konuda şöyle bir ayırım yapılmıştır: Markalar arasında ayniyet ve tescilin talep edildiği mal ve hizmetler açısından ayniyet¹³⁶. Avrupa Topluluğu Topluluk Markası Tüzüğü'nün 29'uncu maddesinde de rüçhan talebinin ilk başvurudaki marka ve ilişkin olduğu aynı mal ve hizmet için kullanılacağı belirtilmiştir. Bu hükümden de anlaşılacağı üzere, ayniyetten bahsedebilmek için bu iki şartın bir arada bulunması gerekmektedir.

Markalar arasında ayniyet ile kastedilen 556 sayılı MarkKHK'nin 7/b hükmünde belirtilen "*Aynı mal veya aynı türdeki mal veya hizmetle ilgili olarak tescil edilmiş ve daha önce tescil için başvurusu yapılmış bir marka ile aynı veya ayırt edilemeyecek kadar aynı markalar*"dır¹³⁷. Markalar arasında ayırt edilemeyecek derecede bir ayniyetin bulunup bulunmadığı, markanın bir bütün olarak verdiği izlenim dikkate alınarak saptanmalıdır¹³⁸. "Tere" ile "Tera" ve "Pril" ile "Pırl" markaları arasında bir ayniyet söz konusudur.

Tescilin talep edildiği mal ve hizmetler açısından ayniyet ise; tescil konusu mal ve hizmetlerin ilk tescilden geniş olmaması, farklı mal ve hizmetleri içermemesi gerekir¹³⁹. Ancak ikinci tescilde markanın tescil edileceği mal ve hizmetlerin ilk tescilde yer alan mal ve hizmetlerin sadece bir bölümü için tescil edilmesi

¹³⁵ ÇOLAK, a.g.e, s. 95; NOYAN, Marka Hukuku, s. 63; ÇAĞLAR, a.g.e, s.42.

¹³⁶ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 790.

¹³⁷ KARGI, a.g.e, s. 197.

¹³⁸ ARKAN, Ticari İşletme Hukuku, s. 279.

¹³⁹ ARKAN, Marka Hukuku, s. 63.

mümkündür. Tescilin gerçekleşeceği mal ve hizmetler açısından asıl önemli nokta, bunların genişletilemeyeceği; fakat daraltılabileceğidir¹⁴⁰.

Paris Antlaşması'nın 4'üncü mükerrer 6'ncı maddesinin C-2 bendi, ayniyet şartını sınırlayan bir kurala yer vermektedir. Buna göre, markanın ilk tescil edildiği şekilde bulunan ayırt edici karakterine zarar vermeyecek ölçüde küçük değişiklikler nedeniyle markanın tescili reddedilemez. Bu hüküm rüçhan hakkı bakımından da uygulama alanı bulacağından, markanın ilk tesciline bakılarak ayırt edici vasfını zedelemeyen ve koruma kapsamını etkilemeyen değişiklikler söz konusu olabilir¹⁴¹. Burada bahsedilen küçük değişiklikler rüçhan hakkına konu markaya ilişkin mal ve hizmetler için de söz konusu olabilir. Bu durumda aynı markanın, ilk başvuruda ilişkin olduğu emtiaların yer aldığı aynı sınıfın aynı alt grubu içinde yer alan aynı türdeki veya farklı sınıflarda olsa bile benzer kabul edilen mal ve hizmetler için rüçhanlı başvuruya konu edilmesi de mümkün olacaktır¹⁴².

Doktrinde yazarlar tarafından ayniyet şartı çeşitli şekillerde ele alınmıştır. YASAMAN'a göre, ilk tescil başvurusu ile ikinci tescil başvurusundaki marka arasında aynı veya ayırt edilemeyecek derecede benzerliğin aranması gerektiğini ileri sürmektedir¹⁴³. BOZGEYİK'de, YASAMAN ile aynı görüşte hareket etmekte bu doğrultuda ilk tescil başvurusu ile ikinci tescil başvurusundaki marka arasında aynı veya ayırt edilemeyecek derecede benzerliğin aranması gerektiğini ileri sürmektedir¹⁴⁴. ARKAN'a göre ise, ilk başvuruda yer almayan ya da farklı yeni eklemeler içeren ürün, mal ve hizmetler için tescilin talep edilmesinin mümkün

¹⁴⁰ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 789; KARGI, a.g.e. s. 196.

¹⁴¹ BOZGEYİK, a.g.e. s. 69.

¹⁴² BOZGEYİK, a.g.e. s. 69.

¹⁴³ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 792.

¹⁴⁴ BOZGEYİK, a.g.e, s. 70.

olmayacağını ve tescil konusu ürün, mal ve hizmetlerin, ilk tescilden geniş olmaması ve farklılıklar içermemesi gerektiğini ileri sürmüştür¹⁴⁵.

Kanaatimize göre, ayniyet şartı çok dar bir şekilde yorumlanmamalıdır. Aksi hâlde rüçhan hakkının da alanını daraltmış oluruz. Bu şekilde de aynı kabul edilebilecek kriterdeki markaların rüçhan hakkından faydalanmasına engel oluruz. Bu durum da rüçhan hakkının amacına ters düşer. Bu nedenle, markalar arasında bir benzerlik aranmalıdır. İkinci başvuruda yer alan değişiklik, markanın ayırt edici kriterini ortadan kaldırmamalıdır.

Yukarıda da ifade edildiği üzere, markanın ayırt edici karakterine zarar vermeyecek biçimde yapılan değişiklikler ayniyet kriterine aykırı düşmemekte ve bu sebeple, rüçhan hakkı talebini olumsuz olarak etkilememektedir. Bu konuya ilişkin Avrupa Toplulukları Adalet Divanı'nın bazı önemli kararları da bulunmaktadır.

ATAD'ın 18 Temmuz 1998 tarihli kararı¹⁴⁶; Yunanistan'da tescilli bulunan 'Think Pad' isimli marka ile topluluk markası olarak tescili talep edilen 'Thinkpad' markalarının aynı marka sayılıp sayılmayacakları ile ilgilidir. Bu kararda, dava konusu markalar arasındaki farklılıkların 'de minimis'¹⁴⁷ olduğu ve dolayısıyla markaların aynı marka olarak kabul edilebileceği sonucuna varılmıştır. Bu ayniyet karşısında, Yunanistan'da tescilli bulunan 'Think Pad' markasına dayanarak 'Thinkpad' markası için öncelik hakkının talep edilebileceği belirtilmiştir¹⁴⁸.

¹⁴⁵ ARKAN, Marka Hukuku, C.1, s. 63.

¹⁴⁶ 18.07.1998, AB.RG. 10/1998-2, www.curia.eu.int.

¹⁴⁷ Yasanın göz önünde bulundurmayaacağı kadar çok küçük bir şey veya farklılık, teferruat.

¹⁴⁸ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 790.

2002 tarihli ‘TOPFLOW’ kararında¹⁴⁹; Fransa’da tescili talep edilen ‘TOPFLOW’ markasının tescil talebine dayanılarak ‘TOPFLOW’ markasının Topluluk Markası olarak tescili talep edilmiştir. Markaların incelenmesi sonucunda, ‘TOPFLOW’ markasının ‘TOPFLOW’ markasının tescilinde dayanak olarak kullanılamayacağı, ilk tescil edilen markanın iki kelimedenden oysa rüçhan hakkından yararlanarak tescili talep edilen markanın tek kelimedenden oluştuğu gerekçesi ile rüçhan hakkı talebinde kurallara aykırı bir durumun varlığına karar verilmiştir. Bu karar üzerine tescili talep eden vekil ‘TOPFLOW’ markasının ‘TOP FLOW’ olarak düzeltilmesini talep etmiştir. Bu talep markanın esaslı olarak değiştirilmiş olacağı gerekçesi ile reddedilmiştir. Bu karar üzerine, talepte bulunan vekil OHİM nezdinde markanın düzeltilmesi ve verilen ilk kararın iptalini talep etmiştir. Bunun üzerine OHİM, ‘TOPFLOW’ markasının ‘TOP’ ve ‘FLOW’ arasında bir boşluğun bırakılması ile markanın anlamının telaffuzunun değişmediğini, iki kelime arasında bir boşluk bırakılmasının esaslı bir değişiklik olarak algılanamayacağını belirterek bu kararın ‘THINKPAD’ kararı ile aynı yönde olduğuna karar vermiştir. OHİM, ‘TOPFLOW’ olarak tescili talep edilen markanın ‘TOP FLOW’ olarak değiştirilmesine ve tescil prosedürünün buna göre devam etmesine karar vermiştir¹⁵⁰.

ATAD tarafından verilen TELEYE kararında¹⁵¹, Amerika’da tescili talep edilen “TELEEEYE” markasında dayanılarak, “TELEYE” markasının Avrupa Topluluk Markası olarak tescil edilmesi talep edilmiştir. Ancak daha sonra tescili talep edilen markanın “TELEYE” markası olmayıp, “TELEEEYE” markası olduğunu belirterek, talepte yer alan markanın bu şekilde düzeltilmesini istenmiştir. İncelemeyi

¹⁴⁹ 05.08.2002, B. RG. 851/1999-2, www.oami.eu.int.

¹⁵⁰ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 791.

¹⁵¹ 15.10.2001, T-128/99, www.oami.eu.int.

yapan makam, iki marka arasında anlam, görünüm ve yazı tarzındaki farklara değinerek, düzeltme talebini reddedilmiştir. Bu karar üzerine OHİM nezdinde dava açılmıştır. Mahkeme; talepte bulunanın iradesinin “TELEEEYE” markasının tescilli olduğunu, tashih talebinin kötü niyetli yapılmadığını, “TELEYE” ve “TELEEEYE” markaları arasındaki farkın esaslı bir fark sayılmadığını, “TELEYE” markasının “TELEEEYE” olarak değiştirilmesi talebinin kabul edilmesi gerektiğini karara bağlamıştır¹⁵².

TOPFLOW ve TELEYE kararlarından yola çıkarak markalar arasındaki ayniyetin yukarıda izah edilen nedenlerle mutlak olması gerektiği sonucu çıkartılamaz. Tescili talep edilen marka, esaslı surette değiştirilmedikçe, ilk tescil edilen marka ile aynı olabilmek için gerekli değişikliklerin yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır¹⁵³.

Rüçhanlı başvurunun ilk başvuru kapsamı ile aynı olup olmadığı TPE tarafından resen incelenebileceği gibi, tescil edilmiş veya tescil için başvurusu yapılmış marka sahibinin itirazı üzerine de incelenebilir¹⁵⁴. Normal başvurularda, başvurunun mutlak veya nispî red nedenlerini hiçbir biçimde içermemesi gerekirken, rüçhanlı başvurunun mutlak ve nispî red nedenleri içerip içermediği hususu yalnızca ilk başvuruya nazaran incelenmektedir¹⁵⁵. Bu sebeple; rüçhanlı başvurunun ilk başvuru ile aynı olmadığına TPE tarafından karar verilebileceği gibi, bundan etkilenen diğer başvuru veya tescil sahiplerinin, bu başvuru ve tescillerin rüçhanlı başvuru ile aynı olmadığı ve 556 sayılı MarkKHK'nin 25/2 anlamında ondan

¹⁵² YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 790.

¹⁵³ ÇOLAK, a.g.e, s. 95.

¹⁵⁴ KARGI, a.g.e, s. 197.

¹⁵⁵ ÇAĞLAR, a.g.e, s. 42-43.

etkilenmemesi gerektiği yönündeki itirazlarının da dikkate alınarak rüçhanlı başvurunun idare tarafından reddedilmesi mümkün olmaktadır¹⁵⁶.

b. Rüçhan Hakkından Faydalanacak Kişiler

Başvuru rüçhanından faydalanacak kişiler belirlenirken, ilk tescil başvurusunun yapıldığı ülkenin Paris Antlaşması'na üye olup olmadığına göre bir ayırım yapılmalıdır. Bu ayırmadan sonra karşımıza iki kriter çıkar: Birincisi tabiiyet, ikincisi ise, ikametgâh ve ticari işletme kriteridir¹⁵⁷.

Buna göre, ilk tescil başvurusunu Paris Antlaşması'na üye olan ülkelerden birine yapan kişinin Türkiye'de aynı markanın tescili için rüçhan hakkından faydalanabilmesi için ya Paris Antlaşması'na taraf ülkelere mensup olması ya onlardan birinde ikametgâhının olması ya da işler durumda bir ticarî işletmesinin bulunması gerekir¹⁵⁸. Başvuruda bulunan kişinin tacir olması zorunlu koşul değildir¹⁵⁹.

İlk marka tescil başvurusu Paris Antlaşması'na taraf olmayan ülkelere birinde yapılırsa, Türkiye'de aynı markanın tescili için rüçhan hakkından faydalanabilmesi için, başvuruda bulunan kişinin Paris Antlaşması'na üye ülkelere birinin uyruğu, vatandaşı olması gerekmektedir. Burada da görüldüğü üzere, rüçhan

¹⁵⁶ KARGI, a.g.e, s. 197; BOZGEYİK, a.g.e, 69.

¹⁵⁷ BOZGEYİK, a.g.e, s. 61.

¹⁵⁸ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 785; KARGI, a.g.e, s. 195; AYHAN/ÖZDMAR/ÇAĞLAR, a.g.e, 251; POROY/YASAMAN, a.g.e, s 510; NOYAN, Marka Hukuku, s. 62; ÇOLAK, a.g.e, s. 94

¹⁵⁹ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 785.

hakkından faydalanma imkânı genişletilmiş, ancak bu durumda dahi rüçhan hakkını kullanmak isteyen ülkenin Paris Antlaşması'na taraf olma şartı aranmıştır¹⁶⁰.

Doktrinde bazı yazarlarca yukarıdaki iki özelliğten birine sahip olmasa da 556 sayılı MarkKHK'nin 3'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında yer alan yazılı karşılıklılık ilkesinden faydalanan ülkeler uyruğu gerçek ve tüzel kişilerin de rüçhan hakkından faydalanabilmesi gerektiği ifade edilmektedir¹⁶¹. 556 sayılı MarkKHK'nin 3'üncü maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca; *“Bu Kanun Hükümünde Kararname kapsamına girmemekle beraber, Türkiye Cumhuriyeti uyruğundaki kişilere kanunen veya fiilen marka koruması tanımış yabancı devletlerin gerçek veya tüzel kişileri de karşılıklılık ilkesi uyarınca Türkiye’de marka korunmasından aynı şekilde yararlanır”*. Ülkesellik ilkesinin istisnası olarak kabul edilen rüçhan hakkından kimlerin faydalanabileceği 556 sayılı MarkKHK'nin 25'nci maddesi vd. hükümlerinde açıkça yazılmıştır. İlgili maddede yer almayan kişilerin de rüçhan hakkından yararlanabileceğini kabul etmek, istisnaî bir hükmün geniş yorumlanarak hükmün konuluş amacına aykırılık teşkil edebileceğini ortaya koymaktadır¹⁶². Kanaatimizce hükmün geniş yorumlanması kanunun amacına aykırılık teşkil etmektedir.

Her üç hâlde de, rüçhan hakkından faydalanmak için başvuran kişinin gerçek veya tüzel kişi olması mümkündür.

¹⁶⁰ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 785.

¹⁶¹ NOYAN, Marka Hukuku, s. 63; ARKAN, Marka Hukuku, C.1, s. 62.

¹⁶² KARGI, a.g.e, s.196.

c. R  chan Hakkının  ng r len Süre  inde Kullanılması

Paris Antlaşması'nın 4/C-2 maddesinde r  chan hakkının ilk başvuru tarihinden itibaren işlemeye başlayacağı belirtilmiştir. İlk başvurunun r  chan hakkı için önemli olduğunu daha önceki bölümlerde bahsetmiřtik¹⁶³. 556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre r  chan hakkının altı aylık süre içerisinde kullanılması gerekir¹⁶⁴. Bu süre içerisinde kullanılmayan r  chan hakkının düşeceği belirtilerek, bu sürenin hak düşürücü süre olduğu kabul edilmiřtir¹⁶⁵.

R  chan hakkı için 6 aylık sürenin hesaplanmasında Paris Antlaşması'nın 4/C-2 hükmüne göre ilk başvurunun yapıldığı gün dikkate alınmaz. Süre; gün değil, ay olarak hesaplanır. Her ayın gün sayısı dikkate alınmaz ve 6 ay sonra aynı gün sona erer.

556 sayılı 29/2 hükmünde yer alan *“başvuru, gün, saat ve dakika itibariyle kesinleşir”* kuralı, r  chan hakkının kullanılabileceği sürenin hesaplanmasında dikkate alınmaz¹⁶⁶. Başvurunun yapıldığı günü takip eden günün bir tatil günü olması sürenin işlemeye başlamasını engellemez. Tatil gününün etkisi, sürenin sona ermesini tespitte görülür. Paris Antlaşması'nın 4/C-3 hükmüne göre 6 aylık sürenin

¹⁶³ IV,A,2, s. 31.

¹⁶⁴ ÇOLAK, a.g.e, s. 94;POROY/YASAMAN, a.g.e, s. 519; NOYAN, Marka Hukuku, s. 63; KARGI, a.g.e, s. 198.

¹⁶⁵ NOYAN, Marka Hukuku, s. 63; Y. 11. HD'nin 06.02.2006 tarih, 2005/887 E., 2006/972 K., sayılı kararında 551 sayılı Mülga Markalar Kanunu döneminde vermiş olduğu bir kararında *“Marka Kanunu'nun 20'nci maddesinin 1'inci fıkrası hükmünde m sten den davacı tarafın sahip olduğu r  chan hakkını altı aylık hak düşürücü sure içerisinde kullanmaması sebebiyle davacı tarafın temyiz itirazlarının reddine karar verilmiştir”*. KARGI, a.g.e. s. 198, dipnot 25'den alıntı.

¹⁶⁶ BOZGEYİK, a.g.e, s. 63; NOYAN, Marka Hukuku, s. 63.

son günü hafta tatili veya bir resmi tatil gününe rastlarsa süre tatili takip eden ilk iş gününe kadar uzar¹⁶⁷.

556 sayılı MarKHK'nin 25'inci maddesinden anlaşılacağı üzere rüçhan hakkı sahibine tanınan altı aylık süre içinde Türkiye'de üçüncü bir kişi aynı markanın, aynı mal ve hizmetler bakımından tescili için başvuru yaparsa, tescil için yapılan bu başvuru gerçekleşmişse bu tescil hüküm ifade etmez¹⁶⁸.

d. Rüçhan Hakkının Usulüne Uygun Olması

Başvuru sahibinin rüçhan hakkından faydalanabilmesi için, önceki altı ay içinde yapılan bir başvuruya dayanması gerekir. Rüçhan hakkı ancak ilk başvuruya konu olabilir. Diğer bir deyişle, rüçhan hakkı ancak ilk başvuru tarihinden itibaren işlemeye başlar. Bu yüzden ilk başvuru rüçhan hakkı için kurucu bir etkiye sahiptir.

¹⁶⁷ BOZGEYİK, a.g.e, s. 63; NOYAN, Marka Hukuku, s. 63.

¹⁶⁸ Y. 11. HD'nin 06.02.2006 tarih, 2005/887 E., 2006/972 K. sayılı kararında rüçhan hakkından kaynaklanan öncelik hakkının bulunduğu bu sebeple daha sonra yapılan marka başvurusunun red edilmesine ilişkin TPE tarafından verilen kararın yerinde olduğuna ilişkin hüküm kurulmuştur. Anılan hüküm şu şekildedir; "*Davacı vekili, müvekkilinin iletişim ve haberleşme sektöründe dünyanın büyük firmalarından biri olduğunu, müvekkilinin "AXOR" ibareli markasının Madrid protokolü çerçevesinde tescili için yapılan müracaatın "AXORN" markası ile ayırt edilemeyecek kadar benzer bulunduğundan bahisle 38.sınıf yönünden reddedildiğini, kısmi red kararına karşı Markalar Dairesi ile Y.İ.D.K.'na yapılan itirazın reddedildiğini redde dayanak gösterilen markanın başvuru tarihinin müvekkilinden sonra olduğunu, bütünü itibariyle farklı markalar olduklarını, redde dayanak gösterilen marka sahibinin müvekkiline muvafakat name verdiğini ve ileride sunulacağını, Paris Sözleşmesine göre de, kısmi red kararının yerinde olmadığını ileri sürerek, müvekkilinin markasının AXORN markası ile itibas teşkil edecek şekilde bir benzerliğinin bulunmadığının tespitine, Y.İ.D.K. kararının iptaline ve hükümsüzlüğüne, markanın 38. sınıfta tesciline karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Mahkemece, iddia, savunma ve toplanan kanıtlar ve tüm dosya kapsamına göre, benimsenen bilirkişi raporu doğrultusunda markalar arasındaki tek farkın "N" harfi olduğu, görünüş, okunuş ve düşünsel anlamda aynı oldukları eklenen harfin benzerliği ortadan kaldıracak nitelikte olmadığı, 7/1-b anlamında ayırt edilemeyecek kadar benzer oldukları, anılan maddenin mutlak ret nedeni olması nedeniyle dava dışı marka sahibinin izni ile mutlak tescil engelinin aşılamayacağı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiştir. Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına ve davacının markasının 38. Sınıfta tesciline engel olan "AXORN" marka başvurusunun 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 25/1. maddesi uyarınca rüçhan hakkından kaynaklanan öncelik hakkının bulunduğu ve bunun yanında davalı Türk Patent Enstitüsünce başvurunun önce ilan edilip, daha sonra kısmi red kararı verilmesinin de anılan K.H.K.nin 33/2. maddesine aykırı bulunmamasına göre davacı vekilinin tüm temyiz itirazlarının reddi ile kararın onanması gerekmiştir", KARGI, a.g.e s. 198, dipnot 198'den naklen.*

Yapılan ilk başvurunun, “usulüne uygun” bir başvuru olması rüçhan hakkının temelini oluşturur¹⁶⁹. Paris Antlaşması’nın 4/A-3 maddesi, uygun başvurunun usulüne uygun olması gerektiğini düzenlemiştir. Bu hükme göre usulüne uygun yapılan başvuru, ilk başvuru tarihini belirlemektedir. Başvurunun sonraki aşamalarının bir önemi haiz olmadığı maddede belirtilmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere, ilk başvurunun usulüne uygun olması yeterli olmaktadır¹⁷⁰. Uygunluk açısından yapılacak inceleme esasa yönelik değil usule yöneliktir ve bu usul, başvurunun yapıldığı ülkenin mevzuatına göre belirlenmektedir¹⁷¹.

Paris Antlaşması’nın 1883 tarihli metninde, “kurallara uygun olarak yapılmayan bir başvurunun rüçhan hakkına dayanak teşkil edemeyeceği” belirtilmiştir. Bu düzenleme, uygunluğun “esasa” veya “usule” ilişkin olup olmadığını açıklamaya yeterli olmamıştır. Bunun üzerine Londra’da 1934 yılında yapılan konferansta, “uygunluğun” ilk tescilin yapıldığı ülke hukukuna göre değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş ve Paris Antlaşması’nın 4’üncü maddesinin A bölümünün 2’nci fıkrası buna uygun olarak düzenlenmiştir. Ancak bu düzenleme de, “uygunluğu” açıklamamıştır. 1958 yılında Lizbon’da yapılan konferansta, rüçhan hakkının doğması için gereken uygunluğun “usulen” olması gerektiği açıkça belirtilmiştir. Avrupa Topluluğu Topluluk Markası Tüzüğü’nün 29’uncu maddesinin 3’üncü fıkrası da aynı yönde bir düzenleme getirmiştir. Bu hükme göre, normal bir ulusal başvurudan kasıt, sonucu ne olursa olsun, yapılmış olduğu tarih belirlenebilen her başvurudur¹⁷².

¹⁶⁹ POROY/YASAMAN, a.g.e, s. 519; YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 794.

¹⁷⁰ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 794.

¹⁷¹ NOYAN, Marka Hukuku, s. 63.

¹⁷² YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 794.

Bu düzenlemeye Paris Antlaşması'nın 4'üncü mükerrer 6'ncı fıkrasının f bendinde de yer verilmiştir. Anılan hükme göre, markanın ilk başvurudan sonraki 6 aylık rüçhan süresinin bitiminden sonra tescil edilmesi halinde dahi, rüçhan hakkının başvurunun yapıldığı anda doğacağı hususu düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile markanın "olduğu gibi korunması" ve tescilin, rüçhan hakkı süresi olan altı aydan sonra gerçekleşmesi hâlinde dahi rüçhan hakkından faydalanılabilmesi amaçlanmıştır¹⁷³. İlk başvuru tarihinden itibaren tescil işleminin prosedürü veya neticesinden etkilenmeksizin hak sahibi tarafından kullanılabilmesi asıl amaçtır. Madrid Protokolü'nün 6'ncı maddesinde, uluslararası tescilden itibaren 5 yılın geçmesiyle menşe ofisteki tescilin uluslar arası tescilden bağımsız bir nitelik kazanacağı kabul edilmiştir. Beş yılın dolmasından önce uluslararası tescilde listelenen mal ve hizmetlerin tümü veya bir kısmı ile ilgili; esas başvuru veya ona dayanan tescil ya da esas tescil, hangisi söz konusu ise geri alındığı, hükmü kalmadığı, feragat edildiği veya red, fesih, iptal veya geçersizlik konusunda kesin bir karar alındığı takdirde, uluslararası tescilden doğan koruma sonra erer. Madrid Protokolü'nün 4'üncü maddesinin 2'nci fıkrasına göre, uluslararası tescil için başvurulması hâlinde, tescil başvurusu doğrudan doğruya ve otomatik olarak rüçhan hakkı talebini de içermektedir. Madrid Protokolü'ne göre, uluslararası tescilin geçerliliği beş yıl boyunca menşe ofisteki tescilin geçerliliğine bağlıdır. Dolayısıyla, bu Protokol'e göre yapılan uluslararası tescilin geçerliliği, esas başvurunun geçerliliğine bağlı olacaktır. Buradaki geçerlilik Paris Antlaşması'ndan, farklı olarak esasta geçerliliği de kapsamaktadır¹⁷⁴.

¹⁷³ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 795, dipnot 28'den naklen.

¹⁷⁴ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 795, dipnot 28'den alıntı.

İlk başvurunun, Paris Antlaşması'nın 4'üncü maddesi ile 556 sayılı MarkKHK hükümlerine göre usule uygun yapılmaması durumunda, Paris Antlaşması'na üye Birlik ülkelerinde ve Avrupa Birliği Tüzüğü'nün uygulanmakta olduğu Avrupa Birliği ülkelerinde rüçhana hak kazandırmayacaktır¹⁷⁵.

e. Açıkça Talep Edilmesi

Rüçhan hakkı kişiye öncelik tanıyan bağımsız bir haktır. Bu nedenle rüçhan hakkı talep edildiği sürece hüküm ifade edecektir¹⁷⁶. Rüçhan hakkı sahibinin bu haktan süresi içerisinde yararlanması gerekir. Süresi içinde kullanılmayan hak düşer ve geçerliliğini kaybeder¹⁷⁷.

Türk hukukuna göre, rüçhan hakkından yararlanmak isteyen kişi MarkKHK'nin 25'inci maddesine göre Türk Patent Enstitüsü'ne 6 aylık süre içerisinde başvurmalıdır¹⁷⁸. Yargıtay bir kararında rüçhan hakkının bulunup bulunmadığı hususunda bir uyuşmazlığın yaşanması durumunda rüçhan hakkına dayalı bir başvurunun bulunup bulunmadığı hususunun Türk Patent Enstitüsü'ne sorulması gerektiğini ve verilecek cevaba göre hareket edilmesi gerektiği yönünde karar vermiştir¹⁷⁹.

¹⁷⁵ OYTAÇ, a.g.e. s. 232.

¹⁷⁶ KARGI, a.g.e, s. 194.

¹⁷⁷ GÜNEŞ, Önceye Dayalı Haklar, s. 92.

¹⁷⁸ GÜNEŞ, Önceye Dayalı Haklar, s. 92; KARGILI, a.g.e, s. 198.

¹⁷⁹ Y. 11. HD'nin 03.05.2001 Tarih., 2001/1556 E., 2001/8371 K. sayılı kararında, "Her ne kadar, mahkemece 09.02.2000 tarihli bilirkişi raporu hükme dayanarak yapılacak dava reddedilmiş ise de davacı tarafça bilirkişi raporuna ciddi itirazlar getirilmiş olduğu halde, mahkemece bilirkişilerden bu itirazları karşılayan ek rapor alınmadığı gibi, itirazlar karar gerekçesinde de yeterince tartışılmamıştır. Davacı taraf özellikle, güzellik yarışmaları düzenlemenin şirketin faaliyet alanında olduğunu belirterek şirket ana sözleşmesinin amaç ve konusu başlıklı üçüncü maddesinin fotokopisini ibraz etmiş, (Queen Of Turkey) ibareli markasının Almanya'da 26.05.1995 tarihinde tescil ettirdiği rüçhan hakkına dayanarak, 25.07.1995 tarihinde TPE nezdinde tescil talebinde bulunduğunu, işletme adı olarak tescil ve ilan edilen (Queen of Turkey) ibaresinin TTK'nın 48/3'üncü maddesindeki yasaklama kapsamında sayılamayacağını açıklamıştır. Bu durumda mahkemece, evvel emirde davacının (Queen of Turkey)

B. SERGİ RÜÇHANI

1. Sergi Rüçhanın Tanımı ve Amacı

Sergi rüçhanı kaynağını Paris Antlaşması'nın 4'üncü maddesinden almaktadır. Paris Antlaşması'nın 11'inci maddesinde, Birlik ülkelerinin, içlerinden birinde tertip edilmiş uluslararası sergilerde teşhir edilecek markalara kendi mevzuatına uygun olarak geçici koruma sağlayacakları kabul edilmiştir. Bu geçici koruma Antlaşması'nın 4'üncü maddesinde öngörülen süreleri uzatmayacaktır¹⁸⁰.

Sergilerde teşhir hakkından doğan rüçhan hakkı, antlaşmaya dâhil ülkelerde açılan resmî veya resmen tanınmış sergilerde mallarını veya hizmetlerini markalı olarak teşhir edenlerin, teşhir veya sergi açılmadan sergi yerine görünür şekilde ibare koymuşsalar, koyma tarihinden itibaren 6 ay içinde serginin tertiplendiği memlekette o markayı tescil ettirmede öncelik sahibi olmaları şeklinde karşımıza çıkar¹⁸¹.

556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesi, "Sergilerde Teşhir Hakkından Doğan Rüçhan Hakları"nın düzenlemektedir. Ancak anılan hükümde sergi kavramı tanımlanmamıştır. Sergi, BOZGEYİK tarafından mal ve hizmetlerin tanıtımı amacıyla Paris Antlaşması'na taraf devletlerden birisinde veya Türkiye'de yapılan teşhirlerdir şeklinde tanımlanmıştır¹⁸². Yurt İçinde Fuar Düzenlenmesine Dair Yönetmelik'in¹⁸³ (Fuar Yönetmeliği) 17'nci maddesinin 2'nci fıkrasında sergi,

markası ile ilgili, TPE'den rüçhanlı tescil işlemi dâhil olmak üzere başvuru ve tescil belgelerinin istenilmesi, bundan sonra, davacı tarafın tüm itirazlarını karşılayacak şekilde bilirkişiden rapor alınması ve elde edilecek sonuca uygun bir karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeye dayalı olarak yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamıştır", KARGI, a.g.e, s. 200, dipnot 39'dan naklen; YASAMAN/YUSUFOĞLU Marka Hukuku, C.2, s. 799.

¹⁸⁰ NOYAN, Marka Hukuku, s. 64.

¹⁸¹ POROY/YASAMAN, a.g.e, s. 521.

¹⁸² BOZGEYİK, a.g.e, s. 57.

¹⁸³ Yurt İçinde Fuar Düzenlenmesine Dair Yönetmelik, RG. 27.06.2000, S.24092.

“Fuar dışında kalan ve el sanatları ve benzeri ürünlerin tanıtım ve satışını amaçlayan yerlerdir.” şeklinde tanımlanmıştır. 556 sayılı MarkKHK’nin “Sergilerde Teşhir Hakkından Doğan Rüçhan Hakları” başlıklı 26’ncı maddesinde yer alan “sergi” ile “Yurt İçinde Fuar Düzenlemesine Dair Yönetmelik” başlıklı 17’nci maddesinin 2’nci fıkrasında yer alan “sergi” kavramları birbirinden farklıdır. 556 sayılı MarkKHK’de yer alan düzenlemede, her ne kadar “sergi” ibaresi geçse de, kastedilen, “Yurt İçinde Fuar Düzenlemesine Dair Yönetmelik”te yer alan fuardır¹⁸⁴. Fuar Yönetmeliği’nin 5’inci maddesinde fuar; ticarete konu mal ve hizmetler ile tarım ve sanayi ürünlerine ilişkin teknolojik gelişmelerin, bilgilerin ve yeniliklerin tanıtımı amacıyla sergilendiği; yurtiçinde ve uluslararası düzeyde bilgi alışverişi, teknik işbirliği, geleceğe yönelik ticari ilişki kurulması ve geliştirilmesi olanaklarının sağlandığı ve Yönetmelik’in 19’uncu maddesinde belirtilen asgarî altyapı özelliklerini taşıyan fuar alanlarında düzenlenen, tarih ve süreleri önceden belirlenen organizasyonlar olarak tanımlanmıştır. Tanıtım isminde sergi sözcüğü kullanılmakla birlikte, yukarıdaki fıkrada yer alan niteliklere uygun olarak yapılan düzenlemeler de fuar sayılır¹⁸⁵.

Anılan madde hükmünden de anlaşıldığı üzere, yukarıdaki tanıma uygun olarak rüçhan hakkı, fuarlarda teşhir edilen mallar üzerinde kullanılan markalar için söz konusudur. Fuar Yönetmeliği’nin 5’inci maddesinin 2’nci fıkrasında belirtildiği üzere tanıtım isminde sergi sözcüğü kullanılmış olsa dahi, 5’inci maddedeki düzenlemeye uygun olarak yapılan organizasyonlar, fuar sayılır¹⁸⁶.

¹⁸⁴ TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 390; ARKAN, Marka Hukuku, s. 64.

¹⁸⁵ BOZGEYİK, a.g.e, s. 58; KARGILI, a.g.e, s. 201; POROY/YASAMAN, a.g.e, s. 513.

¹⁸⁶ POROY/YASAMAN, a.g.e, s.521.

Fuar Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinde tanımlanan ve 6 ile 9'uncu maddeleri arasında türleri belirtilen fuarlar, kural olarak, birden fazla firmanın katılımıyla gerçekleştirilen organizasyonlardır. Ancak 5'inci maddedeki nitelikleri karşılamak şartıyla, fuarın birden fazla firmanın katılımıyla gerçekleşmesi, sergi rüçhanından yararlanma bakımından şart değildir. Bu anlamda, "Tek Firma Sergisi"nde¹⁸⁷ yapılan bir teşhire istinaden de rüçhan hakkı doğabilir¹⁸⁸.

Ancak Fuar Yönetmeliği'nin 17'nci maddesinin 2'nci fıkrasında belirtilen; *"fuarlar dışında kalan ve daha çok el sanatları ve benzeri alanlara dâhil ürünlerin tanıtımı ve satışına yönelik sergiler, belli bir bölgede veya yörede mutaden tekrarlanan, genellikle tarım ve hayvancılıkla ilgili panayırlar ile bu iki özelliği birden taşıyan etkinlikler"*, hem 5'inci maddede sayılan nitelikleri karşılamadığından, hem de Fuar Yönetmeliği'nin şekle ve içeriğe ilişkin öngördüğü gereklere ihtiyaç duymadığından, fuar niteliği taşımayan sergi olarak kabul edilebileceği için 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesi anlamında rüçhan hakkına dayanak oluşturma niteliğinden uzaktır¹⁸⁹.

2. Yurt İçi ve Uluslararası Fuar

Türkiye'de fuarlar, Fuar Yönetmeliği'nin 5'inci maddesine göre, yurt içi ve uluslararası fuar niteliğinde gerçekleşmektedir¹⁹⁰.

Yurt içi sergiler, Fuar Yönetmeliği'ne uygun olarak düzenlenen ve bu Yönetmelik'in 6 ile 10'uncu maddeleri arasında düzenlenen fuar türlerinden birine

¹⁸⁷ Bir firmanın kendi kendine ürünlerini tanıttığı ve süresi yedi günü geçmeyen sergilerdir, bkz. Fuar Yönetmeliği 10'uncu madde.

¹⁸⁸ BOZGEYİK, a.g.e. s. 58.

¹⁸⁹ BOZGEYİK, a.g.e, s. 59.

¹⁹⁰ KARGI, a.g.e, s. 201.

giren, sadece Türkiye içinde faaliyet gösteren firmaların katılımıyla gerçekleştirilen ve uluslararası niteliğe sahip olmayan sergileridir¹⁹¹.

Fuar Yönetmeliği'nin 12, 13, 14 ve 15'inci maddeleri fuarların kimler tarafından düzenleneceği ve bu düzenleyicilere ilişkin koşulları düzenlemiştir. Fuar Yönetmeliği'nin 12'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre, *“Fuarlar, yerel kamu idarelerince bölgesel olarak düzenlenecek olanlar hariç, Bakanlıktan yurt içi fuar düzenleme yetki belgesi alan, anonim veya limited şirketler tarafından düzenlenir”*. Anılan Yönetmeliğin 17'nci maddesine göre, *“Fuarlar, Resmî Gazete'de yayımlanan ve Fuar Takviminde belirtilen yer ve zamanda düzenlenir. Takvimde belirlenen ve Resmî Gazete'de ilan edilen düzenlemeler için, ayrıca izin alınmaz. Fuarlar dışında kalan ve daha çok el sanatları ve benzeri alanlara dâhil ürünlerin tanıtımı ve satışına yönelik sergiler, belli bir bölgede veya yörede mutaden tekrarlanan, genellikle tarım ve hayvancılıkla ilgili panayırılar ile bu iki özelliği birden taşıyan etkinlikler, o yerin en üst mülkî amirinin izni ile düzenlenir.”*

Türkiye'de fuarların resmî olması veya resmî olarak tanınması şartı aranmamaktadır¹⁹². Bununla birlikte bu kavramlardan “millî” ile, resmî ancak uluslararası olmayan ve herhangi bir kamu kurumu ya da tüzel kişisi tarafından düzenlenen sergiler ifade edilmektedir¹⁹³.

Resmî kavramını kanunda bulunan ve mevzuatta adı yer alan kurumlar şeklinde tanımlamak da mümkündür. Bu açıdan Odalar Birliği'nin veya Deniz

¹⁹¹ BOZGEYİK, a.g.e, s.59; YASAMAN/YUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 804.

¹⁹² MERAN, a.g.e, s. 217; TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 390.

¹⁹³ MERAN, a.g.e, s. 217.

Ticaret Odası'nın düzenlediği sergi, “resmî”, TÜSİAD'ın düzenlediği sergi ise millî ancak resmî nitelikte olmayan bir sergidir¹⁹⁴.

Yurt Dışında Fuar Düzenlenmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğ'in¹⁹⁵ 3'üncü maddesinin 1'inci fıkrasına göre yurt dışı fuar, “*Türk ihraç ürünlerinin tanıtılması ve pazarlanması amacıyla yurt dışında düzenlenen; Türk İhraç Ürünleri Fuarı, Sektörel Türk İhraç Ürünleri Fuarı, Yabancı Firma Katılımlı Fuar ve Millî Katılım Organizasyonunu*” ifade eder.

Uluslararası Fuar Yönetmeliği'nin 11'inci maddesinde bir fuarın uluslararası nitelik taşıması için gerekli şartlar belirtilmiştir. Bu şartlar aşağıdaki şekildedir:

- Mal ve hizmetlerin perakende satışlarının yapıldığı,
- Bir fuarın aynı ad altında ve sektör bazında en az 3 yıl veya üst üste 3defa yapılmış olması,
- Genel olarak, doğrudan ve dolaylı (temsilcileri kanalıyla) yabancı katılımcı sayısının, tüm katılımcılara göre en az %15 olması,
- Yine doğrudan ve dolaylı yabancı katılımcıya satılan net m² stand alanı büyüklüğünün toplam stand alanının %10'undan az olmaması,
- Yabancı ziyaretçi sayısının, toplam ziyaretçi sayısı içerisinde en az %2,5'a ulaşması¹⁹⁶.

¹⁹⁴ TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 390; KARGILI, a.g.e. s. 201.

¹⁹⁵ Yurt Dışında Fuar Düzenlenmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğ, RG, 19.02.2007, S.26439.

¹⁹⁶ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 805.

3. Sergi R  hanın Kaynağı: Teşhir

Sergi rüçhanından söz edebilmek için teşhir zorunlu bir unsurdur. Rüçhanlı başvuru konusu marka ve bunu taşıyan mal ve hizmetlerin 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinin 1'inci fıkrasında belirtilen Türkiye'de açılan millî veya milletlerarası sergilerde veya Paris Antlaşması'na taraf ülkelerde açılan resmî veya resmî olarak tanınan sergilerde markayı taşımak koşuluyla teşhir edilmesi gerekir¹⁹⁷. Başvuru sahibinin, sergi rüçhanından faydalanabilmesi için markanın kullanılacağı mal ve hizmetlerin sergilenmesi gerekir. Bu durumda sergide teşhir edilmeyen hiçbir mal ve hizmet için sergi rüçhanından faydalanılamayacaktır.

Teşhir, fuar veya sergiye katılan ve ziyaret eden herkesin görebileceği bir Şekilde yapılmalıdır; ancak bu marka ve malların herkes tarafından görülmü olması Şart deđildir¹⁹⁸.  r n teşhirinin söz konusu olabilmesi için Şu iki özelliğe sahip bir sergide yapılması gerekir:

- Ya Türkiye'de açılan millî ve milletlerarası sergilerde,
- ya da Paris Antlaşması'na taraf ülkelerde açılan resmî sergiler veya resmî olarak tanınan sergilerde yapılmalıdır¹⁹⁹.

Bir sergide hem marka hem mal ve hizmetler sergilenmiş, ancak bunlar arasında bir ilişki söz konusu değil ise, bu teşhire dayanarak rüçhan hakkı doğmaz; dolayısıyla sonraki başvuru sırasında böyle bir hak talep edilemez²⁰⁰.

¹⁹⁷ ÇOLAK, a.g.e, s. 95.

¹⁹⁸ BOZGEYİK, a.g.e, s. 60.

¹⁹⁹ NOYAN, Patent Hukuku, s. 252.

²⁰⁰ BOZGEYİK, a.g.e, s. 60.

4. Rüçhan Hakkından Faydalanacak Olan Markalar

Sergi rüçhanından faydalanabilmek için, markanın kullanılacağı tüm mal ve hizmetlerin sergilenmesi gerekmektedir. Sergide teşhir edilmeyen mal ve hizmetler için rüçhan hakkından faydalanılamaz²⁰¹. Sergi rüçhanına bağlı olan koruma, teşhir edilemeyen mal ve hizmetlere te mil edilemez.

556 sayılı MarkKHK'nin 26'nci maddesinin 3'üncü fıkrasını incelediğimizde, Türkiye'deki sergilerde yetkili merciler, tescil ba vurusundaki bir markanın kullanılacağı malları sergide teşhir edenlere veya hizmeti sergileyenlere, teşhir ettikleri malların çeşidini veya teşhir ettikleri hizmetlerin cinsini açıkça belirten ve malın veya hizmetin sergide görünür şekilde sergilendiği tarihi ve resmî açılış tarihini gösterir bir belge verir²⁰². G r ld ği üzere, markanın kullanıldığı malların ve hizmetlerin doğru olarak tespit edilebilmesi için, teşhir edilen malların çeşidi veya teşhir edilen hizmetlerin cinsi açık olarak belirtilmelidir²⁰³.

MarkKHK'nin 26'nci maddesinin 4'üncü fıkrasında Paris Antlaşması'na taraf ülkelerde açılan resmî veya resmî olarak tanınan sergilerde teşhir edilen mallar veya hizmetler için, serginin açıldığı ülkenin mercileri tarafından düzenlenen ve teşhir edilen malların çeşidi veya teşhir edilen hizmetlerin cinsini belirten ve malın veya hizmetin sergide görünür şekilde sergilendiği tarihi ve resmî açılış tarihini gösterir bir belgenin verilmesi  arttır²⁰⁴.

²⁰¹ YASAMAN/YUSUFOğLU, Marka Hukuku, C.2, s. 807.

²⁰² ÇOLAK, a.g.e, s. 96.

²⁰³ YASAMAN/YUSUFOğLU, Marka Hukuku, C.2, s. 807.

²⁰⁴ YASAMAN/YUSUFOğLU, Marka Hukuku, C.2, s. 807.

5. Sergide Rüçhan Hakkından Faydalanmak İçin Gerekli Şartlar

a. Hakkın Doğması

Bir hakkın kullanılabilmesi için öncelikle o hakkın doğmuş olmasđ gerekir. Sergi rüçhanının doğabilmesi için 556 sayılı MarKHK'nin 26'ncı maddesinde belirtildiği üzere, markanın kullanıldığı mal ve hizmetlerin Türkiye'de millî ve milletlerarasđ veya Paris Antlaşması'na taraf ülkelerde resmî veya resmî olarak tanınan, bir sergide teşhir edilmesi ve 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesi ve Marka Yönetmeliği'nin 12'nci maddesinde belirtilen belgelerin yetkili mercilere verilmesi gerekir. Bunlarđ takiben hakkın doğabilmesi için markanın kullanıldığı mal ve hizmetlerin sergilenmesi gerekir²⁰⁵. Sergide rüçhan hakkđ, sergilemenin gerçekleŐtięi tarihten itibaren doęmaktadır²⁰⁶.

b. Sergide Teşhir Edilen Őeyin Kimliğini ve Sergiye Konuluş Tarihini Tespit Eden Belgelerin Yetkili Mercilere Verilmesi

Sergide teşhir edilen Őeyin kimliğini ve sergiye konuluş tarihini tespit eden belgelerin yetkili mercilere verilmesi gerekmektedir. Paris Antlaşması'nın 4'üncü maddesi uyarınca, sergi rüçhanından yararlanmak isteyen kişinin bu belgeleri rüçhan talep ettiği ülkenin ilgili makamına ibrazđ Őartđ aranmaktadır²⁰⁷. Buna benzer bir düzenleme, Marka Kanunu Antlaşması'nın 3'üncü maddesinde hüküm altına alınmıştır. Bu hükme göre, başvuru sahibinin malların veya hizmetlerinin ya da ikisinin birden bir sergide gösteriminden kaynaklanan bir korumadan yararlanmayđ

²⁰⁵ ARKAN Marka Hukuku, s. 63.

²⁰⁶ TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 390.

²⁰⁷ KARGI, a.g.e, s. 202.

istemesi durumunda başvuru yapıldığı ülkenin mevzuatının gerekli gördüğü beyanı destekleyici nitelikte belgeleri ibrazla yükümlü kılınmıştır²⁰⁸.

Türk hukukunda sergi rüçhanından yararlanmak isteyen hak sahibi, 556 sayılı MarkKHK 26'nci maddesinin 3'üncü fıkrasına ve Marka Yönetmeliği'nin 12'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre; Paris Antlaşması'na taraf ülkelerde açılan resmî veya resmî olarak tanınan sergilerde teşhir edilen mallar veya hizmetlerin, serginin açıldığı ülkenin mercileri tarafından düzenlenen ve teşhir edilen malların çeşidi veya teşhir edilen hizmetlerin cinsini belirten ve malın veya hizmetin sergide görünür şekilde sergilendiği tarihi ve resmî açılış tarihini gösterir belgeleri yetkili mercilere vermekle mükelleftir²⁰⁹.

c. Rüçhan Hakkından Faydalanacak Kişiler

Sergide teşhir hakkından doğan rüçhan hakkından faydalanabilecek kişilerin belirlenmesinde 556 sayılı MarkKHK'nin 3'üncü maddesi karşımıza çıkmaktadır. 556 sayılı MarkKHK'nin 31'inci maddesi 556 sayılı MarkKHK'nin 3'üncü maddesine atıfta bulunarak sergide rüçhan hakkından faydalanacak kişileri belirtmiştir. MarkKHK'nin 3'üncü maddesine göre; Türkiye'de açılan millî ve milletlerarası sergilerde mal veya hizmetlerini sergileyen kişiler ve Paris Sözleşmesi'ne taraf ülkelerde açılan resmî veya resmî olarak tanınan sergilerde mal veya hizmetlerini sergileyen kişiler sergi rüçhanından yararlanabilirler.

Bu kişiler; Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde ikametgâhı olan kişiler, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde sınaî veya ticarî faaliyette bulunan gerçek veya

²⁰⁸ DEMİRCİ, C.: "Sınai Haklarda Rüçhan Hakkı", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2009, s. 64.

²⁰⁹ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 807; BOZGEYİK, a.g.e. s. 80.

tüzel kişiler veya Paris Sözleşmesi yahut DTÖ Kuruluş Anlaşması hükümleri dâhilinde başvuru hakkına sahip kişiler olmalıdır.

d. Rüçhan Hakkından Faydalanma Süresi

Markanın kullanılacağı mal ve hizmetlerin, Türkiye’de marka ile birlikte ulusal ve uluslararası sergilerde veya Paris Anlaşması’na taraf diğer devletlerde açılan resmî veya resmî olarak tanınan sergilerde teşhir edilmesi halinde, 556 sayılı MarkKHK’nin 3’üncü maddesinde yazılı kişiler, elde etmiş oldukları rüçhan hakkını teşhir tarihinden itibaren altı ay içinde Türkiye’de yapacakları bir marka tescil başvurusu ile birlikte kullanabilirler²¹⁰.

Sergi rüçhanından faydalanabilmek için sürenin başlangıç tarihi, malların sergilenmeye başlandıkları tarihe göre belirlenir. Kural olarak, sergideki teşhir tarihinden itibaren altı aylık süre işlemeye başlar. Ancak eğer serginin resmî açılış tarihinden önce markanın kullanıldığı mal ve hizmetler sergilenmişse, rüçhan süresi markalı mal veya hizmetlerin sergi yerine konuldukları tarihten itibaren işlemeye başlar²¹¹.

e. Sergi Rüçhanında Sıra

Sergide teşhir edilmiş mal ve hizmetlerle ilgili olarak birden fazla kişinin rüçhan talebinde bulunması durumunda ilk kimseler, 556 sayılı MarkKHK’nin 26’ncı maddesinin 6’ncı fıkrasında öngörülen sıra dâhilinde bu haktan yararlanabilecektir. Anılan hükme göre; *“Bir sergide teşhir edilmiş, tescil başvurusu bulunan veya tescilli bir markanın kullanılacağı mallar veya hizmetler ile ilgili*

²¹⁰ BOZGEYİK, a.g.e, s. 64.

²¹¹ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 807; POROY/YASAMAN, a.g.e. 513.

olarak birden çok başvuru yapılmışsa, bu durumda bu malları veya hizmetleri ilk sergileyen kişi, aynı zamanda sergilenmesi halinde ise ilk başvuruda bulunan kişi, rüçhan hakkından yararlanır.”. Ancak hükmü incelediğimizde, hüküm haktan yararlanmak için bir sıradan söz etmemekte, çeşitli ihtimaller dâhilinde hak sahibinin kim olacağına dair belirleyici ibare içermektedir²¹². Buna göre; bir markanın ilgili mal veya hizmetlerle beraber bir sergide teşhir edilmesi doğrultusunda birden fazla kişi tarafından rüçhanlı başvuru yapılmışsa, marka ve ilişkin olduğu mal ve hizmetleri ilk defa sergileyen kişi, bu marka ve ilişkin olduğu mal ve hizmetler şayet birden fazla kişi tarafından *aynı zamanda* sergilenmişse, rüçhan hakkından yararlanmak üzere ilk başvuruyu yapan kişi sergi rüçhanından yararlanacaktır.

Madde metninde yer alan “tescil başvurusu bulunan veya tescilli” ifadesinin hükme getirisinin ne olduğu anlaşılammaktadır. Ancak hükmün BOZGEYİK tarafından şu şekilde anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir: “Bir sergide teşhir edilmiş marka ve ilişkili mallar veya hizmetlerle ilgili olarak birden çok rüçhanlı başvuru yapılmışsa, öncelikle bu markayı, mallar veya hizmetlerle birlikte ilk sergileyen kişi, aynı zamanda sergilenmesi halinde ise ilk başvuruda bulunan kişi rüçhan hakkından yararlanır²¹³. Kanaatimizce BOZGEYİK tarafından yapılan yorum yerindedir. Bu doğrultuda sergide teşhir edilmiş markaya ilişkin mal ve hizmetler için birden fazla rüçhanlı başvuru yapılmışsa, bu markayı mal ve hizmetlerle birlikte ilk sergileyen kişi, bunlar aynı zamanda sergilenmişse, ilk başvuruda bulunan kişi rüçhan hakkından yararlanacaktır

²¹² BOZGEYİK, a.g.e, s. 61.

²¹³ BOZGEYİK, a.g.e, s. 61, dipnot 20’den alıntı; KARGI, a.g.e, s. 202.

6. Marka Korumasının Etkisizleşmesi: Sergileme

556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinin 5'inci fıkrasında, Türkiye'de daha önce tescil edilmiş veya başvurusu yapılmış olan bir markanın varlığına rağmen aynı marka aynı mal ve hizmetler için Türkiye'de açılan bir sergide teşhir edilebilir. Tescil veya başvuru sahibi bu markanın Türkiye'de açılan sergilerde teşhir edilmesine ve sergi bittikten sonra ülkesine geri gönderilmesine engel olamaz²¹⁴. Bu hükme göre, yabancı bir ülkede başvurusu yapılmış veya tescil edilmiş bir markayı taşıyan ve dışarıdan getirilen mal ve hizmetlerin Türkiye'deki bir sergide teşhiri mümkün olup, sergileme ve sergi sonunda bu mal ve hizmetlerin yurt dışına geri gönderimi engellenemez. Aynı mal ve hizmetlere ilişkin olarak Türkiye'deki başvuru veya tescil sahibinin bunu engellemesi mümkün değildir²¹⁵.

Söz konusu hükmü incelediğimizde, "başvurusu yapılmış veya tescil edilmiş bir markanın kullanılacağı mallar" ibaresi markalar için geçerli olup, başvuru rüçhanına ilişkin maddelerin içinde değil, sergi rüçhanına ilişkin madde kapsamında düzenlenmiştir. Bu durum da doktrinde tartışmaya sebep olmuştur.

Bir görüşe göre, başvuru rüçhanına sahip olan kişi, rüçhan süresi içinde bir başvuru ve tescil önceliği ile birlikte, aynı süre zarfında olmak şartı ile diğer başvuru ve tescilleri hükümsüz hale getirme hakkına da sahiptir. Söz konusu kişi, başvuru rüçhanı elde ettiği marka ve ilgili mal ve hizmetleri rüçhan süresi içinde olmak şartı ile Türkiye'de sergileyebilir; bu hakkın engellenmesi mümkün değildir. Aynı marka ile mal ve hizmetler konusunda, Türkiye'de başka bir marka mevcut olsa dahi, söz konusu kişi bu haktan hükümde belirtilen süre zarfında Türkiye'de bir tescil

²¹⁴ KARGI, a.g.e, s.203.

²¹⁵ BOZGEYİK, a.g.e, s. 65.

başvurusu yapmış olmasına ihtiyaç duymaksızın yararlanabilir. Bu nedenle, sergileyen kimse açısından bu hükümde bahsedilen hak, 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinde düzenlenen sergi rüçhanının değil, bir önceki maddede düzenlenen başvuru rüçhanının devamı niteliğindedir²¹⁶.

Aksi görüşe ise, 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinin 5'inci fıkrasında belirtilen rüçhan hakkının korunmasını "tescil edilmiş bir markanın kullanılacağı mallara" teşmil ettiğini ve böylece sergi malları hakkında 556 sayılı MarkKHK'nin 9'uncu maddesinin uygulanmasının engellendiğini belirtmiş olmakla, söz konusu hükmün sergi rüçhanı içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir²¹⁷.

556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinin 5'inci fıkrası, marka sahibinin tescilden doğan haklarını düzenleyen 556 sayılı MarkKHK'nin 9'uncu maddesinde yer alan düzenleme ile açık bir şekilde çelişmektedir²¹⁸. Öyle ki, sadece sergi rüçhanı içinde değerlendirildiğinde, doktrinde "uluslararası ilişkilerin gerektirdiği geçici durumların bir sonucu" olarak nitelendirilen, fuar süresi, fuarın sergileme ve tanıtım gibi amaçlarıyla sınırlı olduğu kabul edilen 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinin 5'inci fıkrasının, marka sahibinin tescilden doğan haklarını düzenleyen 556 sayılı MarkKHK'nin 9'uncu fıkrasında yer alan düzenlemelerle çeliştiği görülecektir²¹⁹. Marka sahibinin 556 sayılı MarkKHK'nin 9'uncu maddesinin 2'nci fıkrasının b bendinde belirtilen "*Tescilli marka ile aynı veya benzer olan ve tescilli markanın kapsadığı mal ve/veya hizmetlerin aynı veya benzeri mal ve/veya hizmetleri kapsayan ve bu nedenle halk tarafından, işaret ile tescilli marka arasında*

²¹⁶ BOZGEYİK, a.g.e, s. 66.

²¹⁷ KARAN, H/KILIÇ, M.: Markanın Korunması 556 Sayılı KHK Şerhi ve İlgili Mevzuat, Ankara 2004, s.358.

²¹⁸ KARAN/KILIÇ, a.g.e. s. 358.

²¹⁹ BOZGEYİK, a.g.e, s. 67.

ilişkilendirilme ihtimali de dâhil, karıştırılma ihtimali bulunan herhangi bir işaretin kullanılması”nı önleme hakkı vardır. Fuarlar geleceğe yönelik ticarî ilişki kurulması amacını taşımaktadır. Bu nedenle markanın belli mal ve hizmetlerde kullanılması ve bu mal ve hizmetler için ileriye dönük ticarî bağlantılar kurulması çok normaldir. Bu marka ve malların sergi dışında kullanılması veya bir başka kişi adına tescili mümkün değildir. Ancak günümüzde teknolojinin geldiği noktayı düşünecek olursak fuarlarda sergilenen mal sadece teşhir ile kalmamaktadır. Nitekim çeşitli iletişim araçlarıyla sergilenen mal ve hizmetlerle bunların taşıdığı markalar tanıtılabilmekte, numuneleri ziyaretçilere verilebilmekte, broşür, eşantıyon ve benzeri tanıtım vasıtaları dolaylı olarak sergi dışına farklı yollarla çıkabilmektedir²²⁰. Bu nedenle, fuar ve benzeri yerlerde sergileme veya teşhirin, 556 sayılı MarkKHK madde 13 anlamında “malın piyasaya sunulması” olduğu konusunda duraksama yoktur. Doktrin görüşü de bu yöndedir²²¹.

Kanaatimizce de bu hususun sadece sergi rüçhanı içinde değerlendirilmesi marka sahibinin tescilden doğan hakları dikkate alındığında yerinde olacaktır. Aksi hâlde tescilli marka sahibinin sergide yer alan markaya müdahale edememesi hâlinde marka sahibinin hukuk düzenine duyduğu güven sarsılacak ve bu durumda 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinin 5'nci fıkrası ile 556 sayılı MarkKHK'nin 9'unu maddesinde yer alan düzenlemeler arasında bir çelişki meydana gelecektir.

Sadece geçici bir süre için sergilenen ve Türkiye’de ticarete konu edilmeyen malların, Türkiye’de geçici olarak sergilenmesine engel olamayan marka sahibi aynı markalı malların Türkiye’ye ithal edilmesine ve ticarete konu edilmesine, marka

²²⁰ BOZGEYİK, a.g.e, s. 67.

²²¹ BOZGEYİK, a.g.e, s. 67.

hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle engel olabilir²²². 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinde belirtilen durum sadece sergi süresi ile sınırlı olup, sergilerde yer alan mal ve hizmetler için koruma sağlamaktadır²²³.

7. Sergilerde Ürün Teşhir Edenlere Verilecek Belge

Mal ve hizmetler Türkiye'de sergilenmişse, 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasına göre, ilgili yetkili merci bu malların çeşidini ve hizmetin sergide görünür şekilde sergilendiği tarihi ve resmî açılış tarihini gösterir bir belge verir. Mal ve hizmetler yabancı ülkede sergilenmişse, serginin açıldığı ülkenin yetkili mercileri tarafından düzenlenen, malları çeşidini, hizmetin cinsini ve sergide görünür şekilde sergilendiği tarihi ve resmî açılış tarihini gösterir bir belge verilir²²⁴.

3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un²²⁵ 12'nci maddesinin d bendine göre, İç Ticaret Genel Müdürlüğü "*Tarım ve sanayi ürünlerinin sergilenmesi ve tanıtılmasında faydalı görülen fuar, sergi ve panayırkların modern ve teknik esaslara uygun bir şekilde kurulmasını teşvik etmek ve uygun gördüklerine izin vermek*" ile görevlidir. Anılan Kanun'un 33'üncü maddesine göre Bakanlık; kanunla yerine getirmekle yükümü olduğu hizmetleri tüzük, yönetmelik, tebliğ, genelge ve diğer idari metinlerle düzenlemekle görevli ve yetkilidir.

Fuar Yönetmeliği'nin 15'inci maddesine göre, fuar düzenlenebilmesi için düzenleyicilerin ilgili yerdeki Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü'ne başvurmaları

²²² YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 808.

²²³ KARGI, a.g.e, s. 204.

²²⁴ TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 390.

²²⁵ RG. 18.01.1985, S. 18639

gerekmektedir. Yönetmelik'in 12'nci maddesine göre fuarların düzenlenmesi için yetki belgesi Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından verilir. Bu durumda Bilim, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Yurt İçinde Fuar Düzenlenmesine Dair Yönetmelik'te yer alan hükümler birlikte değerlendirildiğinde 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasında yer alan rüçhan hakkının kullanılabilmesi için gerekli belgeyi verecek yetkili makamın Bilim, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte günümüzde 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinin işlerlik kazanması için fuarları düzenleyen resmî veya özel fuar organizasyonları yapan firma veya kuruluşlar tarafından verilen belgelerin de yeterli olacağını kabul etmek gerekir²²⁶.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

RÜÇHAN HAKKININ BELGELENDİRİLMESİ, HÜKMÜ, FONKSİYONU, RÜÇHAN HAKKIYLA İLGİLİ HUKUKÎ İŞLEMLER VE RÜÇHAN HAKKININ SONA ERMESİ

I. PARİS ANTLAŞMASI'NIN 4/D MADDESİNE GÖRE RÜÇHAN HAKKININ BELGELENDİRİLMESİ

Rüçhan hakkının talep edilebilmesi için bazı belgelerin yetkili mercilere ibrazı gerekmektedir. Hangi belgelerin ibraz edilmesi gerektiği hususu Paris Antlaşması'nın 4/D maddesinde açıkça düzenlenmiştir. Paris Antlaşması'nın 4/D maddesi bu belgelerin ibrazını belirli usulî şartlara bağlamıştır. Bu şartların bazıları zorunlu şartlar, bazıları ise ihtiyarî şartlardır.

²²⁶ KARGI, a.g.e, s. 203.

Paris Antlaşması'nın 4/D-4 maddesine göre, üye devletlerin ihtiyaçlarına bağlı olarak konulan şartlara uyulmaması halinde doğacak neticeleri, her üye devlet kendisi belirleyecektir. Ancak her hâlükârda, rüçhan hakkının kaybedilmesi sonucundan ileriye gidilemez. Ayrıca maddenin bu fıkrası, rüçhan hakkının talep edildiği anda, zorunlu ve ihtiyarî talepler dışında bir talepte bulunulamayacağını da hükme bağlamıştır²²⁷.

A. Zorunlu Şartlar

Paris Antlaşması'nın 4/D-1 ve 4/D-5 maddelerine göre, rüçhan hakkının talep edilmesi için;

- Rüçhan hakkına temel teşkil eden ilk tescil başvurusunun tarihi

(m.4/D-1),

- İlk tescil talebinin yapıldığı ülke (madde 4/D-1) ve

- İlk tescil talebinin numarasının (madde 4/D-5) beyan edilmesi

gerektiği şartı getirilmiştir.

Bu beyanların en geç hangi tarihte yapılacağı hususunun, Antlaşması'nın 4/D-1 maddesinin son cümlesi uyarınca her ülke tarafından belirtilmesi gerekmektedir²²⁸.

²²⁷ YASAMAN/YUSUFOĞLU Marka Hukuku, C.2, s. 811.

²²⁸ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 811.

B. İhtiyarî Şartlar

Paris Antlaşması'na üye ülkeler uygun gördükleri bazı koşulların yerine getirilmesini de beyanda bulunandan talep etmekte özgürdürler. Bu ek koşullar Antlaşması'nın 4/D-3 maddesinde de yer aldığı üzere;

- İlk tescil başvurusunun aslında uygun olduğunu tasdik eden

örneği (tarifname, resim vs.) ve tercümesi ile

- İlk tescil başvuru tarihini gösteren belge ve tercümesinin ibrazıdır²²⁹.

Antlaşması'nın 4/D-3 hükmü uyarınca aslına uygun tasdikli başvuru örneğinin, ikinci başvuru tarihinden itibaren 3 ay içinde herhangi bir başka tasdik işlemi gerektirmeden ve harç yatırılmadan verilmesi mümkündür.

II. TÜRK HUKUKUNA GÖRE RÜÇHAN HAKKININ BELGELENDİRİLMESİ

A. RÜÇHAN HAKKI BELGESİ

Rüçhan hakkı, bir önceki başvuru ister sergi ister başvuru rüçhanı olsun yeni bir başvuru ile birlikte kullanılmaktadır. Başvuru sırasında, bunun bir rüçhan hakkına dayandığının belirtilmesi ve ilgili ücretin yatırılarak ödenti belgesinin teslim edilmesi yeterlidir. Hakkın dayanağına göre rüçhan belgesi ise 556 sayılı MarkKHK'nin 28'inci maddenin 1'inci fıkrasına göre başvuru tarihinden itibaren üç aylık süre içerisinde verilir. 556 sayılı MarkKHK'nin 28'inci maddesinin 1'inci fıkrası incelendiğinde burada rüçhan hakkı belgesinden bahsedildiği görülmektedir. Ancak 556 sayılı MarkKHK rüçhan hakkı belgesinin içeriğinden bahsetmemektedir. Burada

²²⁹ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 811.

da rüçhan hakkı belgesinden ne anlamamız gerektiği sorunu karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan 556 sayılı MarkKHK’de bir boşluk olduğu ortadadır. Bu nedenle madde kapsamının genişletilerek rüçhan hakkı belgesini tanımlayan bir ifadenin yer alması hukukî açıdan yerinde olacaktır. Bu belgenin adının “rüçhan belgesi” veya “rüçhan hakkı belgesi” olarak tanımlanması zorunluluk değildir²³⁰.

Rüçhan hakkı belgesi, hakkın varlığını ispatlayan ve hakkın dayanağının başvurunun yapıldığı veya mal ve hizmetlerin marka ile birlikte öncelikli sergilendiğine dair bilgilerin bulunduğu bir belge şeklinde tanımlanabilir²³¹. Tanımlamadan da anlaşılacağı üzere rüçhan hakkı belgesi bir ispat aracıdır. Yani, temel itibari ile hak sahipliği ile hakkın doğumunu ispat amaçlıdır²³².

556 sayılı MarkKHK’nin 28’inci maddesinde rüçhan hakkının kullanılabilmesi için hangi belgelerin getirilmesi gerektiği hususunda herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Bu konuya ilişkin düzenlemeye Marka Yönetmeliği’nin 12’nci maddesinde yer verilmiştir.

B. Rüçhan Hakkı Başvurusunda Yetkili Mercilere Verilmesi Gereken Belgeler

1. Başvuru Rüçhanı İçin Verilmesi Gereklî Belgeler

a. Rüçhan Bildirimi

Başvuru rüçhanın talep edilmesi ile beraber bu hakkın varlığını ispat etmek amacıyla Marka Yönetmeliği’nin 12’nci maddesinde belirtilen belgelerin yetkili

²³⁰ BOZGEYİK, a.g.e, s. 78.

²³¹ MORAN, F.: “Marka Hukukunda Rüçhan Hakkı”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2009, s. 71.

²³² DEMİRCİ, a.g.e, s. 80.

mercic verilmesi gerekir. Bu belgelerden biride rüçhan bildirimidir. Rüçhan bildirimi, rüçhan hakkını ortaya çıkaran Türkiye dışında yapılmış olan ilk başvuruya ya da Türkiye’de teşhire ait bilgilerdir. Bu bilgilerin yetkili makamlara verilmesi için herhangi bir şekil şartı yoktur. Ancak başvurunun, bir önceki başvuru veya sergi nedeniyle rüçhan hakkına dayandığının belirtilmesi yeterli olmayıp; rüçhan hakkını ortaya çıkaran başvurunun veya serginin hangi ülkede, hangi tarihte, hangi mal ve hizmetlere ilişkin olarak hangi marka için yapıldığının belirtilmesi gerekli ve yeterlidir²³³.

Rüçhan hakkının talep edilmesi durumunda 556 sayılı MarkKHK’nin 29’uncu maddesinin 2’nci fıkrası gereğince, Enstitü tarafından 556 sayılı MarkKHK 25, 26 ve 27’nci maddeleri uyarınca ayrıca bir inceleme yapılmayacağından, başvurunun bu incelemenin gerektiği asgarî bilgileri içermesi gerekmektedir. Bu bilgilerde açıkça bir yanlışlık ve eksiklik söz konusu ise bu bilgilerin 556 sayılı MarkKHK’nin 28’inci maddesinde belirtilen süre içerisinde düzeltilmesi veya tamamlanması ya da değiştirilmesi mümkündür²³⁴.

b. Rüçhan Hakkı Başvurusunda Bulunan Yetkili Makamlardan Alınacak Rüçhan Belgesi

Rüçhan hakkı belgesi yukarıda da değindiğimiz üzere hakkın varlığını ispatlayan bir araçtır. Bu açıdan içerik olarak önemli olup, özel olarak bu belgenin “rüçhan hakkı belgesi” ya da “rüçhan belgesi” olarak adlandırılmasının hiçbir önemi yoktur. Bu belge ücretli veya ücretsiz olabileceği gibi, ilgili kimsenin talebi üzerine ya da yetkili merci tarafından resen düzenlenmiş de olabilir. Önemli olan, belgenin

²³³ DEMİRCİ, a.g.e, s. 80.

²³⁴ BOZGEYİK, a.g.e, s. 78.

rüçhan hakkının kullanılmasında esas alınacak olan, hakkın doğduğunu ispatlayan bilgileri içermesidir. Başvurunun yayımlandığı yabancı resmî gazete veya bülten de bu amaçla kullanılabilir. Belgenin aslının veya noter onaylı örneğinin veya ilk başvurunun yapıldığı merci tarafından aslına uygun olarak düzenlenmiş ve onaylanmış bir kopyasının sunulması da mümkündür²³⁵.

İlk tescil başvurusunun yapıldığı tarihi, ülkeyi ve tescil başvuru numarasını içeren rüçhan talebiyle birlikte rüçhan hakkı doğar. 556 sayılı MarkKHK'nin 27'nci maddesine uygun olarak, rüçhan hakkının hüküm ve sonuçları, rüçhan hakkının talep edildiği tarih itibariyle doğacaktır²³⁶. Bu durumda Enstitü'den alınacak başvurunun kesinleştiğine ve ilânına karar verildiğine dair belge de aynı işleve sahip olacaktır²³⁷.

c. Rüçhan Belgesinin Noter Onaylı Türkçe Tercümesi

Marka Yönetmeliği'nin 12'nci maddesine göre, rüçhan hakkı talep ediliyorsa, 556 sayılı MarkKHK'nin 28'inci maddesinde belirtilen süre içerisinde rüçhan hakkı belgesinin aslı, noter tasdikli sureti ve belgelerin noterden tasdikli Türkçe çevirisinin getirilmesi gerekmektedir.

Rüçhan hakkı belgesinin veya bu belgenin tasdikli tercümesinin ilk başvuru veya ilk başvuruyu takip eden üç ay içinde verilmemesi rüçhan hakkının düşmesi ile sonuçlanmaktadır. Bununla birlikte, bu belgeler dışında rüçhan hakkının meydana gelmesi için zorunlu unsur teşkil etmeyen belgelerin söz konusu sürelerin bitiminden sonra yetkili mercilere verilmesi herhangi bir hak kaybına yol açmayacaktır²³⁸.

²³⁵ BOZGEYİK, a.g.e, s. 79.

²³⁶ YASMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 813.

²³⁷ BOZGEYİK, a.g.e, s. 79.

²³⁸ DEMİRCİ, a.g.e, s. 82.

2. Sergi Rüçhanı İçin Gerekli Belgeler

a. Serginin Açıldığı Devletteki Serginin Düzenleyicilerinden Alınacak, Te hir Olunan Malın ya da Hizmetlerin Türleri ve Malın ya da Hizmetin Markayla Birlikte Sergide Görünür Şekilde Sergilendiğini Gösterir Belge

Bahsedilen belgede, sadece mal ve hizmetler değil, bu mal ve hizmetlere ilişkin markanın sergilenmeye baŐladıđı tarih ile resmî açılış tarihinin de yer alması gerekir. Markanın sergilenmeye baŐladıđı tarih; markanın sergide herkes tarafından görülebilir Şekilde teşhir edildiği tarihtir²³⁹.

b. Rüçhan Belgesinin Sergiye Ait Bölümlerinin Noter Onaylı Türkçe Tercümesi

Başvuru belgelerine, sergide te hire ait bölümlerinin noter onaylı Türkçe tercümesinin de eklenmesi gerekmektedir. Bu Şart Marka Yönetmeliği'nin 12'nci maddesinin 1'nci fıkrasının 1 bendinde yer almamakla birlikte, h bendinde yer almakta, ayrıca Paris Antlaşması'na taraf ülkelerden birinde yapılan ve yukarıda belirtilen belgelerin Türkçeden başka bir dilde düzenlendiği sergilere dayanan rüçhan talepleri için gerekli belgelerin evrilerinin de eklenmesi gerekmektedir²⁴⁰.

²³⁹ BOZGEYİK, a.g.e, s.80.

²⁴⁰ BOZGEYİK, a.g.e, s. 80.

c. Markanın Onaylı Örneği

Yetkili mercilere sunulması gereken önemli belgelerden birisi de, markanın onaylı örneğidir²⁴¹. Bu onayın, sergide teşhire dayalı rüçhan hakkını ispatlayan belgeleri düzenlemeye yetkili merci tarafından verilmesi yeterlidir.

Rüçhan hakkı talep edilen başvurunun sergi ve teşhire uygun olup olmadığı 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinin 3'üncü ve 4'üncü fıkralarında belirtilen belgeye göre belirlenecektir. 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasına göre *“Birinci fıkroda belirtilen sergilerden Türkiye’de açılanların yetkili mercileri, tescil başvurusundaki bir markanın kullanacağı mallarını sergide teşhir edenlere veya hizmeti sergileyenlere, teşhir ettikleri malların çeşidini veya teşhir ettikleri hizmetlerin cinsini açıkça belirten ve malın veya hizmetin sergide görünür şekilde sergilendiği tarihi ve resmi açılış tarihini gösterir bir belge verir.”*. 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinin 4'üncü maddesine göre ise *“Yabancı ülkelerde teşhir edilen mallar veya hizmetler için, serginin açıldığı ülkenin yetkili mercileri tarafından düzenlenen ve üçüncü fıkroda yazılı hususları içeren bir belgenin verilmesi şarttır.”*. 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesinin 3'üncü fıkrası Türkiye’de açılan sergiler için verilmesi gereken belgelerden bahsederken, 4'üncü fıkra ise yurt dışındaki sergiler için verilmesi gereken belgeden bahsetmekte ve 3'üncü fıkraya atıf yapmaktadır. Ancak bu iki hükmü incelediğimizde büyük bir eksiklik karşımıza çıkmaktadır. Zira 556 sayılı MarkKHK 26'ncı maddesinin 3'üncü ve 4'üncü fıkraları malları teşhir edenlere veya hizmeti sergileyenlere *“teşhir edilen malların çeşidini veya teşhir edilen hizmetlerin cinsini açıkça belirten”* bir belgenin verileceğini belirtmiş, ancak bu mal ve hizmetlerin ilgili oldukları markaların da

²⁴¹ KARGI, a.g.e, s. 205.

belirtilmesi gerektiğinden söz edilmemiştir²⁴². Rüşhan hakkı ve marka korumasına esas olacak bir belgede markanın gösterilmemesi büyük eksikliktir. Böyle bir belge içerik açısından eksik kalacak ve hakkın amacına uygun bir belge olmayacaktır. Bu nedenle mal veya hizmetlerle birlikte sergilendiği markanın da bu belgede gösterilmesi zorunludur²⁴³.

3. Yetkili Mercii

556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncii maddesinin 3'üncü fıkrası uyarınca, malın sergilendiğini ispat eden teşhir belgesi ile sergi rüşhanının kullanılmasına imkân sağlayan diğeri belgelerin serginin açıldığı ülkenin yetkili merci tarafından verilmesi gerektiği öngörülmüştür. 3143 sayılı "Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun"dan ve "Yurt İçinde Fuar Düzenlenmesine Dair Yönetmelik"ten anlaşılacağı üzere, 556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncii maddesinin 3'üncü fıkrasında rüşhan hakkının kullanılabilmesi için gerekli belgeleri verecek yetkili merci, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'dır²⁴⁴.

Fuar Yönetmeliği'nin 12'ncii maddesinin 1'inci fıkrası gereğince "Fuarlar, yerel kamu idarelerince bölgesel olarak düzenlenecek olanlar hariç, Bakanlıktan yurt içii fuar düzenlemesi belgesi alan, anonim ve limited şirketler tarafından düzenlenir.". Türkiye'de düzenlenen sergilere açısından yetkili merci, yerel kamu idareleri ile anonim veya limited şirketler olabilir. Bu şirketlerin Fuar Yönetmeliği'nin 12 ilâ 15'inci maddelerindeki hükümler incelendiğinde bu konuda faaliyet göstermek için kurulmuş şirketler oldukları anlaşılacaktır. Keza bahsi geçen hükümlerde belediyeler

²⁴² KARGI, a.g.e, s. 205.

²⁴³ BOZGEYİK, a.g.e. s. 81.

²⁴⁴ Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın adı 29.06.2011 tarihinde Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olarak değiştirilmiştir; ÇOLAK, a.g.e, s. 96; YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 806; KARGI, a.g.e, s. 203.

gibi yerel kamu kuruluşları tarafından düzenlenen bölgesel fuarlar istisna olmak üzere, söz konusu özel hukuk tüzel kişileri tarafından düzenlenen fuarlarda idarenin daha çok denetim açısından bir iştirak ve müdahalesinin olduğu görülmektedir²⁴⁵.

Fuar Yönetmeliği'nin 24'üncü maddesine göre “yurt içindeki temsilcilikleri vasıtasıyla katılımcılara ilişkin bilgilerin” düzenleyici tarafından Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı) bildirilmesi gerekir. Bu bildirim, Bakanlığa yapılan genel bir bilgilendirme niteliği taşımaktadır. Bu nedenle, sergiler konusunda birtakım hak ve yetkilere sahip olan kamu kurumlarından rüçhan belgesi alınması mümkün değildir²⁴⁶.

III. RÜÇHAN HAKKININ HÜKMÜ

A. Rüçhanlı Başvurunun İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

Markaya ilişkin tescil başvuruları Türk Patent Enstitüsü'nün ilgili birimleri; hak sahipleri, üçüncü kişiler ve sivil toplum örgütleri ile TPE Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu olmak üzere dört ayrı koldan incelenir²⁴⁷.

TPE, marka tescil başvurusuna ilişkin incelemesini, öncelikle 556 sayılı MarkKHK'nin 29'uncu maddesi hükmüne göre şekli yönden yapar. TPE, başvuruda, 556 sayılı MarkKHK'nin 23'üncü maddesinde belirtilen şartlar açısından bir eksiklik görmezse marka başvurusu kesinleşir. TPE eğer başvuruda bir eksiklik görürse

²⁴⁵ BOZGEYİK, a.g.e, s. 81.

²⁴⁶ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 806.

²⁴⁷ DEMİRCİ, a.g.e, s. 94; KARGI, a.g.e, s. 205; NOYAN, Marka Hukuku, s. 65; KAYA, a.g.e, s. 76.

eksikliğin türüne göre ya başvuruyu reddeder ya da başvuru sahibine süre vererek bu eksikliğin giderilmesini ister²⁴⁸.

TPE, rüçhan hakkı talebini, kanunî şartlar yönünden 556 sayılı MarkKHK'nin 25,26 ve 27'nci maddelerindeki şartların var olup olmadığı ve belgeler yönünden 556 sayılı MarkKHK'nin 30'uncu maddesi çerçevesinde inceler²⁴⁹.

Başvuru sahibi önceki bir başvurusuna dayanan rüçhan hakkından yararlanmak istiyorsa; Marka Yönetmeliği'nin 8'inci maddesinde belirtilen ilk başvurunun yapıldığı devletin yetkili makamlarından alınacak rüçhan hakkı belgesinin aslı ve noter tasdikli sureti ve bu belgelerin noter tasdikli Türkçe çevirisini, şayet başvuru sahibi mal ve/veya hizmetlerin markayla birlikte bir sergide teşhirinden kaynaklanan korumadan yararlanmak istiyorsa, serginin açıldığı devletteki serginin düzenleyicilerinden alınacak, teşhir olunan mal veya hizmetlerin türleri ve malın ya da hizmetin markayla birlikte sergide görünür şekilde sergilendiği tarih ile serginin resmî açılış tarihinin yer aldığı belgenin aslı veya noter tasdikli sureti ve belgenin noter tasdikli Türkçe çevirisi ile markanın tasdikli örneğini ve ayrıca rüçhan hakkı talebi ücretini de ödemesi icap eder²⁵⁰. Başvurudan veya sergilerde teşhir hakkından doğan rüçhan hakkını gösteren belgelerin 3 aylık süre içerisinde, Enstitü'ye verilmemesi halinde genel olarak başvuru reddedilmez, sadece rüçhan hakkından yararlanma talebi 556 sayılı MarkKHK'nin 28'inci maddesinin 1'inci fıkrası uyarınca yapılmamış sayılır²⁵¹.

²⁴⁸ ÇAĞLAR, a.g.e, s. 41.

²⁴⁹ NOYAN, Marka Hukuku, s. 67.

²⁵⁰ ÇAĞLAR, a.g.e, s. 96

²⁵¹ KAYA, a.g.e, s. 76; NOYAN, Marka Hukuku, s. 67.

Yapılan başvuruda, 556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci maddesinde yer alan şartların yerine getirilmediği ve rüçhan bildiriminde eksiklik olduğu tespit edilirse 556 sayılı MarkKHK'nin 30'uncu maddesi uyarınca şekil şartı eksikliklerinin giderilmesi maksadıyla, başvuru sahibine yetkili merci tarafından bildirimde bulunulacaktır. 556 sayılı MarkKHK'nin 30'uncu maddesinin 3'üncü fıkrası uyarınca; Marka Yönetmeliği'nin 15'inci maddesi ile düzenlenen süreler içinde eksikliklerin giderilmesi halinde başvuru yapıldığı an itibariyle kesinleşecektir.

B. Rüçhan Hakkının Hükümü

556 sayılı MarkKHK'nin 27'nci madde hükmünde “25'inci ve 26'ncı madde hükümlerine göre rüçhan hakkının hüküm ve sonuçları, rüçhan hakkının talep edildiği başvurunun tarihi itibariyle doğar.” denilmek suretiyle, rüçhan hakkının ne zaman hüküm kazanacağı ve sonuçlarının doğacağı hususu düzenlenmiştir²⁵². Rüçhan hakkı yenilik doğuran bir haktır. Bu nedenle bu hak kullanılmakla başka herhangi bir işleme gerek kalmaksızın diğer başvuruları kendiliğinden hükümsüz hâle getirecektir. Rüçhan hakkı tescil başvurusu yapıldığı gün itibariyle hüküm ifade edeceği açıkça düzenlenmiştir²⁵³. Rüçhan hakkı markayı öncelikli olarak kullanma hakkı bahsetmez; öncelikli başvuru ve öncelikli tescile imkân sağlar. Bir önceki başvuru nedeniyle rüçhan hakkına sahip olsa bile, hak sahibinin markayı tescilsiz kullanma önceliğinden söz edilemez²⁵⁴.

Rüçhan hakkının kullanılması, ilk başvurudan itibaren marka korumasının Türkiye'de de geçerli olması sonucunu doğurmaz. Koruma mevzuunda ülkesellik

²⁵² NOYAN, Marka Hukuku, s. 65.

²⁵³ SULUK, C/ORHAN, A.; Uygulamalı Fikri Mülkiyet Hukuku, C. 3, Tasarımlar, Ankara 2008, s. 91.

²⁵⁴ BOZGEYİK, a.g.e s. 72.

prensibi geçerliliğini koruyacaktır. Hak sahibinin markayı kullanmaya dayalı öncelik hakkı yahut markanın tanınmışlığı nedeniyle elde edilen koruma bu hususun kapsamı dışındadır.

Doktrinde, yabancı bir başvuruya istinaden doğan rüçhan hakkının Türkiye'deki başvuruda kullanılması hâlinde ikinci başvurunun hangi tarihten itibaren geçerli olacağı konusunda görüş ayrılığı mevcuttur.

BOZGEYİK'e göre, rüçhan hakkının kullanılması ile Türkiye ilk başvuru kapsamına kendiliğinden girmiş olmaz. Türk hukukuna göre marka koruması ancak, Türkiye'de rüçhanlı başvurunun TPE tarafından kabul edilmesini müteakip başlar. Başvurunun rüçhan hakkına istinaden yapılması Türkiye'deki koruma kapsamında bir değişiklik yapmaz²⁵⁵. Yazarın örneğine göre; ilk başvurunun 20 Ocak (1), üçüncü kişinin Türkiye'deki başvurusunun 21 Ocak (2) ve rüçhanlı başvurunun 1 Mayıs (3) tarihinde yapılmış olduğu varsayıldığında, rüçhanlı başvuru üçüncü kişinin başvurusunu hükümden düşürecek ancak rüçhan hakkı konusu marka için koruma geçmişe etkili olarak başlayacaktır. Bir başka anlatımla, (3) nolu başvuru ile sağlanan koruma yine 1 Mayıs itibariyle geçerli olacak, geriye uzanmayacaktır. (3) ile sağlanan korumanın yegâne etkisi, (2)'nin hükümden düşmesinden ibaret kalacaktır²⁵⁶.

NOYAN'a göre, 556 sayılı MarkKHK'nin 27'nci maddesinin gerekçesi uyarınca, rüçhan hakkının hüküm ve sonuçları, rüçhan hakkının talep edildiği ilk başvuru tarihi itibariyle doğacaktır²⁵⁷.

²⁵⁵ BOZGEYİK, a.g.e s. 72.

²⁵⁶ BOZGEYİK, a.g.e, s. 72.

²⁵⁷ NOYAN, a.g.e, s. 181.

ARKAN'a göre, yabancı ülkede yapılmış olan başvuruya istinaden bu başvuru tarihinden itibaren altı aylık zaman zarfında Türkiye'de yapılan başvuru, yabancı ülkede yapılan ilk başvuru tarihi ile aynı tarihte yapılmış sayılacaktır²⁵⁸.

YASAMAN'a göre, 556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci maddesine göre "bir markanın tescili için usulüne uygun olarak yaptıkları başvurudan itibaren 6 ay süreyle" rüçhan hakkının kullanılabilmesi belirtilmiştir. Ancak bu hüküm yanlış anlaşılmaya müsait bir şekilde kaleme alınmıştır. Zira maddede, yapılan başvurunun markanın tescili için yapılan ilk başvuru olduğu belirtilmemiştir. Ancak Paris Antlaşması, uluslararası bir anlaşma olup, Türkiye bu anlaşmanın Stockholm Metni'ni 1994 yılında kabul edilmiştir. Bu tarihten itibaren bu anlaşmada yer alan kurallar, Türk iç hukuku kuralları hâline gelmiştir. Bu durum Paris Antlaşması'nda belirtilen ve rüçhan hakkı süresinin hesaplanması için başlangıç noktası olan başvurunun "ilk başvuru" olması gerektiği sonucu çıkmaktadır²⁵⁹.

OYTAÇ'a göre, yabancı ülkede yapılmış olan başvuruya istinaden bu başvuru tarihinden itibaren altı aylık zaman zarfında Türkiye'de yapılan başvuru, yabancı ülkede yapılan ilk başvuru tarihi ile aynı tarihte yapılmış sayılacağı yönündedir. Paris Antlaşması'nın madde 4. C. 4 gereğince; "*sonraki başvuru tarihinde sözü edilen önceki başvuru geri çekilmiş, terk edilmiş ya da kamusal incelemeye tâbi olmaksızın ve ileri sürülecek herhangi bir hak olmaksızın reddedilmişse ve rüçhanın başlamasına temel oluşturmamaktaysa aynı ülkede yapılan başvuru ilk başvuru olarak ele alınır.*". Bu hüküm uyarınca, rüçhan hakkının

²⁵⁸ ARKAN, Marka Hukuku, s. 63.

²⁵⁹ YASAMAN/YUSUFOĞLU, C. 2, s. 793.

süresinde kullanılması hâlinde, sonraki rüçhanlı başvuru tarihi ilk başvuru tarihine geri gider²⁶⁰.

Bizim katıldığımız görüş ise yabancı ülkede yapılmış olan başvuruya istinaden bu başvuru tarihinden itibaren altı aylık zaman zarfında Türkiye’de yapılan başvuru, yabancı ülkede yapılan ilk başvuru tarihine kadar geri gideceği yönündedir. Marka Yönetmeliği’nin 31’inci maddesine göre, “Rüçhan hakkı talebinin uygun bulunması halinde marka tescil belgesi ile sicile aşağıdaki şekilde şerh verilir. Bu markanın tescili için ilk defa idaresine tarih ve sayı ile müracaat edildiği anlaşılmış olup, bu tarihten itibaren rüçhan hakkına haizdir”. Bu hüküm doğrultusunda rüçhan hakkı başvurulardan itibaren hak olarak mevcut olacaktır. Rüçhan hakkının doğumu için sadece TPE’ye başvuruda bulunması yeterli olmayıp, TPE tarafından rüçhan hakkının doğumu için gerekli belgelerinde ayrı ayrı incelenmesi gerekir. Yoksa sadece başvuruda bulunmak rüçhan hakkının doğumu için yeterli değildir. Paris Antlaşması’nın 4. C. 4 hükmü gereğince “sonraki başvuru tarihinde sözü edilen önceki başvuru geri çekilmiş, terk edilmiş ya da kamusal incelemeye tâbi olmaksızın ve ileri sürülecek herhangi bir hak olmaksızın reddedilmişse ve rüçhanın başlamasına temel oluşturmamaktaysa aynı ülkede yapılan başvuru ilk başvuru olarak ele alınır.”. Bu hüküm uyarınca, rüçhan hakkının süresinde kullanılması hâlinde, sonraki rüçhanlı başvuru tarihi ilk başvuru tarihine geri gider. Türkiye Paris Antlaşması’na katılmış bir ülkedir. Bu antlaşma da uluslararası bir antlaşma olması sebebiyle Anayasa’nın 90’ıncı maddesinin 5’inci fıkrası gereğince

²⁶⁰ OYTAÇ, a.g.e s. 234.

kanun hükmündedir. Bu nedenle de Paris Antlaşması'nın hükümleri Türk hukukunda uygulama alanı bulacaktır.

Rüçhan hakkının usulüne uygun olarak ve zamanında kullanılması şartıyla, iki etkisi ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki; diğer başvuru ve tescillerin hükümsüz hâle gelmesi, diğeri ise rüçhan süresi içinde marka için öngörülen korumanın geçerli olmasıdır²⁶¹.

C. Rüçhan Hakkının Hükümsüzlüğe Etkisi

556 sayılı MarkKHK'nin 26'ncı maddesi hükmüne göre rüçhan hakkına dayanılarak, altı aylık süre içinde başvuru yapıldığı takdirde, rüçhan hakkının doğduğu tarihten itibaren üçüncü kişiler tarafından yapılacak rüçhan hakkına konu olan tescil başvurusunun mal veya hizmetler itibariyle kapsamdaki başvurular ve bunlar adına yapılacak marka tescilleri hüküm ifade etmez²⁶². Bu etki, hem sergi hem de başvuru rüçhanına ilişkin olarak, rüçhan hakkının talep edildiği başvurunun tarihi itibariyle ortaya çıkar.

Rüçhan talebinin usulüne uygun olarak kullanılması halinde, diğer bir deyişle, başvurusunun yapılması koşulu ile rüçhan hakkının doğduğu tarihten itibaren, üçüncü kişiler tarafından aynı mal ve hizmetler için yapılmış başvurular ve tesciller ipso iure geçersiz kılar²⁶³. Bir başvurunun rüçhan süresi içinde; fakat rüçhanlı başvurudan önce yapılması hâlinde, süresi içinde ve usulüne uygun olarak kullanılması şartıyla, daha önce başvuruda bulunmuş üçüncü kişinin başvurusu tescil aşamasına gelmiş olsa dahi rüçhan hakkı bu başvuru ve bu başvuruya dayanılarak

²⁶¹ BOZGEYİK, a.g.e s. 63.

²⁶² ÇOLAK, a.g.e, s. 95; NOYAN, Marka Hukuku, s.63.

²⁶³ ÇOLAK, a.g.e, s. 95.

yapılan tescili engelleyici etkiye sahiptir²⁶⁴. Örneğin, A isimli şahıs 31.01.2000 tarihinde başvuru yapmış olsa, bu durumda rüçhan hakkının 31.07.2000 tarihine kadar kullanılması gerekir. Bu süre içinde B isimli şahıs 31.05.2000 tarihinde başvuru kullanılmış olsa bu durumda rüçhanlı başvuru B'nin başvurusundan sonra yapılmış olmasına rağmen, bu başvuruyu hükümden düşürecek ve B'nin başvurusu hükümsüz hâle gelecektir.

Altı aylık süreden (ilk başvurudan) önce üçüncü kişiler tarafından Türkiye'de yapılan başvurular ile buna dayanan tesciller, rüçhan hakkının kullanılmasından etkilenmezler. Bu durumda, altı aylık süre içinde yapılacak bir başvuruya istinaden tescil işlemlerinin tamamlanması pratik olarak mümkün olmadığından, rüçhan hakkının tescilleri etkisiz kılma fonksiyonu da anlamını kaybetmektedir. Hükümden düşmesi varsayılan tescile ilişkin başvuru da zaten rüçhan hakkından etkilenmektedir²⁶⁵.

Rüçhan hakkının başvuru ile birlikte kullanılması gerekir. Türkiye'de yapılan ikinci başvuru rüçhan süresi içinde olsa bile, başvuru ile birlikte kullanılmadığı takdirde rüçhan hakkının sadece varlığı, başka başvuru veya tescilleri kendiliğinden engellemez. Başkası tarafından yapılan başvuru ve tescil rüçhanlı başvurudan hüküm ifade etmez. Bu durumda rüçhan süresi içinde yapılmış olmak şartıyla, rüçhanlı başvuru yapılmadan önceki başvurular hükümden düşer. Ancak Türkiye'de marka koruması rüçhanlı başvuru yapıldıktan sonra başlayacağından, bu başvurudan önce marka hakkında tecavüz oluşturan kullanımlar engellenemez. Rüçhan hakkı sahibi, 556 sayılı MarkKHK'nin 7'nci maddesinin 1'inci ve 8'inci maddesinin 4'üncü

²⁶⁴ BOZGEYİK, a.g.s s. 73.

²⁶⁵ BOZGEYİK, a.g.e s. 74.

fıkrası ile koruma yolu bulunmadığı takdirde, rüçhan süresi içinde olsa bile üçüncü kişilerin rüçhan hakkının kullanılmasından önceki fiillerini marka hakkına dayanarak engelleyemez²⁶⁶.

Anlaşılabacağı üzere, rüçhan hakkı, bir marka hakkı için öncelikle başvuru veya tescil ettirme amacı taşıdığından, özü itibariyle diğer başvuruları engelleme veya yapılmış başvuru veya tescilleri hükümden düşürme özelliğine sahiptir. Bu durum başvuru rüçhanına ilişkin olarak 556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci maddesinin 2'inci fıkrasında düzenlenmiş olmakla birlikte, sergi rüçhanı konusunda diğer başvuruların akıbeti ve rüçhan hakkının kullanılmasının etkisi açıkça düzenlenmemiştir. Bununla birlikte, başvuru rüçhanındaki etkilerin burada da söz konusu olduğunun kabulü gerekir²⁶⁷.

D. Rüçhan Hakkının Koruma Etkisi

556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci maddesinin 2'nci fıkrasında, üçüncü kişiler tarafından yapılacak rüçhan hakkına konu olan tescil başvurusunun mal veya hizmetler itibariyle kapsamındaki başvurular ve bunlar adına yapılacak marka tescillerinin hüküm ifade etmeyeceği hükmü yer almıştır²⁶⁸. Görüldüğü üzere, Türk hukukuna göre, rüçhan hakkına tanınan koruma sınırlı bir korumadır. Sadece rüçhan süresi içindeki tescil taleplerine karşı korunmayı sağlamaktadır²⁶⁹. Paris Antlaşması'nın 4/B maddesine göre ise, rüçhan hakkı sahibi, sadece tescil taleplerine karşı değil, aynı zamanda bu süre zarfında gerçekleşecek izinsiz kullanımlara karşı

²⁶⁶ BOZGEYİK, a.g.e, s. 74.

²⁶⁷ DEMİRCİ, a.g.e, s. 101.

²⁶⁸ NOYAN, Marka Hukuku, s. 63.

²⁶⁹ KARGI, a.g.e, s. 208.

da korunacaktır²⁷⁰. Anayasa 90'ncı madde doğrultusunda hareket edilecek olursa, Türkiye Paris Antlaşması'na taraf bir ülke olarak, bu anlaşmada yer alan hükümler Türk hukuku içinde uygulama alanı bulacaktır. Bu doğrultuda rüçhan hakkının, sadece tescil taleplerine karşı değil, aynı zamanda bu süre zarfında gerçekleşecek izinsiz kullanımlara karşı da koruma alanı bulması gerektiği kanaatindeyiz.

Rüçhan hakkı, 556 sayılı MarkKHK'de belirtilen altı aylık süre içinde, ilk başvuruyu yapan kişiyi üçüncü kişilerin, aynı veya benzer markayı tescil etme girişimlerine ve kullanımlarına karşı korumaktadır. Rüçhan hakkının koruma etkisi, ilk tescil tarihinden sonraki altı ay içinde, markanın Türkiye'de tescil için başvurulması halinde, markaya sağlanan koruma, ilk tescil talebinden itibaren işlemeye başlar. Türkiye'de yapılan tescil başvurusunun koruyucu etkisi, geriye etkili olarak ilk tescil tarihinden itibaren işlemeye başlar. Ancak rüçhan hakkına bağlı olan koruyucu etkinin hüküm ifade edebilmesi için, aynı markanın Türkiye'de tescili için başvurulması gerekmektedir²⁷¹. Türkiye'de tescil talebi yapılmadığı sürece, rüçhan hakkına sahip olan kimse üçüncü kişilerin başvuru veya tescillerini veya markanın Türkiye'de izinsiz kullanımını sadece bu hakka dayanarak engelleyemez. Bu durumda, hak sahibi tarafından rüçhanlı başvurunun yapılmaması veya bu başvuru ile birlikte rüçhan hakkının talep edilmiş olmaması şartıyla, üçüncü kişilerin altı aylık süre içinde yaptıkları başvuru veya gerçekleşen tescilleri korunur. Ancak, aynı süre içinde markanın sadece kullanılmış olması üçüncü kişiler yararına bir hak doğurmaz. Bu süre zarfında olmak şartıyla, markanın bir başka kimse tarafından

²⁷⁰ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku C.2, s. 797.

²⁷¹ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku C.2, s. 797.

kullanılması, kullanım önceliği nedeniyle rüçhanlı başvuruyu engelleyemez. Ancak, rüçhanlı başvurudan önce üçüncü kişilerin kazanmış olduğu haklar korunur²⁷².

E. Rüçhan Hakkının Sınırları

Rüçhan hakkı ilk başvuruya dayalı bir haktır²⁷³. Geçerli bir ilk başvuruyu takip eden ve sonradan yapılan ikinci başvurunun rüçhan hakkı olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Rüçhan hakkı, bu haktan faydalanan kişiye Paris Antlaşması'na taraf bir başka ülkede öncelikli olarak tescil ettirme hakkı verir. Böylece rüçhan hakkından faydalanacak kişi, ikinci başvuruyu yaptığı tarihte, önceki kullanımlara ve tescil taleplerine karşı korunmuş olur. Rüçhan hakkı, bu korumayla bunu talep eden hak sahibine ilk tescilin yapıldığı ülkede, sağlanan hakların tümünü bahşetmemektedir. Rüçhan hakkı, markanın tesciline bağlı tüm etkilerin ilk tescil tarihinden itibaren başlaması sonucunu doğurmaz²⁷⁴.

İkinci başvuru tarihinden önce, yapılan tescil başvurusunun reddi talep edilebileceği gibi, aynı veya benzer bir marka tescil edilmişse, hükümsüzlüğü talep edilebilir. Ancak aynı veya benzer markanın kullanımı söz konusu ise markaya tecavüz edildiği iddiasında bulunulamaz. Marka hakkına tecavüz ancak ikinci başvuru tarihinden sonraki bir dönemde marka izinsiz olarak kullanılmışsa bahsedilebilir²⁷⁵. Nitekim bu durum rüçhan hakkının aynı marka hakkının birden çok ülkede aynı anda tescil edilmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmak amacı ile başka ülkelerde tescil ettirmek için 6 aylık koruma süresi tanınması amacına uygundur.

²⁷² BOZGEYİK, a.g.e, s. 76

²⁷³ KARGI, a.g.e, s. 199.

²⁷⁴ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, a. 798.

²⁷⁵ YASAMAN/ YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 798.

Rüçhan hakkına getirilen bir diğerk sınırlama da, Paris Antlaşması'nın 4/B hükmüne göre, markanın ilk tescil tarihinden önce, üçüncü kişilerin bu marka üzerinde bir hak elde etmeleri hâlinde, bu hakkın saklı kalmasıdır.

Rüçhan hakkı sınırlı bir koruma sağlamaktadır. Bu hak markanın koruma süresini değıştirmez. Markanın koruma süresini, ilk tescil talebinin yapıldığı tarihe kadar uzatmaz. İkinci tescil talebi, Türkiye'de tescil edilecek marka için başlangıç tarihi olarak kabul edilmektedir. Bu tarihten itibaren 10 yıl süreyle marka korunur²⁷⁶.

F. Rüçhan Hakkının Sicile Şerhi

Marka Yönetmeliğı'nin 31'inci maddesine göre "Bu tasarım ilk defa ... tarihinde ...'de sergide teşhir edildiğı ... tarafından düzenlenen ... tarih ve ... sayılı belgesinden anlaşılması olmakla ... tarihinden itibaren rüçhan hakkını haizdir." şeklinde hükmü ile rüçhan hakkı talebinin uygun bulunması halinde marka tescil belgesi ile marka siciline şerh verileceğı düzenlenmiştir.

Rüçhan hakkının sicile şerhi, şerh metinlerinin içeriğinden de anlaşılacağı üzere, müracaat tarihinin dolayısı ile bu tarihten itibaren rüçhan hakkının kazanıldığı bilgisinin ve rüçhan hakkının doğduğu, hüküm ve sonuçlarını meydana getirdiğı tarihin belirlenmesi açısından son derece önemlidir²⁷⁷.

Daha önce de belirttiğimiz üzere marka hukukuna ilişkin rüçhan hakkı ancak ilk yapılan başvuruya bağılı olarak meydana gelmektedir. Gerek Türk hukukunda gerekse uluslararası hukukta rüçhan hakkına sadece ilk başvuru ve ilk başvuruya konu edilen haklar konu olabilmektedir. Türkiye'de Paris Antlaşması'na taraf bir

²⁷⁶ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 795.

²⁷⁷ NOYAN, a.g.e, s. 181.

ülke olduğundan Paris Antlaşması'nda yer alan hükümler Türk hukuku için de geçerli olacaktır. Bu nedenle rüçhan hakkına yönelik bir başvuruda bulunulması halinde öncelikle Paris Antlaşması'nda yapılan düzenleme uyarınca zorunlu olan şartlar arasında yer alan beyanların yapılması şartı aranmaktadır²⁷⁸.

Başvuru sırasında rüçhan hakkının kullanılması için, matbu başvuru formu üzerindeki ilgili alanların ve rüçhan hakkı kullanımına ilişkin ödeme bilgilerini içeren talep formunun doldurularak TPE'ye teslim edilmesi gerekmektedir²⁷⁹.

IV. RÜÇHAN HAKKIYLA İLGİLİ HUKUKÎ İŞLEMLER

556 sayılı MarkKHK'nin 16'ncı maddesinin 1'inci maddesi gereğince marka, tescil edildiği mal ve hizmetlerin tümü veya bir kısmı için devredilebilir²⁸⁰. Anılan hükmün 2'nci fıkrasına göre, bir işlemin aktif ve pasifleri ile birlikte devri, aksi kararlaştırılmamışsa, işletmeye ait markanın devrini de kapsar²⁸¹. 556 sayılı MarkKHK'nin 15'inci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre bir işletmenin aktif ve pasifleri ile birlikte devri ile mahkeme kararının sonucu olan devir hariç, tescilli marka üzerindeki sağlar arası işlemler yazılı şekle tabidir²⁸². 556 sayılı MarkKHK'nin 16'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasına göre aksi sözleşmeler hükümsüz niteliktedir.

Markanın devri mal ve hizmetlerin coğrafi kaynağı, kalitesi veya markanın kendisi ile ilgili olarak halkı yanılgıya düşürecek nitelikte ise, yeni marka sahibi halkı yanılgıya düşürmeyecek şekilde mal veya hizmetlerde marka tescilinin sınırlı

²⁷⁸ DEMİRCİ, a.g.e, s. 104.

²⁷⁹ DEMİRCİ, a.g.e, s. 104.

²⁸⁰ HELVACI/KENDİGELEN, a.g.e, s. 408.

²⁸¹ AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, a.g.e, s. 253.

²⁸² AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, a.g.e, s. 293.

bir hâle getirilmesini kabul etmediği takdirde, devir işlemi Enstitü tarafından yapılacaktır²⁸³. Tescilli bir markanın devri sırasında, aynı markanın veya ayırt edilemeyecek derecede benzerinin, aynı veya halkı yanılgıya düşürecek derecede benzeri mal ve hizmetler için başka marka tescilinin bulunması halinde, bu malların devredilmesi şarttır²⁸⁴.

Devir, devir iradesinin içeriği ile orantılı olarak markayı kısmen veya tamamen marka hukuku sahibinin mal varlığından çıkartan tasarrufi bir işlemdir. Markanın devrinden önce, devrinin taahhüt edilmesi de mümkündür. Markanın devrinin taahhüt edilmesi, devirden farklı olarak borçlandırıcı bir işlemdir²⁸⁵.

Devir, taraflardan birinin talebi üzerine, marka siciline kayıt edilir ve resmî marka gazetesinde yayınlanır. 556 sayılı MarkKHK'nin 16'ncı maddesinin son fıkrasına göre devir sicile kayıt edilmediği sürece taraflar markanın tescilinden yetkileri iyiniyetli üçüncü kişiye karşı ileri süremez²⁸⁶.

Rüçhan hakkının markadan bağımsız olarak devrinin mümkün olup olmadığı konusunda 556 sayılı MarkKHK'de açık bir düzenleme bulunmamaktadır.

Rüçhan hakkı, markayı tescil ettirme konusunda sahip olunan bir öncelik hakkıdır. Hak sahibi, bu hak ile başvurunun yapıldığı devletten başka bir devlette veya serginin yapıldığı ya da bundan başka bir devlette marka için öncelikle başvurma ve tescil hakkı elde eder. Böylece hak sahibi markayı üçüncü kişilere karşı öncelikli olarak tescil ettirebilmekte ve rüçhan hakkına dayalı olarak diğer başvuru

²⁸³ POROY/YASAMAN, a.g.e, s. 523.

²⁸⁴ POROY/YASAMAN, a.g.e, s. 523.

²⁸⁵ HELVACI/KENDİGELEN, a.g.e, s. 408.

²⁸⁶ AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, a.g.e, s. 197.

ve tescilleri hükümsüz hâle getirmektedir²⁸⁷. Bu nedenle hak sahibine tanınan bu hak, hak sahibi açısından önemli bir hukukî ve ekonomik bir avantajdır. Her ne kadar rüçhan hakkının marka gibi ekonomik bir değeri olup olamadığına ilişkin bir açıklama yer almasa da, rüçhan hakkı sahibine tanınan avantajlar rüçhan hakkının da ekonomik bir değeri olabileceğini gösterir. Bu nedenle bu hak, hak sahibinin malvarlığına ilişkin bir haktır²⁸⁸.

Rüçhan hakkının ne şekilde devredileceği, hükümleri, rüçhanlı başvuru devralan kimse tarafından yapılacağında devir sözleşmesinin de ibraz edilmesi gerektiği gibi ihtimallere ilişkin hukukî bir düzenleme getirilmemiştir. Öğretide rüçhan hakkının markadan bağımsız devrine ilişkin olarak muhtemel sorunlar üzerinde durulmamıştır. Ancak bu durum rüçhan hakkının bağımsız bir ekonomik değer olarak müstakilen devredilmesine engel olmamıştır²⁸⁹.

Marka sahibi, ilk tescilden sonra markanın diğer ülkelerde tescil edilebilmesi için başvurulabilir. Bu genel bir kuraldır. Bunun yanında marka sahibi, markasını belli bir ülkede kullanılmak üzere başka bir kişiye devredebilir. Bu durumda markanın devri sadece bir ülke ile sınırlandırılabilir. Paris Antlaşması'nın 6/3 hükmüne göre, "Paris Antlaşması'na üye bir ülkede tescilli bir marka, markanın ilk tescil edildiği ülke de dâhil olmak üzere, diğer birlik ülkelerinde tescil edilen markalardan bağımsızdır." Bu hükümden de anlaşılacağı üzere, Paris Antlaşması'na göre, marka hakkı, sadece tescil edildiği ülke ile sınırlıdır. Bu şekilde, bir markanın

²⁸⁷ KARGI, a.g.e, s. 193.

²⁸⁸ BOZGEYİK, a.g.e, s. 62.

²⁸⁹ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 787

farklı ülkelerde farklı kişiler adına tescili mümkün kılınmıştır²⁹⁰. Bu şekilde rüçhan hakkının devri, 556 sayılı MarkKHK’de yasaklanmamıştır.

Rüçhan hakkı tek başına üçüncü kişilere devredilebilmektedir. Bu devir sonucunda rüçhan hakkının asıl sahibi, artık ilk başvuruda bulunan kişi olmayacaktır.

Markanın devrinde dikkat edilmesi gereken husus, markayı Türkiye’de tescil ettirmek veya rüçhan hakkından faydalanmak isteyen kişinin, rüçhan hakkından faydalanabilecek kişiler arasında olmasıdır. Buna göre Türkiye’de rüçhan hakkından faydalanmak için ilk tescilin Paris Antlaşması’na taraf ülkelerden birinde yapılması hâlinde rüçhan hakkını devralan kişinin ya Paris Antlaşması’na üye ülkelerden birinin mensubu olmamakla beraber, onlardan birinde ikametgâhı olmalı ya da işler durumda bir ticarî işletmesi olmalıdır. Tescil başvurusu Paris Antlaşması’na taraf olmayan ülkelerden birinde yapılırsa, Türkiye’de aynı markanın tescili için rüçhan hakkından faydalanmak isteyen kişinin Paris Antlaşması’na üye ülkelerden birinin uyruğu vatandaşı olması gerekmektedir²⁹¹.

Her ne kadar Türkiye’de rüçhan hakkından faydalanacak kişiler arasında olmayan bir kişiye rüçhan hakkının devri mümkün olsa da, rüçhan hakkının kullanılması için gereken şartlar oluşmadığı sürece, rüçhan hakkını devralan kişi bu haktan faydalanmaz. Ancak rüçhan hakkından faydalanmayan kişi, bu hakkını, rüçhan hakkından faydalanabilecek bir kişiye devredilebilir. Bu devir geçerli olup, markanın devralan adına tescilini sağlayan hak doğurucu bir devirdir²⁹².

²⁹⁰ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 786.

²⁹¹ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 786.

²⁹² YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 787.

Rüçhan hakkının, rüçhan hakkını kullanabilecek bir kişiye devri hâlinde hakkı devralan önceki bir tescile dayanabilir. Bu da, rüçhan hakkının bağımsızlığı ve marka hakkının belli bir ülkede kullanılmak üzere devri ilkelerine uygundur²⁹³.

Marka, işletme rehini kapsamında veya işletme rehininden bağımsız olarak rehin edilebilir. Marka, işletme rehini kapsamında rehine dilecek olursa bu noterde yapılan bir sözleşme ile olur; rehin işlemi ticaret siciline kaydedilebilir, ayrıca durum marka siciline de bildirilir²⁹⁴. Burada üzerinde durulması gereken konu, rüçhan hakkının da marka hakkında da olduğu gibi devredilebilip, devredilemeyeceğidir. Rüçhan hakkının rehin edilebileceğine ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Kanaatimiz de rüçhan hakkının rehin edilemeyeceği yönündedir. Yukarıda da izah ettiğimiz üzere rüçhan hakkı kişiye öncelik tanıyan bir haktır. Bu hak, 556 sayılı MarkKHK'nin ilgili hükümleri doğrultusunda 6 aylık süre içinde kullanılmalıdır. Bu süre içerisinde kullanılmayan rüçhan hakkının düşeceği belirtilerek bu sürenin hak düşürücü süre olduğu kabul edilmiştir²⁹⁵. Rüçhan hakkının kullanılması süre ile sınırlı olduğu için rüçhan hakkı rehin edilemeyecektir.

Marka hakkı, hak sahibinin ölümüyle beraber mirasçılara geçebilen bir haktır. Rüçhan hakkının ekonomik değeri olan bir hak olmasından hareket edilerek miras hukukuna konu edilebileceği sonucuna varılmaktadır. Zira rüçhan hakkı, hak sahibine maddî menfaat sağlayan bir haktır.

²⁹³ YASAMAN/YUSUFOĞLU, Marka Hukuku, C.2, s. 789.

²⁹⁴ HELVACI/KENDİGELEN, a.g.e, s. 410.

²⁹⁵ ARKAN, Marka Hukuku, s. 63.

Miras ile ölen kimsenin malvarlığı yani mallarının, hak, alacak ve borçlarının bütünü anlaşılır²⁹⁶. Mirasın söz konusu olabilmesi için ölenin, az da olsa, mallarının bulunması şarttır. Burada, miras yolu ile geçişi söz konusu olan haklar, malvarlığı haklarıdır, şahsa bağlı haklar buraya girmez²⁹⁷. Rüçhan hakkı da yukarıda izah ettiğimiz üzere malvarlığına dayalı bir haktır. Bu sebeplerle rüçhan hakkının da miras yoluyla mirasçılara geçebileceği kabul edilmelidir.

V. RÜÇHAN HAKKININ SONA ERMESİ

A. Rüçhan Hakkının Süresi İçinde Kullanılmaması

556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci maddesinin 1'inci fıkrası gereğince ilk başvurudan itibaren 6 ay içinde kullanılmayan rüçhan hakkı düşer.

Rüçhan hakkında sahip olan kimse, aynı mal ve hizmetlere ilişkin olarak aynı marka için Türkiye'de yetkili mercilere tescil başvurusunda bulunmadığı, böyle bir başvuruyu yapmış olsa bile, bununla birlikte rüçhan hakkı talep edilmediği ve bu şekilde 6 aylık süre dolduğu takdirde rüçhan hakkı düşmüş olur²⁹⁸.

Rüçhan hakkı sürelerinin mücbir sebebe dayanılarak uzatılması gibi bir durum mümkün değildir. Zira, bu süreler içinde kullanılmayan rüçhan hakkının düşeceği 556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci maddesinin 1'inci fıkrası ile kesin bir biçimde hükme bağlanmıştır.

Böyle bir durumda marka için başkaları tarafından yapılan başvuru veya tesciller hükümsüzlük riskinden kurtulmuş ve markanın bu kimseler adına tescili

²⁹⁶ İMRE, Z/ERMAN, Z.: Miras Hukuku, B. 7, İstanbul 2009, s. 9.

²⁹⁷ İMRE/ERMAN, a.g.e, s. 9.

²⁹⁸ AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, a.g.e, s. 252.

mümkün hâle gelmiş olur. Ancak, rüçhan hakkı sahibinin altı aylık sürenin sonuna kadar bu hakkını kullanması veya rüçhana dayanan yeni bir başvuru yapması mümkün olduğundan, bu sonucun ortaya çıkması için altı aylık rüçhan süresi dolmuş olmaktadır²⁹⁹.

B. Rüçhan Hakkından Vazgeçilmesi

Marka sahibi, markanın kullanılacağı mal veya hizmetlerin tamamından veya bir kısmından vazgeçebilir. 556 sayılı MarkKHK'nin 46'ncı maddesinin 1'inci fıkrasına göre, vazgeçme yazılı olarak TPE'ye bildirilir ve marka siciline kayıt tarihi itibarıyla hüküm ifade eder.

Marka Yönetmeliği'nin 31'inci maddesi ile rüçhan hakkı talebinin uygun bulunması halinde marka tescil belgesi ile marka siciline "Bu markanın tescili için ilk defa idaresine tarih ve sayı ile müracaat edildiği anlaşılmış olup, bu tarihten itibaren rüçhan hakkına haizdir." şeklinde şerh verileceği düzenlenmiştir. Böylece marka üzerinde rüçhan hakkı doğacaktır. MarkKHK'nin 25'inci maddesinin 1'inci fıkrası gereğince 6 ay içerisinde kullanılmayan rüçhan hakkı sona erecektir.

Her ne kadar 556 sayılı MarkKHK'de rüçhan hakkı sahibinin bu haktan vazgeçme ile bu hakkın sona ereceğine ilişkin bir hüküm bulunmasa da rüçhan hakkının, hak sahibi tarafından vazgeçildiğinin sicile bildirmesi ile beraber sona ereceği kanaatindeyiz.

²⁹⁹ BOZGEYİK, a.g.e s. 82.

SONUÇ

Marka bir işletmenin mal ve hizmetlerini, diğer markaların mal ve hizmetlerinden ayırt etmeye yarayan işarettir. Marka sahibi, markadan doğan haklarını korumak için markalarını tescil ettirmektedir. Marka tescil başvurusunda bulunan bir kişi aynı markayı, aynı mal ve hizmetler için farklı bir ülkede tescil ettirme ihtiyacı hissedebilir. Ancak, marka sahibi burada büyük bir riskle karşılaşabilir. İlk ülkedeki tescil ile sonraki tescil arasında geçecek süre içerisinde, marka başkaları tarafından tescil edilebilir veya kullanılabilir. Bu durumda marka üzerinde markanın ilk sahibinden sonra tescil başvurusunda bulunan kişi de hak iddiasında bulunabilir. Bu riski ortadan kaldırmak amacı ile 1883 tarihli Paris Antlaşması ile “rüçhan hakkı” öngörülmüştür. Rüçhan hakkı, Paris Antlaşması'nın 4'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Rüçhan hakkından faydalanacak kişi, markasının ilk tescil tarihinden itibaren 6 aylık bir süre içine rüçhan hakkından faydalanır. İlk başvuru ile ikinci başvuru arasında geçecek süre içerisinde, üçüncü kişiler tarafından yapılacak rüçhan hakkına konu olan tescil başvurusunun mal ve hizmetler itibariyle kapsamındaki başvurular ve bunlar adına yapılacak marka tescilleri hüküm ifade etmeyecektir. Rüçhan hakkı, bu haktan faydalanan kişiye, aynı markayı ve aynı mal ve hizmetleri içeren taleplere karşı, süre ile sınırlı bir hak tanımaktadır.

Ülkemizde rüçhan hakkı, 556 sayılı MarkKHK'de Paris Antlaşması'nın 4'üncü maddesi dikkate alınarak düzenlenmiştir. Ancak bu düzenleme Paris Antlaşması'ndaki kadar kapsamlı olmamıştır. Bu nedenle 556 sayılı MarkKHK'deki boşluklar Paris Antlaşması ile doldurulmuştur. Paris Antlaşması'nda 4/C hükmünde rüçhan hakkının, ilk başvuru tarihinden itibaren işlemeye başlayacağı açıkça belirtilmiştir. Oysa, 556 sayılı MarkKHK'nin 25'nci maddesinde rüçhan hakkının ilk

başvuru tarihinden itibaren işleyeceği belirtilmemiştir. Bu nedenle 556 sayılı MarkKHK yanlış anlaşılmaya müsait bir şekilde kaleme alınmıştır. Zira ilk başvuru, rüçhan hakkı için doğurucu bir etki yaratmaktadır. Aksi takdirde bir marka ile ilgili olarak, ilk tescilden sonraki bir tescile dayanarak rüçhan hakkı talep edilemeyecektir. İlk başvuru bu kadar önemliken 556 sayılı MarkKHK’de yer verilmemesi kanunda bir boşluğun olduğunu göstermektedir. Bu boşluk Paris Antlaşması ile doldurulmuştur. Türkiye, Paris Antlaşması’na taraf bir ülke olup, bu sözleşme dâhilindeki kurallar Anayasa’nın 90’ıncı maddesinde yer alan “usulüne göre yürürlüğe konmuş milletlerarası anlaşmalar kanun hükmündedir” ibaresi doğrultusunda Türk iç hukuku kuralları hâline gelmiştir. Bu nedenle Paris Antlaşması’nda belirtilen rüçhan hakkının ilk başvuru tarihinden itibaren başlayacağı hükmü, Türk iç hukuku içinde geçerli olup, 556 sayılı MarkKHK’deki boşluk bu hüküm ile doldurulmuştur. Her ne kadar 556 sayılı MarkKHK’de yer alan bu boşluk Paris Antlaşması hükümleri ile doldurulmuş olsa da, kanun şüpheye yer vermeyecek şekilde düzenlenmelidir. Bu nedenle de 556 sayılı MarkKHK’de rüçhan hakkının ilk başvuruya dayalı bir hak olduğunu düzenleyen açık bir hükme yer verilmedi.

556 sayılı MarkKHK’de yer almayıp, Paris Antlaşması’nın 4/C hükmünde yer alan ve ilk başvuru konusuna istisna getiren bir durum söz konusudur. Bu hükme göre, ilk başvuru olmasa da yapılan ikinci başvuru ilk başvuru olarak kabul edilir ve bu başvuru tarihinden itibaren 6 ay içinde rüçhan hakkı talep edilebilir. Avrupa Topluluğu Topluluk Markası Tüzüğü’nün 29’uncü maddesinin 4’üncü fıkrası da aynı yönde düzenleme getirmiştir. İkinci başvurunun, ilk başvuru kabul edilebilmesi bazı şartların gerçekleşmesine bağlanmıştır. Buna göre; yapılan ilk başvuru ile ikinci başvurunun konusu aynı olmalı, yapılan her iki başvuru da aynı ülkede olmalı,

sonraki başvurunun yapıldığı tarihte, ilk başvuru talebi reddedilmiş, geri çekilmiş veya terk edilmiş olmalıdır. Böylece başvuru üçüncü kişilerin incelemelerine tâbi tutulmamış olacak ve buna bağlı haklar doğmamış olacaktır. Son olarak da, önceki başvuru, henüz rüçhan hakkına dayanak olarak kullanılmamış olmalıdır. Bu şartlar dâhilinde yapılan ikinci başvuru, ilk başvuru olarak kabul edilecektir. 556 sayılı MarkKHK’de bu hükme yer verilmemiş olması büyük bir eksikliktir. Bu eksikliğin giderilerek, 556 sayılı MarkKHK’de, ilk başvuru olmasa da yapılan ikinci başvuru ilk başvuru olarak kabul edileceği durumların açık bir şekilde hüküm altına alınması hukukî menfaatler açısından yerinde olacaktır.

Rüçhan hakkı ya uluslararası antlaşmalara dayanan tescil yoluyla ya da sergilerde teşhir yoluyla kazanılır. 556 sayılı MarkKHK’nin 25’inci maddesine göre, Paris Antlaşması’na dâhil ülkelerden birine dâhil veya bu ülkelerden birine dâhil olmamakla birlikte onlardan birinde ikametgâhı ve işler durumunda bir ticarî müessesesi bulunan gerçek veya tüzel kişiler, bu ülkelerden herhangi birinde yetkili mercilere bir markanın tescili için usulüne uygun olarak yaptıkları başvuru tarihinden itibaren 6 ay süre ile marka için tescil belgesi olmak üzere Türkiye’de başvuru yapma konusunda rüçhan hakkından yararlanırlar.

Başvuru rüçhanından yararlanacak kimsenin, ilk marka başvurusu ile rüçhan hakkı talep edilen ikinci marka başvurusunun aynı marka ile aynı mal ve hizmet sınıfları için yapılması gerekir. Burada açıkça ayniyet şartı aranmaktadır. Doktrinde ayniyet şartı çeşitli şekillerde ele alınmıştır. Bir kısım görüş, ilk tescil başvurusu ile, ikinci tescil başvurusundaki marka ve ilgili mal ve hizmetler açısından aynı veya ayırt edilemeyecek derecede benzerliğin aranması gerektiği yönündedir. Diğer bir kısım görüş ise; ilk başvuruda yer almayan ya da farklı yeni eklemeler içeren ürün,

mal ve hizmetler için tescil talep edilmesinin mümkün olmayacağı ve tescil konusu ürün, mal ve hizmetlerin, ilk tescil başvurusundan geniş olmaması ve farklılıklar içermemesi yönündedir. Kanaatimizce ayniyet şartı dar bir şekilde yorumlanmamalıdır. Aksi takdirde, rüçhan hakkının alanı daraltılmış olur ve aynı kabul edilebilecek kriterdeki markaların rüçhan hakkından faydalanmasına engel olunmuş oluruz. Bu durum da rüçhan hakkının amacına ters düşer. Bu nedenle, markalar arasında bir benzerlik aranmalı ve ikinci başvuruda yer alan değişikliğin markanın ayırt edici kriterini ortadan kaldırmaması gerekir.

Sergilerde teşhir itibariyle doğan rüçhan hakkı ise, 556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci maddesinin 5'inci fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre, antlaşmaya dâhil ülkelerde açılan resmî veya resmen tanınmış sergilerde mallarını veya hizmetlerini markalı olarak teşhir edenlerin, teşhir veya sergi açılmadan sergi yerine görünür şekilde koymuş ise, koyma tarihinden itibaren 6 ay serginin düzenlendiği ülkede o markayı tescil ettirmede öncelik sahibi olmaları şeklinde karşımıza çıkar.

Rüçhan hakkının hükmü 556 sayılı MarkKHK'nin 27'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, rüçhan hakkının hüküm ve sonuçları, rüçhan hakkının talep edildiği başvurunun tarihi itibariyle doğar. Rüçhan hakkının geçerli olabilmesi için usulüne uygun olarak rüçhan başvurusu yapılmalıdır. Başvuru usulüne uygun olmazsa bu takdirde rüçhan hakkından faydalanılamayacaktır. Doktrinde, yabancı bir başvuruya istinaden doğan rüçhan hakkının Türkiye'deki başvuruda kullanılması hâlinde, ikinci başvurunun hangi tarihten itibaren geçerli olacağı konusunda görüş ayrılığı ortaya çıkmıştır. Bizimde katılığımız görüş doğrultusunda, yabancı bir başvuruya istinaden doğan rüçhan hakkının, Türkiye'deki başvuruda kullanılması hâlinde, ikinci başvurunun ilk başvuru tarihine kadar geri gideceği yönündedir.

Rüçhan hakkı ilk başvurudan doğan bir haktır. Rüçhan hakkının ilk başvuru tarihinden itibaren işleyeceği Paris Antlaşması'nın 4/C-2 hükmünde açıkça belirtilmiştir. Ancak rüçhan hakkının ilk başvurudan kaynaklandığı 556 sayılı MarkKHK'de belirtilmemiştir. Türkiye Paris Antlaşması'na katılmış bir ülkedir. Bu anlaşmada uluslararası bir antlaşma olması sebebiyle Anayasa'nın 90'ıncı maddesinin 5'inci fıkrası gereğince Paris Antlaşması'nın hükümleri Türk hukukunda uygulama alanı bulacaktır.

Rüçhan bazı hukukî işlemlere de konu olabilmektedir. 556 sayılı MarkKHK'nin 16'ncı maddesinin 1'inci maddesi gereğince marka, tescil edildiği mal ve hizmetlerin tümü veya bir kısmı için devredilebilir. Anılan hükmün 2'nci fıkrasına göre, bir işlemin aktif ve pasifleri ile birlikte devri, aksi kararlaştırılmamışsa, işletmeye ait markanın devrini de kapsar. Rüçhan hakkının markadan bağımsız olarak devrinin mümkün olup olmadığı konusunda 556 Sayılı MarkKHK'de bir düzenleme bulunmamaktadır. Rüçhan hakkı hak sahibine markayı üçüncü kişilere karşı öncelikli olarak tescil ettirebilme ve rüçhan hakkına dayalı olarak diğer başvuru ve tescilleri hükümsüz hâle getirme hakkı tanımaktadır. Bu nedenle hak sahibine tanınan bu hak, hak sahibi açısından önemli bir hukukî ve ekonomik bir avantajdır. Her ne kadar rüçhan hakkının marka gibi ekonomik bir değeri olup olmadığına ilişkin bir açıklama yer almasa da, rüçhan hakkı sahibine tanınan avantajlar rüçhan hakkının da ekonomik bir değeri olabileceğini gösterir. Bu nedenle de bu hak, hak sahibinin malvarlığına ilişkin bir hak olup, rüçhan hakkının markadan bağımsız olarak devride söz konusu olabilecektir. Bu konuda 556 sayılı MarkKHK'de rüçhan hakkının devri konusunda bir hükme yer verilmemiş olmaması bir eksiklik olup, bu konuda düzenleme yapılmasını gerektirmektedir.

Rüçhan hakkı iki şekilde sona ermektedir. Buna göre rüçhan hakkı, 556 sayılı MarkKHK'nin 25'inci maddesinin 1'inci fıkrası gereğince ilk başvurudan itibaren 6 ay içinde kullanılmayarak düşer ve bu doğrultuda sona erer. Diğer bir şekilde ise rüçhan hakkı, bu haktan vazgeçme ile sona erer. Her ne kadar 556 sayılı MarkKHK'de rüçhan hakkı hak sahibinin bu haktan vazgeçme ile bu hakkın sona ereceğine ilişkin bir hüküm bulunmasa da marka sahibinin, markanın kullanılacağı mal ve hizmetlerin tamamından veya bir kısmından vazgeçebileceği ve 556 sayılı MarkKHK'nin 46'ıncı maddesinin 1'inci fıkrasına göre, vazgeçmenin yazılı olarak TPE'ye bildirildiği ve marka siciline kayıt tarihi itibarıyla hüküm ifade edeceği hükmü dikkate alındığında rüçhan hakkının, hak sahibi tarafından vazgeçtiğini sicile bildirmesi ile beraber sona ereceği kanaatindeyiz.

BİBLİYOGRAFYA

- ARKAN SABİH,** :Marka Hukuku (Marka Hukuku), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, C. 1, Ankara 1997
- ARKAN SABİH,** :Ticarî İşletme Hukuku (Ticari İşletme Hukuku), B. 18, Ankara 2013.
- ARKAN SABİH,** :Yabancı Markaların Türkiye’de Korunması (Yabancı Markaların Türkiye’de Korunması) BATIDER, C. 20, Haziran 1999, s. 5-17.
- AYHAN RIZA,** :Ticarî İşletme Hukuku, B. 2, Ankara 2007.
- AYHAN RIZA/ÖZDAMAR MEHMET/**
- ÇAĞLAR HAYRETTİN,** :Ticarî İşletme Hukuku, B.6, Ankara 2013.
- ÇAĞLAR HAYRETTİN,** :Marka Hukuku Temel Esasları, B.1, Ankara 2013.
- BOZGEYİK HAYRİ,** :”Markalarda Rüçhan Hakları”, Fikrî Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi, C. 7, S. 1, Ocak 2007, s. 49-83.
- CAMCI ÖMER,** :Marka Davaları, İstanbul 1999.

- ÇOLAK UĞUR,** :Türk Marka Hukuku, B.4, Ankara 2014.
- DEMİRCİ CEREN,** :”Sinaî Haklarda Rüçhan Hakkı”,
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,
Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü, İstanbul 2009.
- DÖNMEZ İRFAN,** :Markalar ve Haksız Rekabet Davaları,
Ankara 1987.
- GÖZLER KEMAL,** :Türk Anayasa Hukukuna Giriş, Türk
Anayasa Hukuku, B.23, Bursa 2015.
- GÜNEŞ İLHAMİ,** :Marka Hukukunda Önceye Dayalı
Haklar (Önceye Dayalı Haklar), B.1,
Ankara 2013.
- GÜNEŞ İLHAMİ,** :Marka ve Telif Suçları (Marka ve Telif
Suçları), Ankara 2013.
- İMRE ZAHİT/ERMAN HASAN,** :Miras Hukuku, B.7, İstanbul 2009.
- KARAHAN SAMİ,** :Yeni Marka Hukukunuz ve İlgili
Mevzuat, Konya 2000.
- KARAHAN SAMİ/SULUK CAHİT/**
- SARAÇ TAHİR/NAL TEMEL,** :Fikrî Mülkiyet Hukuku Esasları, B.3,
Ankara 2012.

- KARAN HAKAN/KILIÇ MEHMET,** :Markanın Korunması, 556 Sayılı KHK Şerhi ve İlgili Mevzuat, Ankara 2004.
- KARAYALÇIN YAŞAR,** :Ticaret Hukuku, B.3., Ankara 1968.
- KARGI NİLÜFER,** :”Marka Hukukunda Rüçhan Hakkı” İstanbul Barosu Dergisi, C.85, S.5, Eylül- Ekim 2011 s. 193-209.
- KAYA ARSLAN,** :Marka Hukuku, B.1, İstanbul 2006.
- KIRCA İSMAİL,** :Markaların Milletlerarası Tescili (Madrid Sistemi), Ankara 2005.
- MERAN NECATİ,** :Marka Hakları ve Korunması, B.2, Ankara 2008.
- MORAN FATAMANUR,** :”Marka Hukukunda Rüçhan Hakkı”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2009.
- NOYAN ERDAL,** :Marka Hukuku (Marka Hukuku), B.4, Ankara 2009.
- NOYAN ERDAL,** :Patent Hukuku (Patent Hukuku), Ankara 2009.
- OYTAÇ KUTLU,** :Karşılaştırmalı Markalar Hukuku, B.1, Ankara 2012.

- ÖZDAL ŞULE,** :556 Sayılı KHK'nin 5. Maddesi
Çerçevesinde Marka Olarak Tescil
Edilebilecek İşaretler, İstanbul 2005.
- ÖZTAN BİLGE,** :Medenî Hukukun Temel Kavramları,
B.39, Ankara 2014.
- POROY REHA/YASAMAN HAMDİ,** :Ticarî İşletme Hukuku B.14, İstanbul
2012.
- SEKMEN ORHAN,** :Markanın Hükümsüzlüğü ve Hukukî
Sonuçları, B.10, Ankara 2013.
- SULUK CAHİT/ORHAN ALİ,** :Uygulamalı Fikrî Mülkiyet Hukuku,
C.3, Tasarımlar, Ankara 2008.
- ŞANAL OSMAN** :Markanın Hükümsüzlüğü, Ankara 2006.
- ŞEHİRALİ, ÇELİK, HAYAL**
- FEYZAN,** :Patent Hakkının Korunması, Ankara
1998.
- TAŞ İLKAY,** :Uluslararası Marka Tescili,
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,
Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, İstanbul 2007.

TEKİNALP ÜNAL,

:Fikrî Mülkiyet Hukuku (Fikrî Mülkiyet Hukuku), B.5, İstanbul 2012.

TEKİNALP ÜNAL,

:Yeni Marka Hukukunda Tescil İlkesi ve Tescilsiz İşaretlerin Hukuki Durumu (Tescil İlkesi), Prof. Dr. Kenan TUNÇOMAĞ'a Armağan, İstanbul 1997, s. 467-481.

TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ,

:Markaların Uluslararası Tescili ile İlgili Madrid Protokolü'nün Amaçları, Temel Özellikleri, Avantajları, 2002.

TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ,

:Sınai Haklar ile İlgili Uluslararası Anlaşmalar ve İlişkiler, 2003.

UZUNALLI SEVİLAY,

:Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Markanın Köken Ayırt Etme İşlevi ile Bağlantılı Kavramların Yorumu (Kavramların Yorumu), Ankara 2007.

UZUNALLI SEVİLAY,

:Markanın Korunmasının Kapsamı ve Tazminat Talebi (Markanın Korunmasının Kapsamı), Ankara 2012.

ÜLGEN HÜSEYİN/TEOMAN ÖMER/

HELVACI MEHMET/KENDİGELEN

ABUZER/KAYA ASLAN/

NOMER FÜSUN

(HELVACI/KENDİGELEN), :Ticarî İşletme Hukuku, B.3, İstanbul
2009.

YASAMAN HAMDİ/ALTAY ANLAM

SITKI/AYOĞLU TOLGA/YUSUFOĞLU

FÜLÜRYA /YÜKSEL SİNAN

(YASAMAN/YUSUFOĞLU), :Marka Hukuku 556 sayılı Kanun Şerhi
(Marka Hukuku, C.1), C. 1., İstanbul
2004.

YASAMAN HAMDİ/ALTAY ANLAM

SITKI/AYOĞLU TOLGA/YUSUFOĞLU

FÜLÜRYA /YÜKSEL SİNAN

(YASAMAN/YUSUFOĞLU), :Marka Hukuku 556 sayılı Kanun Şerhi
(Marka Hukuku, C.2), C. 2., İstanbul
2004.

YILMAZ ÇAĞRI ALPER

(YILMAZ, Ç, A), :Türk Marka Hukuku ve Avrupa Birliği
Hukukunda Mutlak Tescil Engelleri,
Ankara 2008.

YILMAZ EJDER (YILMAZ, E),

:Hukuk Sözlüğü, Ankara 2006.

YILMAZ LERZAN (YILMAZ, L),

:Marka Olabilecek İşaretler ve Mutlak
Tescil Engelleri, Ankara 2008.